

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน
จากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวอังคณา วงษ์รักษา

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

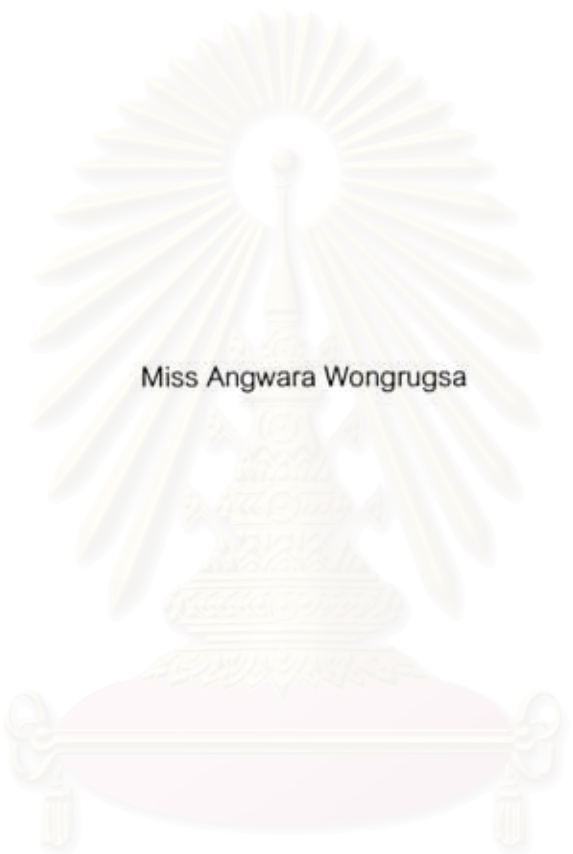
สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A NEEDS ASSESSMENT FOR QUALITY DEVELOPMENT OF UNDERSTANDARD SCHOOLS FROM
EXTERNAL ASSESSMENT IN BASIC EDUCATION SCHOOLS

Miss Angwara Wongrugsra

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Measurement and Evaluation

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491867

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดย	นางสาวอังคณา วงษ์รักษา
สาขาวิชา	การวัดและประเมินผลการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง

คณะคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. กมลวรรณ ดังธนานนท์)

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อังศิวรา วงษ์รักษา: การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (A NEEDS ASSESSMENT FOR QUALITY DEVELOPMENT OF UNDERSTANDARD SCHOOLS FROM EXTERNAL ASSESSMENT IN BASIC EDUCATION SCHOOLS) อ.ที่ปรึกษา: ผศ. ดร. ณัฏฐภรณ์ หลาวทอง, 169 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจและการสนทนากลุ่ม โดยการวิจัยเชิงสำรวจใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) จากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) จำนวน 207 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และคณะกรรมการสถานศึกษา เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น สำหรับการสนทนากลุ่มมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่มีความแตกต่างจากและระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกมาตรฐานทั้งในด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหาร แสดงว่าสถานศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกมาตรฐาน

2. การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน พบว่าสถานศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรมากที่สุด ด้านครู พบว่าสถานศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาในมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุด และด้านผู้บริหาร พบว่าสถานศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาในมาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เชื้อต่อการเรียนรู้มากที่สุด

3. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม แบ่งเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านผู้เรียน ครูควรมีความเข้าใจในหลักสูตรให้ชัดเจนและมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน 2) ด้านครู ต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ซึ่งควรมีการสอบวัดความรู้ครูอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรลดภาระงานอื่นๆ ของครูเพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ 3) ด้านผู้บริหารควรมีการพัฒนาในด้านภาวะผู้นำ ทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม จริยธรรมและเป็นกัลยาณมิตรที่ดี พร้อมทั้งมีการใช้อำนาจในการตัดสินใจที่เด็ดขาด

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....อังศิวรา วงษ์รักษา
สาขาวิชา.....การวัดและประเมินผลการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2549.....

4883798727: MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION

KEY WORD: NEEDS ASSESSMENT, QUALITY DEVELOPMENT OF SCHOOLS, EXTERNAL ASSESSMENT

ANGWARA WONGRUGSA: A NEEDS ASSESSMENT FOR QUALITY DEVELOPMENT OF UNDERSTANDARD SCHOOLS FROM EXTERNAL ASSESSMENT IN BASIC EDUCATION SCHOOLS. THESIS ADVISOR: ASST.PROF.NUTTAPORN LAWTHONG, Ph.D.169 pp.

The objectives of this research were to study and set the priorities of needs for quality development of understand standard schools from external assessment in basic education schools, and to find out solution in order to develop understand standard school effectively. The survey method and focus group technique were use to collect data. The survey samples were 207 understand standard schools under the jurisdiction of the Office of the Basic Education Commission according to initial external assessment from 2001 to 2005. Participants were school administrators, teachers and board of committee. The questionnaire was employed to collect data for the survey. The data gotten from the survey were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and setting priority in terms of needs using Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$). The focus group participants were supervisors, administrators and teachers. The data gotten from the focus group were analyzed through content analysis. The research findings were as follows;

1. Current operation levels were different from expectation operation levels at .01 level of significance for all educational standards; (student standards, teacher standards and administrator standards). That mean that the schools needed to improve their quality

2. The results of setting priority needs for quality development of schools were suggested as. For the student standards, schools needed to be developed in Standard 5, i.e. "The students demonstrate essential knowledge and skills of the curricula". Also, the teacher standards, schools needed to be developed in Standard 9, i.e. "The instructors engage in student-centered teaching". Finally, the administrator standards, schools needed to be developed in Standard 13, i.e. "The schools have a curriculum that is suitable for students and community, including the appropriate resources to enhance the learning process", were the most important needs.

3. The appropriate methods for quality development were divided into 3 aspects.1) For the student standards, teachers should understand curriculum well and have abilities to integrate an interesting learning experience for their students. 2) As for teacher standards, teachers must be keen on content knowledge and take qualification exam at least 1 time a year. In addition, administrators should continuously support teachers in self-developing teaching abilities. Besides, administrators should reduce other work loads of teachers. By this way, they can fully pay attention to conduct a teaching management. 3) Finally as for administrator standards, administrators should develop the leadership skills in both academic and ethical abilities, amicable relationships, and abilities to make decisions.

Department Educational Research and Psychology Student's signature *Angwara Wongrugs*
Field of study Educational Measurement and Evaluation Advisor's signature *Nuttaporn Lawthong*
Academic year 2006

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเมตตากรุณายิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฏฐภรณ์ หลาวทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งดูแลเอาใจใส่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อวยพร เรืองตระกูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอมอร จังศิริพรปกรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ตั้งแต่หัวข้อวิทยานิพนธ์จนถึงวิธีดำเนินการวิจัยจากการเรียนวิชาสัมมนา การออกแบบการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี และอาจารย์ ดร. กมลวรรณ ตังธนากานนท์ ประธานและกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้วิทยาการต่างๆ ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์สุปราณี สงวนงาม ศึกษาานิเทศชำนาญการ ที่คอยช่วยเหลือติดต่อประสานงาน ศึกษาานิเทศก์ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในเขตกรุงเทพมหานคร และ ดร. มนูญ ศีวารมย์ ที่คอยช่วยเหลือติดต่อประสานงาน ศึกษาานิเทศก์ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในเขตขอนแก่น รวมทั้งช่วยดูแลเรื่องสถานที่และคอยอำนวยความสะดวกในด้านอื่นๆ และขอขอบคุณกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดีทั้งผู้ที่ตอบแบบสอบถามและผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณพินก พินา พินิง มะเหมียว นิค เหมียว ดาว ฟีจีบ โต ป้านุ้ย และพี่ๆ เพื่อนๆ ภาควิชาทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาที่ดี เป็นกำลังใจให้กันตลอดมา

ท้ายที่สุด งานวิจัยฉบับนี้คงไม่สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้หากปราศจากกำลังใจอันยิ่งใหญ่ ซึ่งได้แก่คุณพ่อคุณมาร คุณแม่อรุณ วงษ์รักษา ที่สนับสนุนผู้วิจัยมาตลอดทั้งกำลังใจ กำลังทรัพย์ น้องส้ม และชมพู ที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือที่สาวคนนี้มาโดยตลอด และขอบคุณบุคคลในครอบครัว ผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องกับผู้วิจัยทุกท่านที่มีส่วนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
ข้อจำกัดการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา.....	10
ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	24
ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น.....	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ขั้นตอนที่ 1 วิธีการกำหนดและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยวิธีการสำรวจ.....	56
1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
1.2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	57
1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ขั้นตอนที่ 2 วิธีการกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยการสนทนากลุ่ม.....	61
2.1 เกณฑ์การคัดเลือกจังหวัดที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม.....	62
2.2 กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม.....	62

บทที่	หน้า
2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
2.4 วิธีดำเนินการ.....	65
2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ.....	66
1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66
1.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน...68	
1.3 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา.....	81
1.4 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม.....	89
ตอนที่ 2 การวิจัยโดยใช้การสนทนากลุ่ม.....	92
2.1 การสนทนากลุ่ม (focus group) เขตกรุงเทพมหานคร.....	93
2.2 การสนทนากลุ่ม (focus group) เขตต่างจังหวัด.....	102
2.3 ผลการสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ที่เหมาะสมจากการสนทนากลุ่ม.....	109
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
การสรุปผลการวิจัย.....	112
การอภิปรายผลการวิจัย.....	120
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	124
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	126
รายการอ้างอิง.....	127
ภาคผนวก.....	133
ภาคผนวก ก. เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น.....	134
ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม.....	149
ภาคผนวก ค. หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย.....	152
ภาคผนวก ง. กรอบแนวทางในการจัดสนทนากลุ่ม.....	166
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	169

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสถานศึกษา.....	17
2.2 สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดและผลประเมิน จำนวน 30,010 โรงเรียน.....	39
2.3 เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น.....	51
3.1 ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามภูมิภาค.....	57
3.2 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาด้านผู้เรียน (n= 85).....	63
3.3 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาด้านครู (n= 85)	63
3.4 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาด้านผู้บริหาร (n= 85).....	64
4.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร.....	67
4.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านผู้เรียน.....	71
4.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านครู.....	75
4.4 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร.....	79
4.5 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน.....	82
4.6 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านครู.....	83
4.7 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้บริหาร.....	84
4.8 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา.....	84
4.9 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จำแนกตามภูมิภาค.....	87
4.10 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน.....	89

ตารางที่	หน้า
4.11 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานในด้านต่างๆ.....	91
4.12 ความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม (กรุงเทพมหานคร).....	93
4.13 ความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม (ต่างจังหวัด).....	103

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
2.1 แนวคิดของโซ่คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.....	16

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการศึกษาอบรมที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งถือว่าเป็นพระราชบัญญัติเพื่อการปฏิรูปการศึกษาสู่การศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานและคุณภาพเพื่อลูกหลานไทย โดยก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพไปยังคนไทยทุกหมู่เหล่าได้อย่างแท้จริง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2547) ยังก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยการปฏิรูป 6 เรื่องที่สำคัญคือ

1. การปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระของหลักสูตรทั้งในระดับสากล ประเทศ และชุมชน
2. การกำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐาน ได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ คุณธรรม อีกทั้งมีคุณค่าต่อสังคมประเทศชาติ
3. การปฏิรูประบบครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งด้านการผลิต การพัฒนาและการส่งเสริมความก้าวหน้า การบริหารบุคคลตามระบบคุณธรรม อันนำไปสู่การเปลี่ยนการสอนให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการปฏิสังขรณ์การบริหารโดยยึดฐานโรงเรียน
4. การปฏิรูปสื่อและเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมไทย โดยคาดหวังว่าสื่อและเทคโนโลยี จะเป็นครูผู้ช่วยสอนคนใหม่ในการกระตุ้นและตอบสนองการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งระดับบุคคล องค์กร และสังคมส่วนรวม
5. การปฏิรูปการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาตามทิศทางการประกาศการจัดการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาเพื่อทุกคน

6. การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน โดยยึดสถานศึกษาเป็นสำคัญตามหลักการบริหารแบบกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่หลากหลายภายใต้เอกภาพด้วยนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

โดยสรุปการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 6 เรื่อนั้นมีเป้าหมายร่วมกันคือ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการจัดการศึกษาที่ชี้คุณภาพโดยการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและกระจายโอกาสการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพไปยังคนไทยทุกหมู่เหล่า

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2547) ได้กล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นในการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า โดยทั่วไปกิจการใดก็ตามที่เป็นกิจการเกี่ยวกับการผลิตหรือการให้บริการจะต้องมีมาตรฐานที่กำหนดและจะต้องมีการประเมินว่าทำแล้วได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ถ้ายังไม่ได้มาตรฐานจะพัฒนาสู่มาตรฐานได้อย่างไร ถ้าได้มาตรฐานแล้วจะอย่างไรให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่สูงยิ่งขึ้น ในการศึกษาก็เช่นเดียวกัน เมื่อจัดการศึกษาแล้ว เราก็ต้องการศึกษาว่า เราจัดการศึกษาได้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ถ้าเราต้องการให้การศึกษาเป็นปัจจัยของการพัฒนาทั้งปวงแล้ว เรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานับว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ซึ่งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจะช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เป็นหลักประกันเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษาและคุณภาพการศึกษา อีกทั้งระบบประกันคุณภาพภายนอกจะเป็นการระดมพลังจากภายนอกมาช่วยพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นในการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรา 47 ถึง 51 ว่าด้วยมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบประกันคุณภาพภายในประกอบด้วยการพัฒนาคุณภาพ การตรวจติดตามคุณภาพ และการประเมินคุณภาพภายใน ส่วนระบบการประกันคุณภาพภายนอกคือการประเมินคุณภาพภายนอก ตามเจตนารมณ์ของหมวด 6 การที่ต้องมีการประกันคุณภาพภายนอกเป็นการสอบทาน คือการเข้าไปประเมิน ตรวจสอบเพื่อยืนยันผลการประเมินคุณภาพ ทำให้ผลการประเมินน่าเชื่อถือ นอกจากนี้การประเมินคุณภาพภายนอกมาช่วยพัฒนามาตรฐานการศึกษา และใช้เป็นกระบวนการรับรองคุณภาพ และได้กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่พัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก ทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษา และให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากการบริหาร

การศึกษาที่ได้มาตรฐาน ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองและสาธารณชนเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษามีความเข้มแข็งมีการบริหารได้มาตรฐาน โดยในรอบแรกของการประเมินคุณภาพภายนอก คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขั้นต่ำ 14 มาตรฐาน (53 ตัวบ่งชี้) ประกอบด้วยมาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน มาตรฐานด้านครู 2 มาตรฐาน มาตรฐานด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน

มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ส่วนคุณภาพการศึกษามีการทำให้สังคมมั่นใจในคุณภาพของผลผลิตซึ่งคือนักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (สมศักดิ์ สันธุระเวชย์ อ้างถึงใน ปิยะธิดา ทองอร่าม, 2545) นอกจากนี้การที่โรงเรียนมีคุณภาพดียังต้องมาจากคุณภาพของกระบวนการ และคุณภาพของบุคลากรอีกด้วย ปัจจุบันคุณภาพของสถานศึกษาสามารถวัดได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก โดยที่ผลการประเมินนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร

ดังนั้นคุณภาพของโรงเรียนจะเกิดจากการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน โดยมีบุคลากรภายนอกให้การสนับสนุน ในการสร้างและพัฒนาคุณภาพตนเองให้มีความพร้อมเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน (สงบ ประเสริฐพันธุ์ อ้างถึงใน ปิยะธิดา ทองอร่าม, 2545) โรงเรียนจึงต้องมีระบบประเมินคุณภาพภายในเพื่อตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานที่กำหนดขึ้นด้วยตนเอง

ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (ประเมิน รร. ตกมาตรฐาน 2หมื่นโรง, 2549) เปิดเผยถึงผลสรุปการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาในทุกสังกัด ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบแรก พ.ศ. 2544-2548 จำนวน 30,010 โรง ทำต่อจากเดิมที่สำรวจไปแล้ว 17,000 โรงทั่วประเทศพบว่ามีโรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานปรากฏอีก 10,000 กว่าโรง รวมกับของเก่าที่เข้าขั้นวิกฤติ 10,000 โรง รวมเป็นขณะนี้มิมีโรงเรียนที่คุณภาพต่ำกว่าที่ทาง สมศ.ตั้งไว้ถึง 20,000 โรง คิดเป็น 2 ใน 3 ของโรงเรียนทั่วประเทศ ซึ่งส่วนมากจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกลชนบท โดยจะทำโครงการพัฒนามาตรฐานให้กับโรงเรียนเหล่านี้

พรมิภา ลิ้มปพยอม (เร่งพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กเริ่มเชียงใหม่ไม่เกี่ยวกับการเมือง, 2549) เปิดเผยว่าได้ดำเนินโครงการนำร่องเพื่อวิจัยสถานศึกษาขนาดเล็กที่ขาดโอกาสในการพัฒนา ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 251 โรง ซึ่ง

โรงเรียนในกลุ่มนี้มีผลการประเมินสถานศึกษาอยู่ในระดับปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินต่ำกว่า 2.0 จากระบบ 3 คะแนน โดยจะทำการพัฒนาเพื่อให้ผ่านการประเมินของสมศ. ในครั้งต่อไป

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ชี้ชัดแจ้งว่าการศึกษาไทยมีปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษา และโอกาสที่ผู้เรียน ในชนบทหรือสังคมด้อยโอกาสจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียม

ในการพัฒนาสถานศึกษานั้นจะไม่สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้หากไม่ทราบว่าจะพัฒนาในเรื่องใด หรือเรื่องที่จะนำไปพัฒนานั้นตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ หรือไม่ ขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากและเป็นขั้นตอนแรกในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอันจะนำไปสู่การดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งหมด คือการประเมินความต้องการจำเป็น

การวางแผนการทำงานจะต้องเริ่มที่การประเมินบริบทเพื่อให้เข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ของหน่วยงาน และรู้ความต้องการของหน่วยงานที่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในด้านใดการดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือช่วยในการทำงาน จึงมีการพัฒนาการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment research) เพื่อช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไข

การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา สุวิมล ว่องวานิช (2548 ก) ได้สรุปความหมายการประเมินความต้องการจำเป็นว่าคือกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ซึ่งเป็นข้อมูลที่ระบุสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรหรือหน่วยงาน อันจะมีความสำคัญต่อการวางแผนและพัฒนาหน่วยงาน ดังนั้นการที่หน่วยงานใดจะดำเนินการพัฒนาจำเป็นจะต้องพิจารณาตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นเสียก่อนว่า ปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงคืออะไร เพราะถ้าเกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดนั้นย่อมหมายถึงการสูญเสียทั้งในด้านงบประมาณ เวลา และยังส่งผลกระทบไปยังผู้เรียนอีกด้วย อีกทั้งการวางแผนเพื่อพัฒนาโดยมิได้คำนึงถึงความต้องการจำเป็นระดับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและปัญหาอื่น ๆ ตามมาอย่างไม่สิ้นสุด (นิศา ชูโต อ้างถึงใน พัชรีย์ ชันอาสาสะวะ, 2544)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า สถานศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในด้านใดบ้าง ตามลำดับ และแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาควรเป็นเช่นใด สารสนเทศที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านี้จะสะท้อนปัญหาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่

ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ซึ่งควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา

คำถามวิจัย

1. สถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในด้านใดบ้าง
2. สถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในด้านใดสูงที่สุด ตามลำดับ
3. แนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรเป็นเช่นใด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้มีลำดับขั้นตอนที่สำคัญ 2 ส่วนคือ การระบุความต้องการจำเป็น (needs identification) การกำหนดแนวทางแก้ไข (needs solution) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การระบุความต้องการจำเป็น (needs identification) ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีรูปแบบการตอบสนองคู่ (dual-response format) จากครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับคุณภาพสถานศึกษา โดยยึดตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านครูและมาตรฐานด้านผู้บริหารและวิเคราะห์โดยหาผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น จัดลำดับความสำคัญ (priority setting) ของความต้องการจำเป็น จากการเรียงลำดับค่าดัชนีลำดับความสำคัญ

ของความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2548 ก; คมศร วงษ์รักษา, 2540)

1.2 การกำหนดแนวทางแก้ไข (needs solution) โดยการวิเคราะห์กลยุทธ์ทางเลือกในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพื่อที่แก้ปัญหาความต้องการจำเป็นที่เหมาะสมกับบริบทนั้น โดยใช้วิธีการกำหนดทางเลือกจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาเอกสาร แบบสอบถาม ปลายเปิด และกระบวนการกลุ่ม (group process) โดยใช้เทคนิคการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Technique)

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน(ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบแรก จำนวน 480 แห่ง

ข้อจำกัดการวิจัย

จากขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างประชากรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน(ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบแรก จำนวน 480 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละภูมิภาคโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 218 โรงเรียน เพื่อป้องกันการขาดหายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 โรงเรียน และจากการส่งแบบสอบถามจำนวน 250 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 207 โรงเรียน ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ควรจะเป็นจำนวน 11 โรงเรียน และผู้วิจัยได้ทำการติดตามแบบสอบถามแล้ว แต่ยังไม่ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่สถานศึกษาเป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น/ที่คาดหวังว่าควรจะเป็น ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คุณภาพสถานศึกษา หมายถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครบถ้วนตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งประเมินได้จากผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พร้อมทั้งวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งข้อมูลที่ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา

วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) เป็นวิธีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสำหรับข้อมูลแบบตอบสนองคู่ (dual-response format) โดยการหาค่าผลต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริงแล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่จริง (สุวิมล ว่องวานิช, 2548 ก; คมศร วงษ์รักษา, 2540)

สถานศึกษาที่มีผลการประเมินได้มาตรฐาน สมศ. ระดับดี หมายถึง สถานศึกษาที่ได้รับผลการประเมินภายนอกมีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน คือ ผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหาร ทั้งสิ้น 14 มาตรฐาน มากกว่า 2.50 และไม่มีมาตรฐานใดอยู่ในระดับปรับปรุง

สถานศึกษาที่มีผลการประเมินไม่ได้มาตรฐาน สมศ. ระดับพอใช้ หมายถึง สถานศึกษาที่ได้รับผลการประเมินภายนอกมีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน คือ ผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหาร ทั้งสิ้น 14 มาตรฐาน อยู่ในช่วง 1.75 ถึง 2.50 หรือ ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทั้ง 14 มาตรฐาน มากกว่า 2.50 แต่มีบางมาตรฐานอยู่ในระดับปรับปรุง

สถานศึกษาที่มีผลการประเมินไม่ได้มาตรฐาน สมศ. ระดับปรับปรุง หมายถึง สถานศึกษาที่ได้รับผลการประเมินภายนอกมีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน คือ ผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหาร ทั้งสิ้น 14 มาตรฐาน ต่ำกว่า 1.75

มาตรฐานด้านผู้เรียน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาทุกแห่ง ประกอบด้วย 7 มาตรฐาน ตามที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2549)

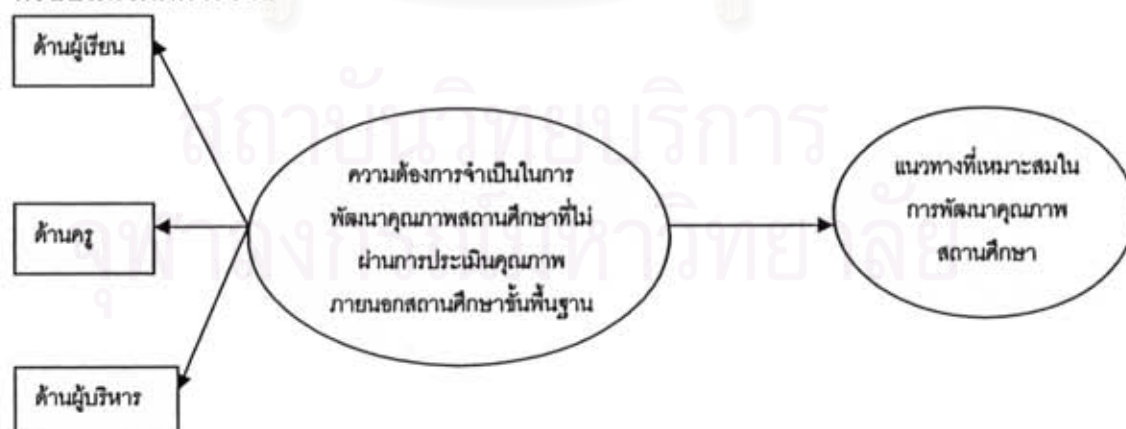
มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ช่วยผู้บริหารในสถานศึกษาทุกแห่ง ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ตามที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2549)

มาตรฐานด้านครู หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของของ ครูที่ได้รับการบรรจุตำแหน่งข้าราชการหรือครูประจำและปฏิบัติการสอนจริงเต็มเวลาในสถานศึกษา ทุกแห่ง ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ตามที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา กำหนด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2549)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้ มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษาสามารถแก้ปัญหาที่เป็นจุดอ่อนของ ตนได้อย่างถูกต้องและสามารถวางแผนในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่าง เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้อง หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนให้ความ ช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ผู้วิจัยขอนำเสนอเนื้อหาสาระโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้คือ

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

- 1.1 ความหมายของคุณภาพการศึกษา
- 1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษา
- 1.3 กรอบการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
- 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสถานศึกษา

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

- 2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.3 หลักการและขั้นตอนสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน
- 2.4 หลักการและขั้นตอนสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก
- 2.5 มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก

(พ.ศ. 2544-2548) และรอบสอง (พ.ศ. 2549 – 2553)

- 2.6 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548)
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย

- 3.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.2 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.3 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.4 วิธีประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นในสถานศึกษา

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

1.1 ความหมายของคุณภาพการศึกษา

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2537 อ้างถึงใน จินตนา หัวใจเพชร, 2542) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาว่า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการศึกษาในการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสภาพความจำเป็นของสังคมขณะนั้น

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2539 อ้างถึงใน ปิยะธิดา ทองอร่าม, 2545) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายคุณภาพในทางการศึกษาว่า หมายถึง การที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนตามความหวังของหลักสูตร เช่นเดียวกับ กรมสามัญ (2542 อ้างถึงในนิสาร์ตน์ ตริโรจน์อนันต์, 2545) ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษา คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษาที่แสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนสังคมในปัจจุบันและอนาคตได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

จินตนา หัวใจเพชร (2542) ให้ความหมายคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ระบบการศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งในด้านสติปัญญา ทักษะ ความสามารถที่วัดได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีความพร้อมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะต่างๆ ที่พึงประสงค์ เช่นมีจิตสำนึกในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งนี้จะต้องบรรลุตามเกณฑ์ที่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกำหนด

วัลลภ กันทรัพย์ (2539 อ้างถึงใน จินตนา หัวใจเพชร, 2542) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาว่าคือการที่ระบบการศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งในด้านสติปัญญา ทักษะ ความสามารถที่วัดได้จากผลสัมฤทธิ์ และมีความพร้อมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับความต้องการของสังคมขณะนั้น

ส่วน Cheng (1997) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาเป็นคุณลักษณะของปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตของระบบการศึกษาเพื่อให้บริการเป็นที่พึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมที่จะนำไปใช้และการสนองความต้องการและความคาดหวังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547) เชื่อว่าคุณภาพของการศึกษาคือ คุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีคุณภาพดี

จากการศึกษาความหมายของคุณภาพการศึกษา สามารถสรุปความหมายคุณภาพการศึกษาหมายถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของระบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครบถ้วนตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษา

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 อ้างถึงใน ปิยะธิดา ทองอร่าม, 2545 และรติกร ชันดียานันท์, 2548) ระบุไว้ว่าในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาทั้งระบบที่สัมพันธ์และเกื้อกูลต่อกัน ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน หากทั้ง 3 กระบวนการได้รับการพัฒนาในระบบอย่างถูกต้องแล้ว การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนย่อมเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2540) ที่กล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาดังนี้คือ 1) ปัจจัยตัวป้อน ได้แก่ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน บุคลากร และแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ 2) ปัจจัยกระบวนการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน การบริหาร และจัดการการเงินและงบประมาณ อาคารสถานที่ อุปกรณ์ทางการศึกษา สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศในการปฏิบัติงาน 3) ปัจจัยการผลิต ได้แก่ ผู้เรียน และสอดคล้องกับชินภัทร ภูมิรัตน (2538 อ้างถึงใน ปิยะธิดา ทองอร่าม, 2545) ได้กล่าวถึงคุณภาพการศึกษาว่าเมื่อทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการศึกษาควรพิจารณาในเชิงระบบ คือตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งปัจจัยตัวป้อนของระบบการศึกษา รวมได้ตั้งแต่ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ความพร้อมในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์การเรียนการสอน และงบประมาณสำหรับกระบวนการประกอบด้วย การบริหาร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ส่วนผลผลิตจะครอบคลุมทั้งด้านการบริหารและคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

จากที่กล่าวมาทุกปัจจัยล้วนแต่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาทั้งสิ้น โดยเฉพาะในด้านกระบวนการคุณภาพการศึกษาจะอยู่ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ เริ่มจากการกำหนดเกณฑ์ของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งผลผลิตที่เกิดขึ้นได้แก่ คุณภาพของผู้เรียนจะเป็นตัวสะท้อนจุดประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ Cowley, P (2004) กล่าวถึงลักษณะของสถานศึกษาที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ชัดเจน มีกลยุทธ์และทรัพยากรที่สามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ให้บรรลุผลได้ และกำหนด กฎระเบียบการวัดคุณลักษณะที่ยอมรับร่วมกัน รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน โรงเรียน

สมศักดิ์ ลินธุระเวชญ์ (2541) กล่าวถึงโรงเรียน/สถานศึกษาที่มีคุณภาพว่าจะต้องเป็นสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องต่อไปนี้ 1) มีความเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ 2) มีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนร่วมกัน 3) มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) มีการเรียนการสอนที่เข้มแข็ง 5) มีการสอนที่มีความมุ่งหมาย 6) มีความคาดหวังโดยรวมสูง 7) มีการเสริมแรงในเชิงบวก 8) มีการติดตามความก้าวหน้า 9) ส่งเสริมความรับผิดชอบของผู้เรียน 10) มีความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนและการประสานงานที่เข้มแข็งทั่วองค์กร 11) มีการจัดการ

เรียนที่เป็นระบบ 12) ผู้ร่วมงานมีความภาคภูมิใจในองค์กรและ 13) มีการฝึกอบรมให้กับบุคลากร
ทุก ๆ คนอย่างเป็นระบบ

ชาญชัย อาจีนสมาจาร (2543) ได้กล่าวถึงตัวชี้คุณภาพของโรงเรียน ดังนี้

1) ชุมชนและโรงเรียนที่ได้รับการบริการจากโรงเรียน ได้แก่ ธรรมชาติของชุมชนที่ได้รับการ
บริการจากโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน/ผู้ปกครอง พื้นเพเดิมทางสังคมเศรษฐกิจของนักเรียน
ระดับความถนัดของนักเรียน นักเรียนกลุ่มพิเศษ

2) วิสัยทัศน์ของโรงเรียน ได้แก่ เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน มุมมองทางด้าน
การสอน นโยบายการรับนักเรียนและการคงไว้ นโยบายบูรณาการ มุมมองในด้านอำนาจหน้าที่
และความรับผิดชอบ นโยบายการประเมินผล รูปแบบการบริหาร

3) บุคลากรของโรงเรียน ได้แก่ คุณภาพครู คุณภาพของผู้บริหาร คุณภาพของบุคลากร
ฝ่ายสนับสนุน สัดส่วนของนักเรียน/ครู การลาออกของบุคลากรในโรงเรียน การพัฒนาครู และการ
ฝึกอบรมระหว่างประจำการ

4) ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน งบประมาณของโรงเรียน ขนาดของ
ชั้นเรียน ชั่วโมงการสอนต่อชั้นเรียน พื้นที่ห้องเรียน ห้องทดลอง ห้องสมุด เครื่องคอมพิวเตอร์
เครื่องอำนวยความสะดวกทางกีฬาและนันทนาการและสภาพภูมิทัศน์

5) โปรแกรมและกิจกรรมทางการศึกษา ได้แก่ โปรแกรมการศึกษาที่สำคัญ โปรแกรมสอน
พิเศษและสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ช้า การมีส่วนร่วมในโครงการระดับชาติและระดับ
ภูมิภาค โปรแกรมการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ปกครอง

6) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ได้แก่ อำนาจการคงนักเรียนไว้ ผลสัมฤทธิ์ของผู้จบการศึกษา
และความพอใจของผู้ปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2543 อ้างถึงใน นิสารัตน์ ตริโรจน์อนันต์,
2545) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลสำเร็จต่อคุณภาพของสถานศึกษาไว้ 7 องค์ประกอบคือ 1) ปรัชญาและ
เป้าหมายของโรงเรียน 2) หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน 3) บุคลากร 4) ทรัพยากร
เพื่อการเรียนการสอน 5) การจัดการบริหาร 6) กิจกรรมนักเรียนและนักศึกษา 7) สัมฤทธิ์ผลของ
นักเรียน

จินตนา หัวใจเพชร (2542) กล่าวว่า การที่จะทำให้การศึกษามีคุณภาพนั้นจะต้องประกอบ
ไปด้วยกระบวนการพัฒนาคุณภาพทางด้านต่างๆ ได้แก่ การบริหาร ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะการบริหารเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้ส่วนประกอบอื่น ๆ
ทำงานไปได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การควบคุม
และการตรวจสอบคุณภาพของผลผลิต จากการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการวัดและประเมินผล
การศึกษา ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลมาเพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

จากการวิจัยเรื่องโรงเรียนที่มีประสิทธิผลได้ข้อสรุปว่า (องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา (OECD), 2544) โรงเรียนที่มีคุณภาพมีคุณลักษณะ 8 ประการ คือ วิสัยทัศน์ และคุณค่า ระบบการเรียนการสอน การบริหารจัดการ กระบวนการกำหนดนโยบาย ความเป็นผู้นำ การพัฒนาบุคลากร ความสัมพันธ์กับชุมชนและท้องถิ่น วัฒนธรรมโรงเรียน

จากเกณฑ์บัลด์ริจเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Sandra B. and Christine S, 2006). ซึ่งเป็นพื้นฐานให้องค์กรประเมินตนเองมีหน้าที่ 3 ประการ คือ 1) ช่วยในการปรับปรุงวิธีความสามารถ และผลการดำเนินงานขององค์กร 2) อำนวยความสะดวกในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนสารสนเทศเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) ระหว่างองค์กรทุกประเภท 3) ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อความเข้าใจและการปรับปรุงผลการดำเนินงาน รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและให้โอกาสในการเรียนรู้ สำหรับการดำเนินงานที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 หมวดดังต่อไปนี้

- 1) ภาวะผู้นำ (leadership) คือวิธีการที่ผู้นำระดับสูงชี้นำองค์กรเพื่อกำหนดค่านิยม ทิศทาง และความคาดหวังในผลการดำเนินงานขององค์กร และการสื่อสารระหว่างผู้นำระดับสูง กับคณาจารย์และบุคลากรเพื่อทบทวนผลการดำเนินงานและการส่งเสริมผลการดำเนินงานที่ดี
- 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) คือวิธีการที่องค์กรใช้ในการกำหนด ทิศทางเชิงกลยุทธ์และพัฒนาวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และวิธีการที่องค์กรแปลงวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ไปสู่แผนปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตลาด (Student, Stakeholder, and Market Focus) คือวิธีการที่องค์กรใช้พิจารณาเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อจะสามารถจัด หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รายวิชาที่ตรงกับความต้องการและบริการที่เหมาะสม และวิธีการที่องค์กรใช้สร้างความสัมพันธ์และกำหนดความพึงพอใจกับผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนการเรียนรู้ของผู้เรียน และความสามารถขององค์กรที่ให้บริการ
- 4) การวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis, and Knowledge Management) คือวิธีการที่องค์กรใช้วัด วิเคราะห์ ทบทวน ปรับปรุงข้อมูลผลการดำเนินงาน โดยรวมของผู้เรียนและองค์กรในทุกระดับและทุกส่วนขององค์กร และวิธีการที่องค์กรมั่นใจว่ามี ข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณภาพสูง สำหรับคณาจารย์และบุคลากร ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
5. การมุ่งเน้นคณาจารย์และบุคลากร (Faculty and Staff Focus) คือ ระบบงาน หน้าที่ ค่าตอบแทน ความก้าวหน้าในวิชาชีพ แรงจูงใจ เพื่อกระตุ้นให้คณาจารย์ บุคลากร ได้ปฏิบัติงาน ได้อย่างเต็มความสามารถ จะสนับสนุนให้องค์กรบรรลุผลสัมฤทธิ์ ตามวัตถุประสงค์ด้านการศึกษา

6. การจัดการกระบวนการ (Process Management) คือ ชื่อเสียงขององค์กรและการจัดการ กระบวนการหลักที่จะส่งเสริมคุณค่าให้แก่ผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการเรียนรู้ที่บรรลุผลมากที่สุด และกระบวนการจัดการงบประมาณและการเงิน

7. ผลลัพธ์ของผลการดำเนินงานขององค์กร (Organizational Performance Result) คือ การให้ข้อมูลขององค์กรในระดับปัจจุบันและแนวโน้ม ในตัวชี้วัดหรือตัวบ่งชี้ การเรียนรู้ของผู้เรียน และผลการปรับปรุงการเรียนรู้ การระบุแนวโน้มและการเปรียบเทียบที่เหมาะสมขององค์กร สำหรับตัวบ่งชี้ ด้านงบประมาณ และการดำเนินงานด้านการเงิน รวมถึงการวัดผลลัพธ์ทั้งหมดขององค์กร

อรุณ จันทวานิช และคณะ (2545) ได้ศึกษาแนวคิดพื้นฐาน “โรงเรียนสมบูรณ์แบบ” กล่าวว่าโรงเรียนสมบูรณ์แบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 14 องค์ประกอบ ปัจจัยหลักความสำเร็จ 38 ปัจจัย และดัชนีชี้วัด 61 ดัชนี ประกอบด้วย

องค์ประกอบด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ (3 องค์ประกอบ)

1. ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน มีพัฒนาการทุกด้าน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เรียนต่อ และประกอบอาชีพได้ มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 4 ปัจจัย คือ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีพัฒนาการทุกด้านตามศักยภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านตามเกณฑ์ที่หลักสูตรและสถานศึกษากำหนด และคุณภาพผู้เรียนเป็นที่ยอมรับของสังคม

2. โรงเรียนเป็นที่ชื่นชมของชุมชน มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 1 ปัจจัย คือ ชุมชนพึงพอใจและศรัทธาต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

3. โรงเรียนเป็นแบบอย่างและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน และโรงเรียนอื่น มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 3 ปัจจัย คือ โรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่นในการพัฒนา ครู บุคลากรร่วม และสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมชุมชน ครู และบุคลากรส่งเสริม และสนับสนุนโรงเรียนอื่นพัฒนาการจัดการศึกษา

องค์ประกอบด้านกระบวนการ

4. การจัดการกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 4 ปัจจัย คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนคิดเองและปฏิบัติจริง ครูจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 2 ปัจจัยคือ อาคารสถานที่ ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนมีวัฒนธรรมการเรียนรู้

6. การบริหารจัดการดี ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และเน้นการมีส่วนร่วม มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 2 ปัจจัย คือการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล

7. การประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหาร โรงเรียนมีปัจจัยหลักความสำเร็จ 2 ปัจจัย คือมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน ครบวงจร ปฏิบัติได้ และมีความพร้อมรับการประเมินภายนอก

องค์ประกอบด้านปัจจัย

8. ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพและจำนวนเพียงพอ มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 7 ปัจจัย คือครูมีความสามารถจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ประพฤติ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ได้รับการพัฒนาตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ ครูครบตามเกณฑ์ที่กำหนดและภาระงานเหมาะสม มีขวัญ และกำลังใจในการประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสามารถพัฒนางานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ และประพฤติ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

9. ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนได้มาตรฐาน มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 4 ปัจจัย คือพื้นที่โรงเรียน โครงสร้างพื้นฐาน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องบริการ และพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมกีฬาและการพักผ่อนเหมาะสม

10. หลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 1 ปัจจัย คือหลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

11. สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีทันสมัย มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 1 ปัจจัย คือ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการเหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอ

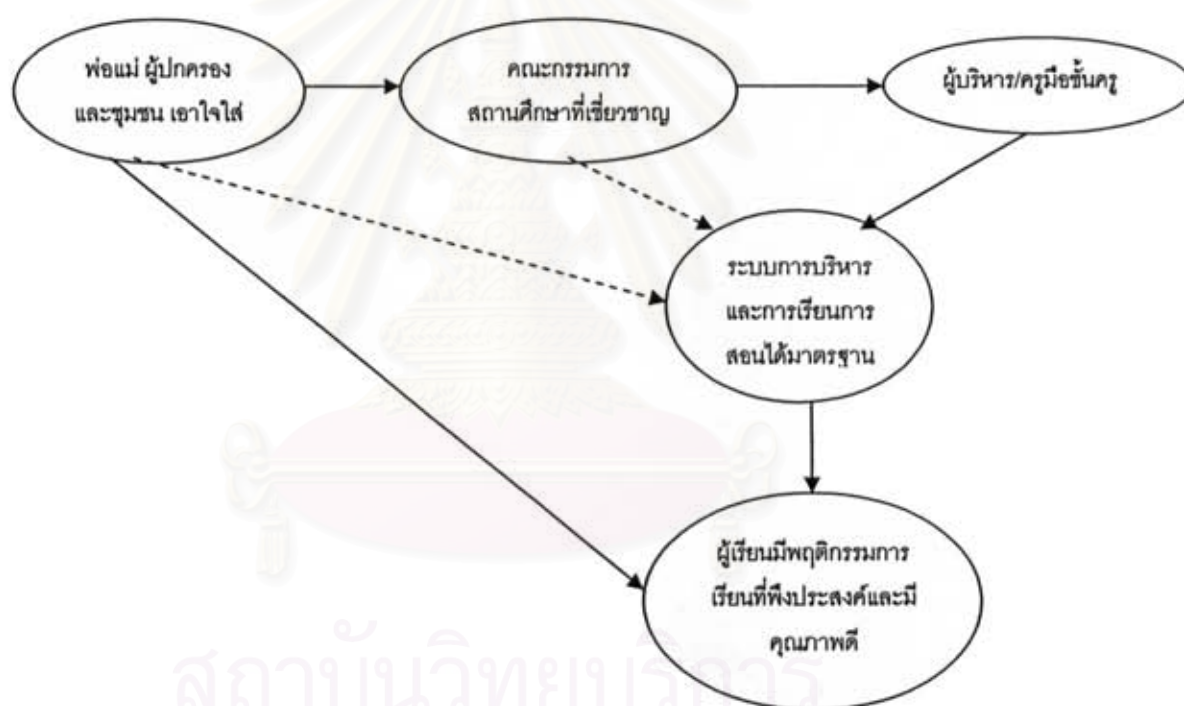
12. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนหลากหลาย มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 3 ปัจจัย คือห้องสมุดได้มาตรฐาน มีศูนย์วัฒนธรรมชุมชนในโรงเรียน มีแหล่งการเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายให้บริการแก่ผู้เรียนและชุมชน

13. งบประมาณมุ่งเน้นผลงาน มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 1 ปัจจัย คือ มีการจัดงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles

องค์ประกอบด้านบริบท

14. สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนดี มีสังคม บรรยาการ สิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีปัจจัยหลักความสำเร็จ 3 ปัจจัย คือ ที่ตั้งเหมาะสม ชุมชนร่วมมือ และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนหลากหลาย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (2547) สรุปคุณภาพของสถานศึกษา คือคุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีคุณภาพดี คุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน ระบบการบริหารที่ได้มาตรฐาน และระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ อีกทั้งเชื่อว่า ความเอาใจใส่ของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนน่าจะส่งผลโดยอ้อมต่อระบบการบริหารและระบบการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐานและส่งผลโดยตรงต่อการได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาที่เชี่ยวชาญ คณะกรรมการสถานศึกษาที่เชี่ยวชาญน่าจะส่งผลโดยตรงต่อการมีผู้บริหารและครูมืออาชีพ และน่าจะส่งผลโดยอ้อมต่อมาตรฐานของระบบการบริหารและการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งเชื่อว่าผู้บริหารและครูมืออาชีพจะนำไปสู่ระบบการบริหาร และระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีคุณภาพดี เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งแสดงดังแผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 แนวคิดของใช้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงขอสรุปปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสถานศึกษาดังตารางผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสถานศึกษา

ตารางที่ 2.1 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสถานศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสถานศึกษา	สปช. (1531)	ภาณุวัฒน์ (2540)	จินพร (2538)	สมศักดิ์ (2541)	สช. (2543)	จินตนา (2542)	OECD (2544)	เกณท์ปัดริจ	Cowley (2004)	อำนาจและคณะ (2545)	สมศ. (2547)	ชาญชัย (2543)
ปัจจัยตัวป้อน												
1. ปรัชญา วิสัยทัศน์ของโรงเรียน		/	/	/	/		/	/	/			/
2. ความพร้อมของบุคลากร		/	/	/	/		/	/		/	/	/
3. แหล่งทรัพยากร/อุปกรณ์ทางการศึกษา		/	/	/	/				/	/		/
4. อาคารสถานที่		/	/							/		
5.งบประมาณ		/	/					/		/		
ปัจจัยกระบวนการ												
6. การจัดการเรียนการสอน	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/
7. การบริหาร	/	/	/		/	/	/			/	/	
8. การนิเทศ	/					/						
9. กิจกรรมนักเรียน		/			/							
10. การวัดและประเมินผล			/			/		/				
11. การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร				/			/	/				
12. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน				/			/		/	/		/
ปัจจัยผลผลิต คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา		/	/		/			/		/		/

จากการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสถานศึกษา สามารถสรุปแบ่งเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยตัวป้อน ประกอบด้วย ปรัชญา วิสัยทัศน์ของโรงเรียน ความพร้อมของบุคลากร แหล่งทรัพยากร/อุปกรณ์ทางการศึกษา และงบประมาณ 2) ปัจจัยกระบวนการ ประกอบด้วย

การจัดการเรียนการสอน การบริหาร การวัดและประเมินผล การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชน 3) ปัจจัยผลผลิต ประกอบด้วย คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

1.3 กรอบการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

เมื่อบุคลากรส่วนใหญ่ของสถานศึกษาเห็นด้วยที่จะมีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จำเป็นจะต้องมีการกำหนดกรอบการดำเนินงาน เนื่องจากการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนจะต้องเป็นรูปแบบการพัฒนาที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นจนเป็นวิถีชีวิต ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษามีกรอบในการพัฒนาดังนี้ (สมศักดิ์ สันธะเวช, 2541: กรมวิชาการ, 2540 อ้างถึงใน ปิยะธิดา ทองอร่าม, 2545)

1. กรอบหลักสูตรและมาตรฐาน โรงเรียนต้องกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน โดยจัดทำธรรมนูญโรงเรียน (school charter) จัดทำคู่มือ ขั้นตอนการดำเนินงาน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และจัดทำแผนการสอน

2. กรอบบุคลากร ประกอบด้วยองค์การต้องสร้างเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และพัฒนา จัดบุคลากรให้ตรงตามความสามารถและสาขาวิชา พัฒนาวิสัยทัศน์ของบุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมบุคลากรให้การทำงานเป็นทีม สร้างจิตสำนึกต้องปรับปรุงตลอดเวลาและเป็นหน้าที่ของทุกคน พัฒนาผู้สอนให้มีอุดมการณ์ เป็นแบบอย่างที่ดี และจัดสวัสดิการ ทูสนับสนุนให้มีขวัญกำลังใจ

3. กรอบทรัพยากรประกอบด้วย การปรับปรุงสถานศึกษา จัดหาทรัพยากรที่มีมาตรฐานตามที่กำหนดให้เพียงพอต่อการพัฒนานักเรียนไปสู่เป้าหมาย จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และแสวงหาแนวทางสนับสนุนให้องค์กรเอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร

4. กรอบการกำกับ ตรวจสอบ และรายงาน ประกอบด้วย ทุกสายงานต้องตรวจสอบคุณภาพ/วิเคราะห์/ปรับปรุง/ โดยมีระบบประเมินตนเองของโรงเรียน ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลายเน้นการวัดผลตามสภาพจริง ประเมินกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และโครงการต่างๆ เพื่อการพัฒนา และการรายงานเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการโรงเรียน จังหวัด ได้รับความสำเร็จและความล้มเหลว

จากการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนราชวินิต มัธยมได้มีการกำหนดกรอบในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

1. เตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อพัฒนาตนเอง โดยการสร้างความตระหนัก (Awareness) ให้เกิดกับบุคลากรก่อนเป็นอันดับแรก

1.1 สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องปลุกจิตสำนึก สร้างศรัทธาและความมั่นใจให้บุคลากรทุกฝ่ายมองเห็นคุณค่า และมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยจัดทำเป็น 3 ระยะ ระยะแรกเน้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาพรวมของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ได้แก่ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน โดยส่งครูไปอบรมยังหน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชนและกลับมาขยายผลให้แก่ครูในโรงเรียน ระยะที่สอง ครูนำผลการฝึกอบรมสู่การปฏิบัติจริง มีการประเมินผลและปรับปรุงตนเองเป็นระยะตามระบบ PDCA แล้วจัดทำเป็นรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report) ระยะที่สาม การนำเสนอผลงานจัดให้มีกิจกรรมแสดงผลงานอันเกิดจากการปฏิรูปการเรียนรู้สำหรับครูประมาณปีละครั้ง

1.3 การติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยจัดประชุมครูแต่ละกลุ่มคือ ประชุมครูระดับโรงเรียนทุกเดือน ประชุมหัวหน้าหมวดสัปดาห์ละครั้ง ประชุมครูที่ปรึกษา ประชุมหัวหน้าหมวดและอาจารย์ผู้สอน

2. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่นการฝึกอบรม (Training) การส่งเสริมการวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative Research) ระหว่างครูกับนักวิชาการภายนอกและเพื่อนครูในโรงเรียน การสร้างเครือข่ายการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research Network)

3. การปรับระบบการบริหาร ใช้การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)

4. การปฏิรูปการเรียนรู้ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ การเรียนการสอนแบบเรียนปนเล่น เทคนิคการสอนแบบบูรณาการ เพื่อนช่วยเพื่อน การสอนแบบเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน การสอนแบบโครงงานเป็นต้น รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้แก่ผู้เรียนการเรียนรู้ที่ไม่ต้องรอเวลา รอครูสั่ง การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นการสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

5. การประเมินผลการเรียนรู้ ควรเป็นการประเมินผลตามสภาพจริงซึ่งเป็นการประเมินทั้งผลการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในฐานะผู้ประเมินด้วย

6. การประกันคุณภาพ โดยเตรียมความพร้อมของบุคลากรโดยสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพ แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการดำเนินงาน การวางแผน/จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยครู ผู้เรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนครั้งนี้ ปฏิบัติตามแผนระหว่างนี้ผู้บริหารต้องกำกับ ติดตามให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด และมีการนิเทศเพื่อปรับปรุงแก้ไข มีการประเมินผลและนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน

อ่ำรุ่ง จันทวานิช และคณะ (2545) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นโรงเรียนสมบูรณ์แบบ ซึ่งประกอบด้วย

1. กำหนดเป้าหมายผลผลิต/ผลลัพธ์ ประกอบด้วยเป้าหมาย 2 ด้านคือ ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานมีพัฒนาการทุกด้านเรียนต่อและประกอบอาชีพได้ โรงเรียนเป็นที่ชื่นชมของชุมชนเป็นแบบอย่างและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่นได้

2. ดำเนินการไปสู่เป้าหมายโดยมีกระบวนการใน 3 เรื่อง คือกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด การบริหารจัดการให้โรงเรียนเป็นฐานเน้นการมีส่วนร่วม การประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน

3. จัดให้มีปัจจัยทรัพยากรบุคคลมีอาชีพและจำนวนเพียงพอและทรัพยากรวัสดุเทคโนโลยีและงบประมาณได้มาตรฐานเหมาะสมทันสมัย เพียงพอ

4. บริหารจัดการด้านบริบทให้เอื้อต่อการดำเนินการสู่เป้าหมาย

จากการศึกษากรอบแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมาย จัดทำธรรมนูญโรงเรียน แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา จัดบุคลากรให้ตรงตามความสามารถพัฒนาวิสัยทัศน์ ความรู้และอุดมการณ์ของบุคลากรในสถานศึกษา จัดสวัสดิการให้มีขวัญกำลังใจ จัดสภาพแวดล้อม ทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนการสอน รวมถึงการกำกับ ตรวจสอบ และรายงานในทุกสายงานโดยมีระบบประเมินตนเองของโรงเรียน

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสถานศึกษา

ภารดี อนันต์นาวิ (2546) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่าตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา คือสถานการณ์โรงเรียน(ขนาดของโรงเรียน, การสนับสนุนทางสังคมของครู และสถานะเศรษฐกิจทางสังคมภายนอก) รองลงมาคือคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร(วุฒิการศึกษา, ประสบการณ์บริหารโรงเรียน และความสามารถในการบริหาร) และบรรยากาศของโรงเรียนตามลำดับ และร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาได้ร้อยละ 79

หทัยรัตน์ เสียงดัง (2546) ได้ศึกษาการนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ พบว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหาคอนาภาพการศึกษาและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมี 2 รูปแบบ คือ การจัดศูนย์โรงเรียน และการจัดการตามกฎหมาย มีอุปสรรคสำคัญ 5 ประการ คือ 1) บุคลากรไม่ต้องการให้ยุบโรงเรียน 2) ชุมชนไม่ร่วมมือ 3) งบประมาณค่าใช้จ่ายค่าพาหนะไม่เหมาะสม 4) งานธุรการไม่ลดลง 5) รวมโรงเรียนแล้วยังเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเหมือนเดิม และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ไม่สามารถยุบรวมหรือเลิกได้ คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบรวมชั้นเรียน 2) จัดตารางสอนยืดหยุ่น 3) ชุมชนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน 4) บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ส่วนแนวทางพัฒนาการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา คือ 1) การใช้นวัตกรรมการศึกษา 2) การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม 3) การใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ร่วมกัน 4) การสนับสนุนช่วยเหลือของหน่วยงานอื่น ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ปิยะธิดา ทองอร่าม (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : การวิเคราะห์พหุระดับด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น พบว่าปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ สัดส่วนนักเรียนต่อครู สัดส่วนของนักเรียนต่อห้อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และความเป็นผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยระดับจังหวัดที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยปริมาณการให้คำแนะนำทางวิชาการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด ค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัด

นิสาร์ตน์ ตริโรจน์อนันต์ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาและการวิเคราะห์กลุ่มพหุของโมเดลคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลคุณภาพการศึกษาที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกระบวนการดำเนินงาน คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม สภาพแวดล้อมของโรงเรียน การพัฒนาครู

สุทธิพงศ์ ยงค์มกล (2543) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนมี 12 ด้านและรายการที่สำคัญที่สุดของปัจจัยแต่ละด้านมีดังนี้ คือ 1) โครงสร้างองค์กร : การกำหนดบทบาทหน้าที่และการประสานงาน 2) เทคโนโลยีองค์การ : เทคโนโลยีเพื่อการดำเนินงานและประสานงาน 3) วัฒนธรรมองค์การ : การถ่ายทอดวัฒนธรรม ด้วยการอบรมบุคลากร 4) บรรยากาศองค์การ : การทำงานเป็นทีมสัมพันธ์ 5) การรับรู้ของบุคลากร : การรับรู้ในบทบาทหน้าที่และกฎระเบียบ 6) ทศนคติและค่านิยมของบุคลากร : ความ

มุ่งมั่นจริงจังต่อความสำเร็จของงานและความพึงพอใจงาน 7) บุคลิกภาพของบุคลากร : บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับหน้าที่ 8) การเรียนรู้ของบุคลากร : กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา 9) การจูงใจของบุคลากร : การมอบหมายงานที่เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละคน 10) การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ : ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายกับทรัพยากร 11) การกำหนดกลยุทธ์ : การจัดทำวัตถุประสงค์ทั้งในส่วนที่ใช้ภาษาไทยและอังกฤษได้อย่างสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน 12) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ : การเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและการกำกับติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์ ทุกฝ่ายข้อมี 12 ด้าน เป็นรายการที่ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการเทคนิคเดลฟายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าส่งผลต่อประสิทธิผลในระดับมากและมากที่สุด

จินตนา หัวใจเพชร (2542) ได้ศึกษาการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าแนวโน้มแนวคิดการพัฒนาการศึกษาของปรัชญาการศึกษา คือ การศึกษาเพื่อการพัฒนาปัญญา รู้คุณค่า และตัวตนผู้เรียน แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานครในสองทศวรรษหน้า ลักษณะของหลักสูตร เน้นคุณธรรม ความรัก ความสุขในการเรียน แนวโน้มการพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนการสอนของกรุงเทพมหานครในสองทศวรรษหน้า คือการเรียนปนเล่น เน้นกิจกรรมสร้างสรรค์ แนวโน้มการพัฒนาวิชาชีพครู คือ การมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และมีการอบรมให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ แนวโน้มการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คือ มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา

จุไรรัตน์ สุตรุ่ง (2538) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านสภาพทั่วไปของโรงเรียน องค์ประกอบด้านผู้บริหาร องค์ประกอบด้านครู และองค์ประกอบด้านผู้ปกครอง ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรต่างๆ ดังนี้ องค์ประกอบด้านสภาพทั่วไปของโรงเรียนประกอบด้วย ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ องค์ประกอบด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย ประสิทธิภาพและระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียน ความรู้เรื่องการบริหารงานวิชาการ คุณลักษณะของผู้บริหาร การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ การจัดบุคลากรทางด้านวิชาการ การนิเทศติดตามผล การสร้างขวัญกำลังใจ องค์ประกอบด้านครู ประกอบด้วย วุฒิการศึกษาและประสิทธิภาพในการสอน ทักษะคิดต่อวิชาชีพครู การได้รับการอบรม ความรู้เรื่องหลักสูตรและการสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้เวลาของครู ความร่วมมือ

ของครู องค์ประกอบด้านผู้ปกครอง ประกอบด้วย การให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง การสนับสนุนช่วยเหลือของสมาคมผู้ปกครองและครู

สมบัติ นพรักและเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไทย (2547) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาด้านวิชาการและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่าครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความต้องการพัฒนาวิชาการในลักษณะการศึกษาดูงาน การศึกษาต่อและการอบรมระยะสั้น เนื้อหาสาระที่ต้องการอบรมคือ การผลิตสื่ออุปกรณ์โดยใช้คอมพิวเตอร์ การสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความต้องการพัฒนาโรงเรียนในเรื่องแหล่งการเรียนรู้และอาคารสถานที่

คำณวน สามเมือง (2532) ทำการวิจัยลักษณะของผู้บริหาร ครู นักเรียนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ พบว่าลักษณะของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ได้แก่ผู้บริหารมีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี และมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูในระดับดีมาก ครูมีจำนวนวันลาป่วย ลักษณะของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ได้แก่ ผู้บริหารผ่านการอบรมหลักสูตรนักบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

Worthman (1990) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นระบบราชการกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลองค์กรระบบราชการว่ายังคงมีอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือไม่และระบบราชการกับประสิทธิผลองค์กรมีความสัมพันธ์กันหรือไม่และเพื่อตัดสินว่ามิติแต่ละมิติของประสิทธิผลองค์กร คือ ความสามารถในการผลิต ความสามารถในการปรับตัว ความยืดหยุ่น มีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นระบบราชการของโรงเรียนนั้นหรือไม่ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางลบระหว่างราชการกับประสิทธิผลองค์กร ความสามารถในการผลิตของครูกับระดับความเป็นระบบราชการที่ครูมีประสบการณ์ ความสามารถในการปรับตัวของครูกับระดับความเป็นระบบราชการ ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้โรงเรียน และระบบโรงเรียนหนีห่างจากความเป็นองค์การที่มีลักษณะระบบราชการ และควรมุ่งสู่การเป็นองค์การที่มีรูปของความร่วมมือ ซึ่งองค์การลักษณะนี้สามารถสร้างความชื่นชมให้เกิดขึ้นกับครูในฐานะนักวิชาชีพ โรงเรียนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดความผูกพันต่อวิชาชีพการสอนและเน้นการสร้างเสริมพลังของครูใหญ่ในการนำ

Chrispeels (1990) ศึกษาประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา 8 แห่ง เกี่ยวกับ 1) วัฒนธรรมและบรรยากาศในโรงเรียน 2) หลักสูตรและการสอน 3) โครงสร้างขององค์การ 4) ภาวะผู้นำของครูใหญ่ พบว่า 1) การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการหลักสูตรและครูได้ทำงานร่วมกันมีความจำเป็นสำหรับการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน 2) โรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ครูใหญ่ต้องมีภาวะผู้นำ 3) ต้องมีการวางแผนการพัฒนาคณาจารย์ที่ดี

Duke (1979 อ้างถึงใน ปิตินาย ตันปิติ, 2547) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะต้องมีลักษณะสำคัญ 7 ประการ คือ 1) การนิเทศและพัฒนาครูตามศักยภาพของแต่ละคน 2) การประเมินผลครูตามแนวนโยบาย 3) การจัดการเรียนการสอนและการสนับสนุนให้มีบรรยากาศความเป็นเลิศ 4) การจัดทรัพยากรตามลำดับความสำคัญตามนโยบายและความจำเป็น 5) การควบคุมคุณภาพด้วยการประเมินอย่างต่อเนื่อง 6) การประสานงานในระบบแมทริก 7) การแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

ตามหมวด 6 มาตรา 47 ถึง 49 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกด้าน และได้มีผู้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Assurance) ไว้หลายท่าน สมคิด พรหมจรรย์ (2544 อ้างถึงใน มัยดี แวดราแม, 2547) ได้ให้ความหมายว่าการประกันคุณภาพเป็นระบบในการควบคุมตรวจสอบ และตัดสินคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ในระบบประกันคุณภาพจะมีการกำหนดเกณฑ์หรือเงื่อนไข และมีการตัดสินว่างานหรือกิจกรรมบรรลุตามเกณฑ์หรือไม่ และรุ่ง แก้วแดง (2545) ได้ให้ความหมายว่าหมายถึงการบริหารการจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติขององค์กร/หน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นกระบวนการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานด้านการศึกษา ซึ่งมุ่งหวังจะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของ "การป้องกัน" ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2547) ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและสะท้อนความเป็นจริงของคุณภาพสถานศึกษา ในทำนองเดียวกัน Cyer (1993) และ Cuttance (1994) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการวางแผนและการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผลผลิตบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดและตรงกับความต้องการของสังคม

นอกจากนี้ อุทุมพร จามรมาร (2544) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพภายในและจากภายนอกแล้วตัดสินตามเกณฑ์

ส่วน Thenneyson (1996 อ้างถึงในสุพัตรา ทรัพย์เสถียร, 2546) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงนโยบาย ทศนคติ การปฏิบัติ และกระบวนการที่จำเป็นในการรับรองคุณภาพของการศึกษาและการลงทุนซึ่งจำเป็นต้องมีการรักษาและการพัฒนา

จากการนิยามความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่าการประกันคุณภาพหมายถึง กระบวนการหรือระบบการควบคุม ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา และมีการตัดสินใจว่าบรรลุตามเกณฑ์หรือไม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

2.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการประเมินผล การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา และจัดทำจากรายงานการประเมินตนเองประจำปีของสถานศึกษาจะต้องส่งให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอกได้ศึกษาอย่างละเอียดก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อให้มั่นใจว่าสถานศึกษาดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมีคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย 1) การควบคุมคุณภาพ 2) การตรวจสอบคุณภาพ และ 3) การประเมินคุณภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542; ชูตินันท์ อธิธิรตนา, 2546; อารีรัตน์ วัฒนสิน, 2549; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2547)

ระบบการประกันคุณภาพภายนอก เป็น การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน โดยมีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย การประกันคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบคุณภาพที่ผ่านการประกันคุณภาพภายใน 2) การประเมินคุณภาพ และ 3) การรับรองคุณภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542; ชูตินันท์ อธิธิรตนา, 2546; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2547)

การประเมินคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก เป็นงานที่ต่อเนื่องและมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับ Devid Nevo (2001) กล่าวว่า การประเมินภายในและการประเมินภายนอกต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การประเมินภายในเป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานแก่สถานศึกษา และทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการประเมินคุณภาพในจึงมีความสัมพันธ์การประเมินภายนอก (มัยดี แวดราแม, 2547)

2.3 หลักการและขั้นตอนสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน

การประเมินภายในของสถานศึกษาทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะสะท้อนถึงผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง โดยมีหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 สิ้นนาฏ ศรีพัฒนะพิพัฒน์, 2545; สุวิมล ว่องวาณิช, 2543 อ้างถึงใน รติกร ชันติยานันท์, 2548)

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายในคือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้นักลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบมีความโปร่งใส มีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน
3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ
4. การประเมินภายในเป็นกระบวนการที่ต้องพิจารณาด้วยเหตุผล ความเป็นจริงในการเลือกระดับของการประเมิน เช่น ระดับโรงเรียน หมวดวิชาหรือบุคคล โดยพิจารณาถึงความครอบคลุม (coverage) และความลึก (depth) ของการประเมิน
5. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการประเมิน ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินภายใน

6. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินภายใน ต้องมาจากการออกแบบระบบการประเมินที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ไม่ใช่การประเมินภาพรวมเพียงอย่างเดียว

7. การประเมินภายในสถานศึกษาเป็นการประเมินโดยบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา แต่ต้องสอดคล้องกับการประเมินภายนอก

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย

1.1 การเตรียมพร้อมของบุคลากร สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพ และการทำงานเป็นทีม พร้อมทั้งพัฒนาพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการโดยผู้มีส่วนรับผิดชอบที่สำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษา

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

2.1.การวางแผน (Plan) ขั้นตอนการวางแผนที่สำคัญคือ การกำหนดเป้าหมาย การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การกำหนดระยะเวลา ดำเนินการ การกำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการ และการกำหนดงบประมาณที่จะใช้

2.2. การปฏิบัติตามแผน (Do) โดยในทั้งระหว่างการปฏิบัติงานผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กำกับ ติดตาม (Monitoring) ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน และให้การนิเทศ

2.3. การตรวจสอบประเมินผล (Check) โดยมีการประเมินตามแนวคิดของการประเมินที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย การวางแผนการประเมิน การจัดหา/จัดทำเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย และการตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

2.4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Action) ผลการประเมินสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร และใช้ในการวางแผนต่อไป รวมทั้งจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้

3. การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี โดยรวบรวมผลการดำเนินงาน และผลการประเมิน วิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา และเขียนรายงาน

2.4 หลักการและขั้นตอนสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2546) โดยมีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิด หรือการให้คะแนน-ให้โทษ
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability)
3. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษา ของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษา สามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของ สถานศึกษาและผู้เรียน
4. มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับ และควบคุม
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนต่อไปนี้ (สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2546)

1. ก่อนการตรวจเยี่ยม เป็นกิจกรรมที่คณะผู้ประเมินภายนอกต้องดำเนินการเมื่อได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ประเมินสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยต้องมีการประสานกับสถานศึกษา การ วางแผนการตรวจเยี่ยม/แผนการประเมิน เตรียมความพร้อมก่อนการไปตรวจเยี่ยมและประเมิน สถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1.1 กิจกรรมการศึกษาวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- 1.2 กำหนดประเด็นและรายการข้อมูลที่ต้องตรวจสอบ รวบรวม และวิเคราะห์ระหว่างการ ตรวจเยี่ยม

- 1.3 วางแผนการตรวจเยี่ยมและแผนการประเมิน กำหนดตารางตรวจเยี่ยม และกำหนด ภาระความรับผิดชอบของผู้ประเมินภายนอกแต่ละคน

- 1.4 นัดวันที่จะไปตรวจเยี่ยมและแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษา

2. ระหว่างการตรวจเยี่ยม ซึ่งมีกำหนดเวลาประมาณ 3 วัน คณะผู้ประเมินภายนอกมีภารกิจในการพิจารณาทบทวนข้อมูลในรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาว่าตรงกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนเพียงใด เพื่อยืนยันผลตามรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่ยังไม่มีหลักฐานข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลคุณภาพการศึกษาแต่ละมาตรฐานการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

2.1 ชี้แจงกับบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจ สร้างความคุ้นเคย และเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพการภายนอก

2.2 รวบรวมข้อมูลหลักฐานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น สังเกตกระบวนการปฏิบัติงาน กิจกรรมการเรียนการสอนในและนอกห้องเรียน สัมภาษณ์ พูดคุยกับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง บุคลากรอื่น ๆ ผู้แทนชุมชน ศิษย์เก่า กรรมการสถานศึกษา และอื่นๆ และตรวจสอบกิจกรรม หลักฐาน ข้อมูลทุกด้านตามมาตรฐาน

2.3 วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผล และสรุปข้อค้นพบ

2.4 นำเสนอผลการประเมินโดยวาจาและอภิปรายร่วมกับคณะผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

3. หลังการตรวจเยี่ยม คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องร่วมกันจัดทำร่างรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาส่งให้สถานศึกษาตรวจสอบและทักท้วง หลังจากนั้นนำเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมีกิจกรรมดังนี้

3.1 จัดทำร่างรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของสถานศึกษา

3.2 ส่งร่างรายงาน ฯ ให้สถานศึกษาตรวจเยี่ยมและได้แย้ง

3.3 พิจารณาข้อโต้แย้งของโรงเรียน

3.4 ส่งร่างรายงาน ฯ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และปรับแก้

3.5 ส่งรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาให้ สมศ.

3.6 เผยแพร่รายงาน

2.5 มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) และรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553)

2.5.1 มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548)

มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ สมศ.ใช้เป็นกรอบในการประเมินรอบแรก 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ โดยให้มีการประเมินทั้ง 3 มิติ คือ ความตระหนัก (Awareness) การปฏิบัติ (Attempt) และผลสำเร็จ (Achievement) เฉพาะ

มาตรฐานด้านผู้เรียน ทั้งนี้ให้ประเมินความตระหนักและการปฏิบัติในระดับมาตรฐานเท่านั้น ส่วนการประเมินผลสำเร็จให้ประเมินทั้งระดับตัวบ่งชี้และมาตรฐาน สำหรับมาตรฐานด้านผู้บริหารและครูให้ประเมินเฉพาะผลสำเร็จทั้งในด้านระดับตัวบ่งชี้และมาตรฐานเท่านั้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2547)

มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
- 1.2 ผู้เรียนมีความประหยัด
- 1.3 ผู้เรียนมีความเกรงใจผู้อื่น เมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อ

ส่วนรวม

- 1.4 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์
- 4.2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสังเคราะห์
- 4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรอง
- 4.4 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

5.1 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และม.6

5.2 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และม.6

5.3 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และม.6

5.4 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และม.6

5.5 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และม.6

5.6 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และม.6

5.7 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และม.6

5.8 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และม.6

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

6.1 ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ และเรียนจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล

6.2 ผู้เรียนรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุดและสิ่งต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

6.3 ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

9.1 ผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอน และผลงานมีประสิทธิภาพ

9.2 ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้

9.3 ผู้เรียนรักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

10.1 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

10.2 ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2543)

10.3 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

10.4 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

10.5 ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา ไม่เสพสิ่งเสพติด และปลอดจากสิ่งมอมเมา

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

12.1 ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านศิลปะ

12.1 ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์

12.1 ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ

มาตรฐานด้านครู มี 2 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 10 ตัวบ่งชี้ คือ

22.1 ครูรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา และเป้าหมายของหลักสูตร

22.2 ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

22.3 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)

22.4 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)

22.5 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)

22.6 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)

22.7 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)

22.8 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์) ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)

22.9 ครูสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน มีการประเมินเพื่อวินิจฉัย จุดเด่น จุดด้อย การประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการประเมินเพื่อพัฒนาตัดสินผลการเรียน

22.10 ครูนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียน และเปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

- 24.1 ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- 24.2 ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท
- 24.3 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง
- 24.4 ครูได้สอนตรงตามความถนัด
- 24.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ภาระงานสอน
- 24.6 สถานศึกษามีครูเพียงพอตามเกณฑ์ กค.

มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 13.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารงานอย่างเป็นระบบ
- 13.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์
- 13.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยหลักการมีส่วนร่วม
- 13.4 สถานศึกษามีการตรวจสอบและถ่วงดุล

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

- 14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
- 14.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

- 18.1 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยมีเกณฑ์พิจารณา
- 18.2 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

18.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ

18.4 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่บูรณาการเชื่อมโยงสาระความรู้และทักษะด้านต่างๆ และแนวคิดของสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับความจริงของชีวิต รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ต้องปฏิบัติในสังคมร่วมกับผู้อื่น

18.5 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

18.6 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

18.7 สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และต่อเนื่อง

18.8 สถานศึกษาที่การจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และรักสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

20.1 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์

20.2 ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร

20.3 ผู้บริหารมีความสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ

20.4 ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงาน และเป็นแบบอย่างที่ดี

20.5 ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

20.6 สถานศึกษามีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

25.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

25.2 สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้

2.5.2 มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553)

มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ สมศ. ใช้เป็นกรอบในการประเมินรอบสอง 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ สมศ. จะต้องให้การรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้มาตรฐานคุณภาพ หรือไม่ ซึ่งเป็นแนวคิดที่เพิ่มจากการประเมินเพื่อพัฒนาในรอบแรก สมศ. จึงวางหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินที่อิงเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น และอิงสถานศึกษา เพื่อให้การประเมินมีความสมดุลระหว่างเกณฑ์ที่กำหนด กับงานที่สถานศึกษาดำเนินการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), มปท)

มาตรฐานด้านผู้เรียนมี 7 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
- 1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต
- 1.3 ผู้เรียนมีความมกตัญญูกตเวที
- 1.4 ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว
- 1.5 ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- 1.6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

- 2.1 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- 2.2 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- 2.3 ผู้เรียน ไม่เสพ หรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด และสิ่งมอมเมา หลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ
- 2.4 ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
- 2.5 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น และชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 3.1 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ
- 3.2 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/ นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลักศาสนา
- 3.3 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/ นันทนาการ
- 3.4 ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นและ

ของไทย

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์รวม

4.2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง

4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติในระดับดี (ถ้าไม่มีผลระดับชาติให้ใช้ผลการทดสอบระดับเขตพื้นที่ หรือผลการเรียนระดับสถานศึกษาตามลำดับ) ใน 8 กลุ่มสาระ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

5.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

6.1 ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว

6.2 ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

6.3 ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งการเรียนรู้ และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

7.1 ผู้เรียนสามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้

7.3 ผู้เรียนมีความรู้สึที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานด้านครู มี 2 มาตรฐานได้แก่

มาตรฐานที่ 8 ครูมีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

- 8.1 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม
- 8.2 ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- 8.3 ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด
- 8.4 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด
- 8.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

- 9.1 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 9.2 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 9.3 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 9.4 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 9.5 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 9.6 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 9.7 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 9.8 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐานได้แก่

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 10.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน
- 10.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์

10.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ

10.4 ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์

11.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบ ถ่วงดุล

11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวง

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

12.1 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ เต็มศักยภาพ

12.2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

12.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

13.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

13.2 สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

14.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

2.6 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(รอบแรก พ.ศ. 2544-2548)

ตารางที่ 2.2 สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับชั้นพื้นฐาน
จำแนกตามสังกัดและผลประเมิน จำนวน 30,010 โรงเรียน

สังกัด	ได้มาตรฐาน สมศ.		ไม่ได้มาตรฐาน						ผลรวม ทั้งหมด
	ระดับดี		ระดับพอใช้		ระดับปรับปรุง		พอใช้ + ปรับปรุง		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	9,151	34.42	16,952	63.77	481	1.81	17,433	65.58	26,584
สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาเอกชน	1,037	49.01	1,033	48.82	46	2.17	1,079	50.99	2,116
สำนักการศึกษา ส่วนท้องถิ่น	254	55.34	199	43.36	6	1.31	205	44.67	459
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร	375	88.86	47	11.14	-	-	47	11.14	422
กองพุทธศาสนศึกษา	18	6.69	234	86.99	17	6.32	251	93.31	269
กองกำกับการตำรวจ ตระเวนชายแดน	9	6.87	113	86.26	9	6.87	122	93.13	131
โรงเรียนสาธิตสถาบัน ราชภัฏ	11	57.89	7	36.84	1	5.26	8	42.10	19
โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย	10	100	-	-	-	-	-	-	10

ที่มา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

สรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30,010 แห่ง โดยแบ่งตามมาตรฐาน 3 ด้านคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านผู้บริหาร และมาตรฐานด้านครู ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

ได้มาตรฐาน : ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุนทรีย์สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ไม่ได้มาตรฐาน : ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

ได้มาตรฐาน : ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ไม่ได้มาตรฐาน : การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานด้านครู

ได้มาตรฐาน : วุฒิการศึกษา

ไม่ได้มาตรฐาน : ความเพียงพอของครู และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาจำแนกตามสังกัดดังนี้

1. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 26,584 แห่ง โดยแบ่งตามมาตรฐาน 3 ด้านคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านผู้บริหาร และมาตรฐานด้านครู ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

ได้มาตรฐาน : ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ไม่ได้มาตรฐาน : ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

ได้มาตรฐาน : ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ไม่ได้มาตรฐาน : การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานด้านครู

ได้มาตรฐาน : วุฒิการศึกษา

ไม่ได้มาตรฐาน : ความเพียงพอของครู และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 2,116 แห่ง โดยแบ่งตามมาตรฐาน 3 ด้านคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านผู้บริหาร และ มาตรฐานด้านครู ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

ได้มาตรฐาน : ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา และมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ไม่ได้มาตรฐาน : ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

ได้มาตรฐาน : ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ไม่ได้มาตรฐาน : การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานด้านครู

ได้มาตรฐาน : -

ไม่ได้มาตรฐาน : ความเพียงพอของครู วุฒิการศึกษา และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. สังกัดการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 881 แห่ง โดยแบ่งตามมาตรฐาน 3 ด้านคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านผู้บริหาร และมาตรฐานด้านครู ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

ได้มาตรฐาน : ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ไม่ได้มาตรฐาน : ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

ได้มาตรฐาน : ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ไม่ได้มาตรฐาน : การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานด้านครู

ได้มาตรฐาน : วุฒิการศึกษา

ไม่ได้มาตรฐาน : ความเพียงพอของครู และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. สังกัดกองพุทธศาสนศึกษา จำนวน 269 แห่ง โดยแบ่งตามมาตรฐาน 3 ด้านคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านผู้บริหาร และมาตรฐานด้านครู ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

ได้มาตรฐาน : ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ไม่ได้มาตรฐาน : ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

ได้มาตรฐาน : -

ไม่ได้มาตรฐาน : ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานด้านครู

ได้มาตรฐาน : -

ไม่ได้มาตรฐาน : ความเพียงพอของครู วุฒิการศึกษา และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 131 แห่ง โดยแบ่งตามมาตรฐาน 3 ด้านคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านผู้บริหาร และมาตรฐานด้านครู ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

ได้มาตรฐาน : ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ไม่ได้มาตรฐาน : ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

ได้มาตรฐาน : -

ไม่ได้มาตรฐาน : ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานด้านครู

ได้มาตรฐาน : -

ไม่ได้มาตรฐาน : ความเพียงพอของครู วุฒิการศึกษา และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. สังกัดโรงเรียนสาธิตฯ จำนวน 29 แห่ง โดยแบ่งตามมาตรฐาน 3 ด้านคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านผู้บริหาร และมาตรฐานด้านครู ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

ได้มาตรฐาน : ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ไม่ได้มาตรฐาน : ความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

ได้มาตรฐาน : ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ไม่ได้มาตรฐาน : การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานด้านครู

ได้มาตรฐาน : วุฒิการศึกษา ความเพียงพอของครู และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ไม่ได้มาตรฐาน :-

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

สุพัตรา ทรัพย์เสถียร (2547) ได้พัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้าง กลุ่มพบพบว่าโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม ประกอบด้วย ตัวแปรอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร และตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะของโรงเรียน ปัจจัยด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะของนโยบาย การบริหารและการปฏิบัติ

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2545) ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการครบกระบวนการ คือมีการวางแผน การดำเนินการ และการตรวจสอบ ประเมิน และปรับปรุงคุณภาพ และการดำเนินการแต่ละด้านยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น ทุ่่มเท สนใจใฝ่เรียนรู้ ใช้ทั้งการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารแบบเข้มงวด การมีวัฒนธรรมองค์การที่ดี คือมีความสัมพันธ์ที่ดี มีแบบแผนการทำงานเป็นทีม มีตัวแบบการเป็นครูที่ดี ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเห็นคุณค่าของการประเมิน รวมทั้งการที่ครูมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อการสอน สนใจใฝ่เรียนรู้เชื่อว่าการประกันคุณภาพการศึกษานำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนั้น โครงสร้างการประสานงานที่คล่องตัว และมีบุคลากรหรือคณะทำงานรับผิดชอบงานประกันคุณภาพก็เป็นปัจจัยเสริมเช่นกัน ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มปัจจัยภายในได้แก่ การที่วัฒนธรรมองค์การแตกแยก แข่งขัน ไม่ให้เกียรติไม่ไว้วางใจ ขาดการยอมรับความสามารถของเพื่อนครู ครูไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ครูไม่เพียงพอ ขาดความรับผิดชอบสนใจใฝ่รู้ มีทัศนคติไม่ดีต่อการประกันคุณภาพ รวมทั้งผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับโรงเรียนเต็มที่ ขาดความเด็ดขาดใช้รูปแบบการบริหารแบบชี้นำมากกว่าการมีส่วนร่วม นอกจากนั้น การที่โครงสร้างการบริหารขาดการประสานงานที่ดี ขาดระบบการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล ขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากร และมอบหมายความรับผิดชอบไม่ชัดเจนก็เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคเช่นกัน สำหรับกลุ่มปัจจัย

ภายนอก ได้แก่ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาฯ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดฯ ศึกษาดูการนิเทศช่วยเหลือ

สุกัญญา แซ่มซ้าย (2545) ได้วิเคราะห์หมโนทัศน์และการปฏิบัติงานประเมินผลภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า เมื่อจำแนกโรงเรียนตามระดับหมโนทัศน์ และการปฏิบัติงานประเมินผลภายในสถานศึกษาจะได้ 4 รูปแบบคือ รูปแบบที่ 1 มีหมโนทัศน์ระดับสูง และการปฏิบัติงานสูง 21.30% รูปแบบที่ 2 มีหมโนทัศน์ระดับสูง และการปฏิบัติงานต่ำ รูปแบบที่ 3 มีหมโนทัศน์ระดับต่ำ และการปฏิบัติงานสูง และรูปแบบที่ 4 มีหมโนทัศน์ระดับต่ำ และการปฏิบัติงานต่ำ สำหรับสภาพการปฏิบัติงานประเมินผลภายในของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จระดับสูง มีการปฏิบัติตามวงจร PDCA อย่างต่อเนื่องอยู่ในวงจรทำงานปกติ ส่วนโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ มีการปฏิบัติงานในขั้นตอน P และ D เท่านั้น

ดวงใจ กฤตากร (2545) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา หลังได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่าความต้องการจำเป็นในขั้นเตรียมการประกอบด้วย 2 ด้านคือ ด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ 1) การจัดให้มีบุคลากรแกนนำ/วิทยากร ที่มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่ให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง 2) การให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง 3) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบ เรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ 1) การให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน 2) การร่วมคิดร่วมทำของผู้บริหารในการประกันคุณภาพภายใน 3) การให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน ความต้องการจำเป็นในขั้นดำเนินการประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน (Plan) 1) การศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลก่อนการวางแผน 2) การให้คณะกรรมการที่แต่งตั้งจากบุคลากรในสถานศึกษาและจากผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกำหนดเป้าหมายที่เป็นความต้องการร่วมกัน 3) จัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายเพื่อพัฒนา และกำหนดแนวทางปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ด้านการปฏิบัติตามแผน 1) การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษา ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดไว้ 2) จัดวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการนิเทศระหว่างดำเนินการด้านต่าง ๆ 3) การกำกับติดตามทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม/หมวดเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน ด้านการตรวจสอบประเมินผล (Check) 1) การทดลองใช้เครื่องมือเพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อน

นำไปใช้จริง 2) การให้ผู้รับผิดชอบร่วมกันกำหนดรูปแบบวิธีการในการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล ผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางเดียวกัน 3) การกำหนดกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งระดับรายบุคคล ระดับห้องเรียนและภาพรวมสถานศึกษา ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Action) 1) การให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยและหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขก่อนการวางแผนในระยะต่อไป 2) การนำผลการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวกและเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเรื่องต่างๆ 3) การนำเสนอผลการประเมินต่อบุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้พัฒนางานของตนเองและปรับปรุงแผนงานในทุกระดับของโรงเรียน ความต้องการจำเป็นในชั้นการรายงาน ประกอบด้วยการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี 1) การเขียนรายงานประเมินตนเอง/รายงานประจำปีโดยสรุป เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ปกครองหรือชุมชนทราบ 2) การรวบรวมผลการดำเนินงาน ผลการประเมินมาทำการวิเคราะห์สังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อเขียนรายงานประเมินตนเอง/รายงานประจำปี 3) การจัดให้ผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นผู้จัดทำรายงานการประเมินตนเอง

วัชร เทพพุทธานกูร (2544) ศึกษาการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนมีการประชุมที่แจ้งทำความเข้าใจแก่ครู-อาจารย์ มีการพัฒนาบุคลากร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ มีการวางแผน นิเทศ ประเมินผล 2) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาและการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา มีการประชุมที่แจ้งทำความเข้าใจแก่ผู้รับผิดชอบมาตรฐาน วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในการใช้ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา มีการนิเทศ 3) การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนพบว่าการประชุมที่แจ้งทำความเข้าใจแก่ครู-อาจารย์ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน มีการวางแผนจัดทำธรรมนูญโรงเรียน 4) การจัดทำแผนประจำปี พบว่าการประชุมแจ้งนโยบายประจำปีแก่หัวหน้าฝ่าย และฝ่ายเขียนโครงการเพื่อเสนอที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนเพื่อพิจารณาและจัดสรรงบประมาณ 5) การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนยังไม่ได้จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ในช่วงแรกเริ่มของการประกันคุณภาพการศึกษานั้น การดำเนินงาน และความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษายังอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินผลภายในของโรงเรียนส่วนมากเป็นการประเมินแบบเฉพาะกิจไม่ได้แทรกอยู่ในงานปกติ มุ่งประเมินสัมฤทธิ์ผลมากกว่าความตระหนักและความพยายามในการ

พัฒนางาน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องแก้ปัญหาให้บุคลากรมีความเข้าใจที่ถูกต้องในการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

3.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็นตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า needs assessment มีผู้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ ยกตัวอย่างได้ดังนี้

สุวิมล ว่องวาณิช (2548 ก) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็น

Kaufman, Rojas และ Major (1993 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2548 ก) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นหมายถึงกระบวนการที่ใช้เพื่อระบุช่องว่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับที่ปรารถนาจะให้เกิด แล้วจัดลำดับความสำคัญของช่องว่างดังกล่าว จากนั้นเลือกช่องว่างที่สำคัญที่สุดมาเป็นประเด็นที่ต้องดำเนินการต่อไป ผลการประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ทราบว่ามีความต้องการอะไรบ้างที่สำคัญที่สุดที่ต้องเติมเต็มหรือขจัดออก

York (1982 cited in Reviere, 1996) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น คือการวัดปริมาณของสิ่งที่เป็นความต้องการจำเป็น ส่วน McKillip (1987 cited in Reviere, 1996) อธิบายความหมายของความต้องการจำเป็นว่าเป็นกระบวนการกำหนดและจัดลำดับของความ ต้องการจำเป็น

Reviere และคณะ (1996) ได้ให้ความหมายว่าการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการคัดเลือกหรือวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าอย่างเป็นระบบสำหรับการเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินการทุกขั้นตอน ผลการประเมินใช้ได้เฉพาะกลุ่มประชากร แต่มีความเป็นระบบบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเน้นผลลัพธ์ ทั้งนี้การประเมินความต้องการจำเป็นยังเป็นเครื่องมือที่ถูกออกแบบให้ระบุสิ่งที่ขาดแคลนเฉพาะกลุ่มบุคคล จนได้รับความพอใจในการดำรงชีวิต

จากความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นดังกล่าวได้สรุปว่าการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบสำหรับเป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาหรือกำหนดจุดประสงค์ในการทำงานเพื่อการพัฒนาที่ถูกทาง โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลที่มุ่งประเมิน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็น

ความแตกต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับผลที่ควรจะเป็น และทำการเรียงลำดับความสำคัญเพื่อหาความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญสำหรับเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

3.2 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นวิธีการที่มีความสำคัญเนื่องจาก ทำให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งให้ข้อมูลที่เป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาเพื่อวางแผนการทำงานที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

สุวิมล ว่องวาณิช (2548 ก) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็นต่อการวางแผนหรือการพัฒนาองค์กรไว้ว่า การวางแผนการทำงานจะต้องเริ่มที่การประเมินบริบทเพื่อเข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ของหน่วยงาน และรู้ความต้องการของหน่วยงานว่าจำเป็นต้องได้รับการสนองตอบในด้านใด การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการทำงาน ด้วยเหตุนี้จึงมีการพัฒนาวิธีการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment research) เพื่อช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข โดยเริ่มจากกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดหมายปลายทาง กิจกรรมการวางแผนและพัฒนาองค์กรจึงมีสองส่วน คือกิจกรรมการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นและกิจกรรมการบริหารจัดการ ทั้งสองกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน กิจกรรมส่วนแรกคือการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น และกำหนดวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายซึ่งหมายถึงการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กร กิจกรรมส่วนที่สอง คือ การบริหารจัดการตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนงาน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ซึ่งสภาพที่ควรจะเป็นนำมากำหนดเป้าหมายการทำงานและทางเลือกที่กำหนดได้จากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจะถูกนำมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนงานการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจึงมีความสำคัญต่อการวางแผนและพัฒนาองค์กร

3.3 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

James W. Altschuld (อ้างถึงในสุวิมล ว่องวาณิช, 2548 ก) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมีขั้นตอนการดำเนินงานสรุปเป็นคำถามไว้ว่า "Who determined what as defined by whom for what purposes? " นั่นคือ ในการประเมินความต้องการจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายและเหตุผลที่ต้องประเมินความต้องการจำเป็น ระบุองค์กร/กลุ่ม/บุคคลที่ต้องการประเมินความต้องการจำเป็น
- 2) กำหนดเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ประเมิน
- 3) การออกแบบการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.1) กำหนดผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นและนิยามความต้องการจำเป็น
 - 3.2) กำหนดวิธีการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.3) กำหนดผู้ให้ข้อมูลและเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.4) การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.5) การวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด
 - 3.6) การกำหนดแนวทางขจัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็น
- 4) การนำผลไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายที่กำหนด

Rouda และ Kusy (1995 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2548 ก) เสนอขั้นตอนความต้องการจำเป็นในการอบรม โดยเน้นวิเคราะห์ความแตกต่างและการศึกษาทางเลือก ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นกับที่ควรจะเป็น
2. การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
3. การระบุสาเหตุของปัญหาและหรือโอกาสในการเกิดปัญหา
4. การระบุทางเลือกที่เป็นไปได้และโอกาสในการพัฒนา
5. การเปรียบเทียบให้เห็นผลที่ตามมาหากไม่มีการดำเนินการแก้ปัญหาใด ๆ
6. การให้ข้อเสนอแนะสำหรับการฝึกอบรมหรือพัฒนาองค์กร

สุวิมล ว่องวาณิช (2548 ก) ได้สังเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า ขั้นตอนการดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ

ระยะแรกเป็นระยะก่อนการประเมินประกอบด้วยการเตรียมการ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น กำหนดกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น และขั้นตอนการออกแบบการประเมิน เกี่ยวข้องกับการกำหนดนิยามประเภท ขอบข่ายของการประเมินความต้องการจำเป็น การวางแผนการดำเนินงานด้านทรัพยากร ค่าใช้จ่าย และเวลาในการดำเนินงาน

ระยะที่สองเป็นระยะระหว่างการประเมินมีการกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่สามระยะหลังการประเมิน มีการนำผลไปใช้ประโยชน์ การเสนอผลหรือรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแนวทางการแก้ไขเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็น ในขั้น

ของการนำผลไปใช้นี้ ต้องวางแผนว่าจะนำแนวทางที่กำหนดไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์

3.4 วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2548 ก) ได้นำเสนอกลุ่มวิธีโดยแยกเป็น 8 กลุ่ม โดยตัวอย่างของวิธีการต่างๆ ภายใต้แต่ละกลุ่มดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว เช่นการใช้ข้อมูลจากตัวบ่งชี้ทางสังคม หรือข้อมูลทางสถิติของหน่วยงานต่าง ๆ ข้อมูลประเภทนี้มักใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นขององค์กร นอกจากนี้ยังมีข้อมูลจากผลการวิจัยที่มีการดำเนินการมาก่อนหน้านี้ สามารถนำมาใช้ในการกำหนดความต้องการจำเป็นได้เช่นกัน ผลงานวิจัยบางเรื่องสามารถให้ข้อมูลที่แสดงสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น และทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมด้วย

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่เก็บข้อมูลโดยใช้การสำรวจ เช่นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การเก็บข้อมูลจากการสำรวจเป็นการกำหนดความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ของผู้ตอบ และสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นนั้น มักจะไม่ใช้ในการวิเคราะห์ทางเลือกในการปฏิบัติ

กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่ใช้กระบวนการกลุ่มในการเก็บข้อมูล เช่นเทคนิคกลุ่มสมมติ (Nominal Group Technique) เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนาแบบเจาะจง (Focus Group Technique) การระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ (Brainstorming) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการนี้สามารถใช้ได้ดีทั้งการกำหนดความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุ และการกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา เป็นที่น่าสังเกตว่าวิธีการที่ใช้ในการกำหนดทางเลือกมักใช้กระบวนการกลุ่มในการสร้างทางเลือกต่าง ๆ แต่ในขั้นตอนของการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดจะใช้วิธีการอื่นช่วยเสริม เช่น การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross-Impact Analysis) การวิเคราะห์อรรถประโยชน์-พหุลักษณะ (MAUT) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเก็บข้อมูลโดยกระบวนการกลุ่มที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาให้ข้อมูลในวงกว้าง เช่น สมัชชาชุมชน หรือประชาพิจารณ์ ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการกลุ่มที่เป็นสมัชชาชุมชน จะช่วยในการกำหนดความต้องการจำเป็นมากกว่าการกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ในขณะที่การทำประชาพิจารณ์ก็เช่นเดียวกัน สามารถกำหนดความต้องการจำเป็นตามเสียงส่วนใหญ่ การกำหนดทางเลือกเพื่อการทำประชาพิจารณ์มักกำหนดล่วงหน้ามาก่อนแล้วจากการระดมความคิดหรือการประชุมกลุ่มย่อยของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอทางเลือกแก่ประชาชนเพื่อช่วยตัดสินใจเลือกขั้นสุดท้ายว่าประชาชนเห็นด้วยกับทางเลือกใดมากที่สุด

กลุ่มที่สี่ เป็นกลุ่มที่ใช้จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคหรือวิธีการต่างๆ ในกลุ่มนี้ มีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดความต้องการจำเป็น เนื่องจากในการกำหนดความต้องการจำเป็นต้องมีการจัดลำดับความสำคัญขั้นสุดท้ายว่า ความต้องการจำเป็นใดสำคัญที่สุด เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference Method: MDF) การจัดเรียงอันดับ (Rank Order) การสร้างมาตรแบบประมาณช่วงขนาด (Magnitude Estimation Scaling: MES) ดัชนี PNI (Priority Needs Index) ดัชนี WNI (Weighted Needs Index) ดัชนี Del-N กระบวนการกำหนดน้ำหนักรายคู่ (Paired-Weighting Procedure: PWP) การเรียงลำดับด้วยการดัด (Card Sort) สำหรับวิธีการสองวิธีหลังนั้น ยังสามารถนำไปใช้ในการจัดเรียงลำดับสาเหตุของความต้องการจำเป็นหรือทางเลือกที่มีความสำคัญมากที่สุดได้ด้วย

กลุ่มที่ห้า เป็นกลุ่มวิธีการวิเคราะห์เชิงสาเหตุ วิธีการเก็บข้อมูลที่นิยมใช้กัน ได้แก่ การวิเคราะห์แผนภูมิก้างปลา (Fishboning) การวิเคราะห์สาเหตุของความล้มเหลว (Fault Tree Analysis) ทั้งสองวิธีนี้ใช้ต่อเมื่อมีการกำหนดความต้องการจำเป็นแล้ว เป็นวิธีการที่ใช้ในขั้นตอนที่สองของการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ

กลุ่มที่หก เป็นกลุ่มที่วิธีใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบ มักใช้ในขั้นตอนการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา และการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด เช่น การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross Impact Analysis) หรือการวิเคราะห์อรรถประโยชน์-พหุลักษณะ (MAUT)

กลุ่มที่เจ็ด เป็นกลุ่มวิธีที่ใช้ในการกำหนดความต้องการจำเป็นเชิงอนาคต เช่น เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) การสร้างภาพอนาคต (Scenario Development) การวิเคราะห์วงล้ออนาคต (Future Wheel Analysis) สองวิธีแรกใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ คือ การกำหนดความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุ และการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมได้ด้วย

กลุ่มที่แปด เป็นกลุ่มวิธีเก็บข้อมูลแบบอื่น ๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นได้ เช่นการทำแผนที่มโนทัศน์ (Concept Mapping) เทคนิคเสียงจากภาพ (Photovoice Technique) การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลที่ตามมา (Costs-Consequence Analysis) เป็นต้น

ตารางที่ 2.3 เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

ข้อ	เทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็น	(1) การกำหนด ความ ต้องการ จำเป็น	(2) การ วิเคราะห์ สาเหตุ	(3) การกำหนด ทางเลือกใน การ แก้ปัญหา
1.	การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว			
1.1	ข้อมูลจากตัวบ่งชี้ทางสังคม	/		
1.2	ข้อมูลจากผลการวิจัยอื่นที่มีอยู่แล้ว	/	/	/
2	การสำรวจ			
2.1	การใช้แบบสอบถาม	/	/	
2.2	การสัมภาษณ์ การสอบถามผู้รู้	/	/	
2.3	การสังเกต	/	/	
3.	กระบวนการกลุ่ม			
3.1	เทคนิคกลุ่มสมมติ	/	/	/
3.2	การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง	/	/	/
3.3	การระดมความคิด	/	/	/
3.4	สมัชชาชุมชน	/	/	
3.5	ประชาพิจารณ์	/		/
4	การจัดอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น			
4.1	การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย	/		
4.2	การจัดเรียงลำดับ	/		
4.3	การสร้างมาตรฐานประมาณช่วงขนาด	/		
4.4	ดัชนี PNI (Priority Needs Index)	/		
4.5	ดัชนี WNI (Weighted Needs Index)	/		
4.6	ดัชนี Del-N	/		
4.7	กระบวนการกำหนดน้ำหนักรายคู่ (Paired-Weighting Procedure: PWP)	/	/	/
4.8	การเรียงลำดับด้วยการ์ด (Card Sort)	/	/	/
5.	การวิเคราะห์เชิงสาเหตุ			
5.1	การวิเคราะห์แผนภูมิก้างปลา (Fishboning)		/	
5.2	การวิเคราะห์สาเหตุของความล้มเหลว (Fault Tree Analysis)		/	

ข้อ	เทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็น	(1) การกำหนด ความ ต้องการ จำเป็น	(2) การ วิเคราะห์ สาเหตุ	(3) การกำหนด ทางเลือกใน การ แก้ปัญหา
5.3	การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของความต้องการจำเป็นโดยใช้การวิเคราะห์ลิสเรล		/	
6.	การวิเคราะห์ทางเลือก			/
6.1	การวิเคราะห์อรรถประโยชน์-พหุลักษณะ (MAUT)			/
6.2	การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross Impact Analysis)			/
6.3	กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (AHP)			/
6.4	การวิเคราะห์ต้นทุนและผลที่ตามมา (Costs-Consequences Analysis)			/
7.	การวิเคราะห์อนาคต			
7.1	Delphi Technique	/	/	/
7.2	Scenario	/	/	/
7.3	Future Wheel Analysis	/	/	
8.	อื่น ๆ			
8.1	DACUM (Developing a Curriculum)	/		
8.2	การทำแผนที่แนวคิด (Concept Mapping)	/	/	/
8.3	เทคนิคเสียงจากภาพ (Photovoice)	/	/	

ที่มา มนัญญา งามแสง, 2547

จากเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นและจัดอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้วยค่าดัชนี PNI_{Modified} (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548 ก; คมศร วงษ์รักษา, 2540) และกำหนดทางเลือกโดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา

สุวิมล ว่องวาณิช (2548 ข) ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์ทางเลือกเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมและสมรรถภาพการวิจัยและประเมินผลของครูมืออาชีพในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนสู่โรงเรียนฐานความรู้: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดองค์ประกอบของความเป็นครูมืออาชีพด้านการวิจัยและประเมินผล ศึกษาระดับความเป็นครูมืออาชีพของครูในสภาพปัจจุบัน และกำหนดความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาความ

เป็นครูมืออาชีพ และวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อระดับความเป็นครูมืออาชีพ พร้อมทั้งกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้คือการวิจัยเชิงสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นครู อาจารย์จำนวน 2,406 คนจาก 4 ภาควิชาศาสตร์และกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตามสูตรแอลฟาของครอนบาคระหว่าง 0.83-0.96 มีความตรงเชิงโครงสร้างตามองค์ประกอบที่กำหนดเมื่อวิเคราะห์ด้วยลิสเรล การกำหนดความต้องการจำเป็นในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ได้แก่ การกำหนดความต้องการจำเป็นด้วยดัชนี PNI_{modified} การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา วิธีการที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ลิสเรล การวิเคราะห์เครือข่ายประสาท การวิเคราะห์ความแปรปรวน และสถิติภาคบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นครูมืออาชีพประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ วัฒนธรรมการวิจัยและประเมิน (ความเชื่อและการปฏิบัติ) และสมรรถภาพการวิจัยและประเมิน (ทักษะ, ธรรมจริยาและจรรยาบรรณ) ครูมีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนามากที่สุดด้านทักษะการวิจัยและประเมิน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของระดับความเป็นครูมืออาชีพพบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยระดับความเป็นครูมืออาชีพได้รับอิทธิพลจากตัวแปรวัฒนธรรมองค์กร (0.77) มากที่สุด รองลงมาคือการได้รับการพัฒนาทักษะการวิจัยและประเมิน (0.52) และความรู้สึกที่ดีต่อการวิจัยและประเมิน (0.30) กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพเพื่อสนองตอบต่อความต้องการจำเป็น มี 3 ประการ คือ 1) การฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่โรงเรียนฐานความรู้ และ 3) การนำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาความรู้ที่เป็นระบบสู่การปฏิบัติ

มนัญญา งามแสง (2547) ได้ศึกษากลยุทธ์ทางเลือกในการพัฒนาทักษะการประเมินภายในสำหรับครูอนุบาล: การประเมินความต้องการจำเป็นสมบูรณ์แบบโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจและพหุเทศาภรณ์ศึกษา เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นด้านทักษะการประเมินภายในสถานศึกษาสำหรับครูอนุบาล และวิเคราะห์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นด้านทักษะการประเมินภายในของครูอนุบาล พร้อมทั้งวิเคราะห์กลยุทธ์ทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็นที่เหมาะสมในแต่ละบริบท โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจและพหุเทศาภรณ์ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติภาคบรรยายและภาคสรุปอ้างอิง และการวิเคราะห์ลิสเรลเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นด้านทักษะการประเมินภายในและรูปแบบการพัฒนาครูที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทักษะการประเมินของครูอนุบาล สำหรับการศึกษาแบบพหุเทศาภรณ์ ศึกษาโรงเรียนอนุบาล 3 แห่งที่ประสบความสำเร็จในด้านการประเมินภายในในระดับสูง กลางและต่ำ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปว่า 1) ครูอนุบาลมีความต้องการจำเป็นด้านการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นทักษะที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน รองลงมาคือ การสร้าง

เครื่องมือ ด้านการวางกรอบการประเมิน และการเขียนรายงานการประเมิน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความต้องการจำเป็นด้านทักษะการประเมินของครูอนุบาล คือความพร้อมของครูในด้านการประเมินภายใน ประสบการณ์การได้รับคำปรึกษา โดยโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ความต้องการจำเป็นด้านทักษะการประเมินภายในสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และอธิบายความแปรปรวนของความต้องการจำเป็นด้านทักษะการประเมินภายในได้ร้อยละ 20

3) กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการประเมินภายในที่เหมาะสมที่สุดคือการอบรมเชิงปฏิบัติการและนำไปใช้ปฏิบัติจริง ควบคู่กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอย่างจริงจัง

พัชรี ชันอาสาชะวะ (2544) วิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ทักษะอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผลที่เกิดกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ยังพบว่าครูที่สอนระดับอนุบาลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านพฤติกรรมสูงกว่าครูที่สอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และทัศนคติต่ำกว่าครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง และครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านพฤติกรรมจัดการเรียนรู้และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนสูงกว่าครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง ครูมีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านความรู้และด้านทัศนคติ

นพรัตน์ ศรีภูณ (2542) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านหลักสูตรและข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดความต้องการจำเป็นท้องถิ่น การกำหนดจุดประสงค์หลักสูตรรายวิชา การกำหนดคาบเรียน และการใช้สื่อการสอน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับน้อย ในด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา การกำหนดกิจกรรม การจัดทำแผนการสอนและคู่มือครู และการทดลองใช้/ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดลำดับความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่เหมาะสม โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิธีการกำหนดและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยวิธีการสำรวจ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) จำนวน 480 แห่ง

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) โดยผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละภูมิภาค และได้คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิด (0.05)

จากการคำนวณ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำนวน 218 โรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 โรงเรียนเพื่อป้องกันการขาดหายของข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 750 คน ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 250 คน
2. กลุ่มครู-อาจารย์ โรงเรียนละ 1 คน รวม 250 คน
3. กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวม 250 คน

จากการส่งแบบสอบถามจำนวน 250 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 207 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.8 ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและรายละเอียดการส่งและตอบกลับแบบสอบถาม รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนและร้อยละ ของประชากร	จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนและร้อยละ ของการตอบกลับ
เหนือ	122 (25.42)	64 (25.60)	51 (79.69)
กลาง	21 (4.38)	11 (4.40)	8 (72.73)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	229 (47.71)	119 (47.60)	110 (92.44)
ตะวันออก	27 (5.62)	14 (5.60)	7 (50.00)
ตะวันตก	15 (3.12)	7 (2.80)	4 (57.14)
ใต้	66 (13.75)	35 (14.00)	27 (77.14)
รวม	480 (100)	250 (100)	207 (82.80)

1.2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน จากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม ใ้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม คือผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 6 ข้อ เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ลักษณะการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 159 ข้อ โดยใช้รูปแบบการตอบสองคู่ (Dual-Response Format) แต่ละข้อ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ ลักษณะการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่เป็นอยู่ และลักษณะความต้องการในการได้รับการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่คาดหวัง เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน จากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่เป็นอยู่

- 5 หมายความว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับมาก
- 3 หมายความว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับน้อย
- 1 หมายความว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับน้อยที่สุด

ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่พึงประสงค์

- 5 หมายความว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับมาก
- 3 หมายความว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับน้อย
- 1 หมายความว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้นๆ ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เป็นแบบคำถามปลายเปิด เพื่อสำรวจแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม จำนวน 2 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามมีวิธีการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการสำหรับตัวแปรหลัก การสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม การทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ รายละเอียดของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

1. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามให้มีความหลากหลายทั้งแบบตรวจสอบรายการ (checklist) แบบมาตราประมาณค่า และแบบเติมคำ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ และครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด ผู้วิจัยกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการวัดดังนี้

นิยามเชิงปฏิบัติการ สำหรับตัวแปรที่กำหนดในกรอบความคิดของการวิจัย ได้แก่

1) มาตรฐานด้านผู้เรียน 2) มาตรฐานด้านครู 3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร ตัวแปรที่ 1-3 เป็นตัวแปรที่วัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีการกำหนดตัวแปรที่

เกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามอีก 6 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษาสูงสุด ที่ตั้งสถานศึกษา บทบาทภายในสถานศึกษา

การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการสำหรับตัวแปรหลัก

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เริ่มด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสถานศึกษา และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นทำการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้มีดังนี้

1.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน หมายถึง ระดับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตาม มาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน คือ 1) คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ 3) ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 4) ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ 5) ทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 6) สุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี 7) สุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา โดยการรายงานสภาพของโรงเรียนใน แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ

1.2 มาตรฐานด้านครู หมายถึงระดับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐาน ด้านผู้เรียน 2 มาตรฐาน คือ 1) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) คุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย และมีครูเพียงพอ โดยการรายงานสภาพของโรงเรียนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ

1.3 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมายถึงระดับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตาม มาตรฐาน ด้านผู้เรียน 5 มาตรฐาน คือ 1) การจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็น ระบบ ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา 2) ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการ พัฒนาการศึกษาศึกษา 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ผู้บริหารมี ภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการ 5) หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อ การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการรายงานสภาพของโรงเรียนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น ซึ่งเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ

2. สร้างข้อคำถามในแต่ละตอน ผู้วิจัยได้ยึดกรอบเนื้อหาในการสร้างข้อคำถาม ตาม มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2549-2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

3. ปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษา

4. จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลองใช้แบบสอบถาม

5. ทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน จำนวน 20 โรงเรียน นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามในด้านความสอดคล้องภายใน โดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.992 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผู้เรียน เท่ากับ 0.984 ด้านครู เท่ากับ 0.943 และด้านผู้บริหารเท่ากับ 0.989

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ถึง 12 มีนาคม 2550 โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอรายชื่อโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวน 480 โรงเรียน

2. ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมายในการเก็บข้อมูล

3. ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยแนบของจดหมายติดแสตมป์ เพื่อขอความกรุณาให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืน

4. จากนั้น 2 สัปดาห์ผู้วิจัยทำการติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ส่งกลับทางโทรศัพท์และรอผลการตอบกลับจนถึงวันที่ 12 มีนาคม 2550 จึงสรุปจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา รวมทั้งสิ้น 207 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.80 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 250 โรงเรียน

5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบคำถามวิจัยดังนี้

1.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษาสูงสุด ที่ตั้งสถานศึกษา บทบาทภายในสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

1.4.2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 1) ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน และ 2) ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องการ โดยนำค่าเฉลี่ยที่วิเคราะห์ได้มาคำนวณ ตามสูตรดังนี้

ความต้องการจำเป็น (needs) = ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องการ -
ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน

และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องการและระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน โดยสถิติ t-test ด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ (Paired- Samples T Test)

โดยมีเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานงานจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

1.00-1.49	หมายความว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานงานจัดการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก
1.50-2.49	หมายความว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานงานจัดการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ
2.50-3.49	หมายความว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานงานจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
3.50-4.49	หมายความว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานงานจัดการศึกษาอยู่ในระดับสูง
4.50-5.00	หมายความว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานงานจัดการศึกษาอยู่ในระดับสูงมาก

1.4.3 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นขั้นตอนที่ทำให้ทราบถึงปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการแก้ไขเร่งด่วนก่อนปัญหาอื่น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) (สุวิมล ว่องวานิช, 2548 ก; คมสร วงษ์รักษา, 2540) โดยค่า $PNI_{Modified}$ ควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 จึงถือว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้
$$PNI_{modified} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ PNI = ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

I = ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (Importance)

D = ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (Degree of success)

พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยจำแนกตามภูมิภาค

1.4.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากคำถามปลายเปิด ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 วิธีการกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการกลุ่ม (group process) โดยใช้เทคนิคการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Technique) ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่ม 2 ครั้งคือ กรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด(ขอนแก่น) เพื่อให้มีบริบทการศึกษาที่ต่างกัน ในการจัดสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้จัดให้มีข้อมูลประกอบการประชุมซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยเชิงสำรวจ แจ้งให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบก่อนล่วงหน้า

2.1 เกณฑ์การคัดเลือกจังหวัดที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

1. เป็นจังหวัดที่อยู่ในภูมิภาคที่มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก มากที่สุด
2. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความยินดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

- 1) ศึกษานิเทศก์ที่มีหน้าที่ดูแล รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
- 2) ผู้บริหารของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก
- 3) ครูของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก และรับผิดชอบเกี่ยวกับประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2.1 กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

- 1) ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 คน
- 2) ผู้บริหารของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก 2 คน
- 3) ครูของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก 2 คน
- 4) ผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน และผู้อำนวยความสะดวก 1 คน

2.2.2 กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จังหวัดขอนแก่น จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

- 1) ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 คน
- 2) ครูของสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก 2 คน
- 3) ผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน และผู้อำนวยความสะดวก 1 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย หัวข้อการจัดสนทนากลุ่ม, วัตถุประสงค์, ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์จากการวิจัยเชิงสำรวจในบางส่วน และประเด็นคำถามสำหรับการดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมมากที่สุด เพื่อสนองความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษา

หัวข้อการจัดสนทนากลุ่ม : แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ : เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 3.2 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน (n= 85)

มาตรฐาน	PNI _{Modified}	ลำดับ
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	0.27	5
2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	0.23	7
3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	0.26	6
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	0.44	3
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	0.54	1
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	0.52	2
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	0.34	4

ตารางที่ 3.3 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านครู (n=85)

มาตรฐาน	PNI _{Modified}	ลำดับ
8. ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ	0.24	2
9. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.28	1

ตารางที่ 3.4 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้บริหาร (n=85)

มาตรฐาน	PNI _{Modified}	ลำดับ
10. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ	0.21	4
11. สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	0.22	3
12. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.25	2
13. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	0.31	1
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	0.22	3

ประเด็นคำถามในการสนทนาดังนี้

- 1). จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เห็นด้วยหรือไม่ และท่านคิดว่าสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือไม่อย่างไร
- 2). ท่านมีแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานดังกล่าวอย่างไร เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา
- 3). ท่านคิดว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครู ผู้บริหาร ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสมศ. ควรมีการดำเนินการอย่างไรในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

2.4 วิธีดำเนินการ

- 1) ผู้วิจัยเกริ่นนำเกี่ยวกับชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม
- 2) ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาเชิงสำรวจ ในส่วนของลำดับความสำคัญของการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร ให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมตามมาตรฐานดังกล่าว
- 3) ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และมอบของที่ระลึก

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยวิเคราะห์ผลแยกเป็นในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตต่างจังหวัด แล้วจึงสรุปรวมแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งมีประเด็นในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1) ความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม และหาความสัมพันธ์ระหว่างผลการสำรวจและการสนทนากลุ่มโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Spearman Rank Correlation (R_s)

2) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม

2.1) มาตรฐานด้านผู้เรียน

2.2) มาตรฐานด้านครู

2.3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร

3). การดำเนินการของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

3.1) ครู

3.2) ผู้บริหาร

3.3) ชุมชน

3.4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.5) กระทรวงศึกษาธิการ

3.6) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)

หรือ สมศ.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ

- 1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน
- 1.3 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
- 1.4 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม

ตอนที่ 2 การวิจัยโดยใช้การสนทนากลุ่ม

- 2.1 การสนทนากลุ่ม (focus group) เขตกรุงเทพมหานคร
- 2.2 การสนทนากลุ่ม (focus group) เขตต่างจังหวัด
- 2.3 ผลการสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมจากการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา ภูมิภาค และบทบาทในสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 61.35) อายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 39.80) มีประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 48.52) ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 69.74) อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 53.29) และมีบทบาทในสถานศึกษาเป็นครู (ร้อยละ 54.28) ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	373	61.35
หญิง	235	38.65
2. อายุ		
30 ปีหรือต่ำกว่า	88	14.47
31-40 ปี	106	17.43
41-50 ปี	242	39.80
มากกว่า 50 ปี	172	28.29
3. ประสบการณ์ทำงาน		
1-5 ปี	105	17.27
6-10 ปี	74	12.17
11-15 ปี	67	11.02
16-20 ปี	67	11.02
21 ปีขึ้นไป	295	48.52
4. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	65	10.69
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	424	69.74
ปริญญาโท	119	19.57
5. ภาค		
เหนือ	146	24.01
กลาง	25	4.11
ตะวันออกเฉียงเหนือ	324	53.29
ตะวันออก	21	3.45
ตะวันตก	11	1.81
ได้	81	13.32

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
6. บทบาทในสถานศึกษา		
ผู้บริหาร	160	26.32
ครู	330	54.28
คณะกรรมการสถานศึกษา	118	19.41
รวม	608	100

1.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 1) ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน และ 2) ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องการ โดยความต้องการจำเป็น (needs) คำนวณจากผลต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง และระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน และผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยการทดสอบค่า t (t -test) เป็นรายตัวบ่งชี้ของแต่ละมาตรฐาน

ตารางที่ 4.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านผู้เรียน แบ่งเป็น 7 มาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.62$, $SD=0.50$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่อยู่ในระดับสูง ($M=3.62$, $SD=0.65$) จากการทดสอบ t -test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่น้อยที่สุดคือ ด้านผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ($M=3.46$, $SD=0.85$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ ด้านผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที ($M=4.66$, $SD=0.53$)

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.62$, $SD=0.54$) และ

ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่อยู่ในระดับสูง ($M=3.75$, $SD=0.59$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่น้อยที่สุดคือ ด้านผู้เรียนมีความมั่นใจ กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติ ($M=3.45$, $SD=0.84$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ ด้านผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด และสิ่งมอมเมา หลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ ($M=4.67$, $SD=0.91$)

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.47$, $SD=0.53$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่อยู่ในระดับสูง ($M=3.56$, $SD=0.68$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 3 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่น้อยที่สุดคือ ด้านผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลักศาสนา ($M=3.26$, $SD=0.88$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ ด้านผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ ($M=4.57$, $SD=0.55$)

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูง ($M=4.40$, $SD=0.63$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่อยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.04$, $SD=0.65$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนา

คุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 4 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 4 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ที่น้อยที่สุดคือ ด้านผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ และจินตนาการ ($M=2.95$, $SD=0.74$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ ด้านผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง ($M=4.40$, $SD=0.63$)

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูง ($M=4.39$, $SD=0.65$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.83$, $SD=0.73$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 5 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 5 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ที่น้อยที่สุดคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ($M=2.51$, $SD=0.87$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ($M=4.44$, $SD=0.66$)

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูง ($M=4.42$, $SD=0.63$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.90$, $SD=0.68$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 6 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ที่น้อยที่สุดคือ ด้านผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่างๆ ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ($M=2.83$,

$SD=0.83$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องการที่มากที่สุด คือ ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว ($M=4.44$, $SD=0.63$)

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูง ($M=4.48$, $SD=0.58$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.31$, $SD=0.65$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 7 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 7 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่น้อยที่สุดคือ ด้านผู้เรียนสามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($M=3.13$, $SD=0.71$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ ($M=4.55$, $SD=0.63$)

ตารางที่ 4.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านผู้เรียน

มาตรฐาน	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่คาดหวัง		t
	Mean	S.D	Mean	S.D	
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์					
1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ	3.61	0.73	4.62	0.56	-33.24**
1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต	3.63	0.71	4.56	0.63	-31.92**
1.3 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที	3.66	0.72	4.66	0.53	-33.41**
1.4 ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา โอบอ้อม อารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว	3.65	0.79	4.63	0.58	-30.04**
1.5 ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	3.46	0.85	4.62	0.58	-33.05**
1.6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม	3.74	0.88	4.60	0.62	-24.50**
รวม	3.62	0.65	4.62	0.50	-38.40**

* $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรฐาน	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่คาดหวัง		t
	Mean	S.D	Mean	S.D	
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี					
2.1 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และออกกำลังกายสม่ำเสมอ	3.62	0.75	4.58	0.56	-32.13**
2.2 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์	3.65	0.66	4.56	0.52	-33.48**
2.3 ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด และสิ่งมอมเมา หลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ	3.85	0.68	4.67	0.91	-20.15**
2.4 ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น	3.45	0.84	4.57	0.61	-32.01**
2.5 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่นและขอมาโรงเรียน	3.99	0.73	4.65	0.54	-22.77**
รวม	3.75	0.59	4.62	0.54	-34.58**
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา					
3.1 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ	3.45	0.79	4.45	0.59	-30.78**
3.2 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลักศาสนา	3.26	0.88	4.38	0.63	-31.97**
3.3 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ	3.90	0.73	4.57	0.55	-23.92**
3.4 ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นและของไทย	3.66	0.82	4.45	0.64	-26.29**
รวม	3.56	0.68	4.47	0.53	-34.50**

*p< .05, ** p<.01

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรฐาน	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่คาดหวัง		t
	Mean	S.D	Mean	S.D	
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์					
4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม	3.11	0.64	4.41	0.63	-42.06**
4.2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง	3.00	0.73	4.40	0.66	-41.16**
4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์และจินตนาการ	2.95	0.74	4.38	0.67	-41.71**
รวม	3.04	0.65	4.40	0.63	-43.95**
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติในระดับดี ในระดับชั้น ป.3 ป. ม.3 และ ม.6)					
5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	2.75	0.79	4.37	0.71	-45.71**
5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	2.65	0.80	4.37	0.70	-46.03**
5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	2.72	0.79	4.36	0.74	-45.41**
5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	2.87	0.79	4.41	0.68	-43.10**
5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	3.08	0.90	4.44	0.66	-35.23**
5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	3.05	0.87	4.44	0.66	-36.62**
5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	3.01	0.90	4.40	0.69	-35.90**
5.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	2.51	0.87	4.30	0.79	-43.81**
รวม	2.83	0.73	4.39	0.65	-47.34**

*p< .05, ** p<.01

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรฐาน	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่คาดหวัง		t
	Mean	S.D	Mean	S.D	
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
6.1 ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว	2.96	0.71	4.44	0.63	-46.46**
6.2 ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาดตนเองอยู่เสมอ	2.88	0.71	4.41	0.66	-45.64**
6.3 ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่างๆ ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา	2.83	0.83	4.41	0.71	-44.21**
รวม	2.90	0.68	4.42	0.63	-48.66**
มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต					
7.1 ผู้เรียนสามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.13	0.71	4.44	0.64	-41.24**
7.2 ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัว และทำงานเป็นทีมได้	3.33	0.69	4.48	0.59	-38.24**
7.3 ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ	3.58	0.80	4.55	0.63	-30.10**
รวม	3.31	0.65	4.48	0.58	-41.52**

*p< .05, ** p<.01

ตารางที่ 4.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านครู แบ่งเป็น 2 มาตรฐาน พบว่ามาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.68$, $SD=0.48$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ อยู่ในระดับสูง ($M=3.78$, $SD=0.64$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่

8 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 8 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ที่น้อยที่สุดคือ ด้านครูที่สอนตรง ตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด ($M=3.32$, $SD=1.15$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป ($M=4.78$, $SD=0.56$)

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ครูทั้ง 8 กลุ่มสาระ) มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.67$, $SD=0.51$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ อยู่ในระดับสูง ($M=3.62$, $SD=0.71$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 9 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 9 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ที่น้อยที่สุดคือ ด้านครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน ($M=3.36$, $SD=0.92$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุดมี 2 ตัวบ่งชี้ คือ ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และครูมีการนำเสนอผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ($M=4.68$, $SD=0.54$)

ตารางที่ 4.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านครู

มาตรฐาน	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่คาดหวัง		t
	Mean	S.D	Mean	S.D	
มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ					
8.1 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม	4.06	0.67	4.73	0.50	-24.21**
8.2 ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป	4.51	0.75	4.78	0.56	-7.53**
8.3 ครูที่สอนตรง ตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด	3.32	1.15	4.67	0.58	-27.84**

* $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

มาตรฐาน	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่คาดหวัง		t
	Mean	S.D	Mean	S.D	
8.4 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่ คุรุสภากำหนด	3.92	0.85	4.68	0.54	-22.26**
8.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์	3.48	0.97	4.62	0.60	-28.49**
รวม	3.78	0.64	4.68	0.48	-33.38**
มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ (ครูทั้ง 8 กลุ่มสาระ)					
9.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายของ การจัดการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน	3.79	0.79	4.67	0.57	-26.48**
9.2 ครูมีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียน และเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3.66	0.82	4.67	0.55	-28.58**
9.3 ครูมีความสามารถในการจัด ประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.68	0.79	4.68	0.54	-29.21**
9.4 ครูมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและ ผู้เรียน	3.64	0.77	4.66	0.56	-29.84**
9.5 ครูมีการประเมินผลการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน และอิงพัฒนาการของผู้เรียน	3.63	0.80	4.67	0.54	-29.54**
9.6 ครูมีการนำเสนอผลการประเมินมา ปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ	3.59	0.81	4.68	0.53	-30.13**
9.7 ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการ เรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนา ผู้เรียน	3.36	0.92	4.63	0.59	-31.75**
รวม	3.62	0.71	4.67	0.51	-33.74**

* $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 4.4 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร แบ่งเป็น 5 มาตรฐาน พบว่ามาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.70$, $SD=0.48$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ อยู่ในระดับสูง ($M=3.90$, $SD=0.82$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 10 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 10 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่น้อยที่สุดคือ ด้าน ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร ($M=3.80$, $SD=0.82$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน ($M=4.73$, $SD=0.50$)

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.62$, $SD=0.50$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ อยู่ในระดับสูง ($M=3.84$, $SD=0.68$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 11 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 11 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่น้อยที่สุดคือ ด้านสถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบถ่วงดุล ($M=3.79$, $SD=0.72$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูง ($M=4.68$, $SD=0.52$)

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.62$, $SD=0.50$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่

เป็นอยู่ อยู่ในระดับสูง ($M=3.67$, $SD=0.67$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 12 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 12 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ที่น้อยที่สุดคือ ด้านสถานศึกษาจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($M=3.59$, $SD=0.72$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ สถานศึกษาจัดการสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ($M=4.65$, $SD=0.53$)

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.56$, $SD=0.57$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.47$, $SD=0.72$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 13 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 13 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ที่น้อยที่สุดคือ ด้านสถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ($M=3.45$, $SD=0.74$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ($M=4.58$, $SD=0.59$)

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.60$, $SD=0.54$) และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่ อยู่ในระดับสูง ($M=3.77$, $SD=0.70$) จากการทดสอบ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ

.01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 14 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 14 มีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาทั้งสองสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกตัวบ่งชี้ และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นอยู่น้อยที่สุดคือ ด้าน สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ($M=3.64$, $SD=0.71$) และค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังที่มากที่สุด คือ สถานศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ($M=4.62$, $SD=0.56$)

ตารางที่ 4.4 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร

มาตรฐาน	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่คาดหวัง		t
	Mean	S.D	Mean	S.D	
มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ					
10.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน	4.12	0.91	4.73	0.50	-17.31**
10.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์	3.91	0.90	4.71	0.53	-21.78**
10.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ	3.89	0.86	4.70	0.50	-22.84**
10.4 ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร	3.80	0.82	4.68	0.50	-26.57**
รวม	3.90	0.82	4.70	0.48	-24.25**
มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา					
11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูง	3.98	0.71	4.68	0.52	-25.39**
11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์	3.80	0.75	4.66	0.53	-28.69**
11.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบถ่วงดุล	3.79	0.72	4.62	0.52	-29.90**

* $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

มาตรฐาน	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่คาดหวัง		t
	Mean	S.D	Mean	S.D	
11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวง	3.80	0.75	4.60	0.57	-27.21**
รวม	3.84	0.68	4.64	0.51	-30.82**
มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
12.1 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ	3.75	0.73	4.65	0.53	-30.35**
12.2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.59	0.72	4.61	0.53	-33.88**
12.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย	3.69	0.72	4.60	0.53	-32.85**
รวม	3.67	0.67	4.62	0.50	-35.52**
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
13.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น	3.45	0.74	4.55	0.58	-35.76**
13.2 สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้	3.49	0.79	4.58	0.59	-32.68**
รวม	3.47	0.72	4.56	0.57	-36.41**

*p< .05, ** p<.01

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

มาตรฐาน	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่คาดหวัง		t
	Mean	S.D	Mean	S.D	
มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา					
14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	3.64	0.71	4.58	0.55	-32.13**
14.2 สถานศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	3.89	0.77	4.62	0.56	-24.58**
รวม	3.77	0.70	4.60	0.54	-30.48**

* $p < .05$, ** $p < .01$

1.3 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ผลการกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา วิเคราะห์โดยวิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) เป็นการถ่วงน้ำหนักโดยการหารผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I) และสภาพที่เป็นจริง (D) ด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเป็น 3 ด้านคือ ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านผู้เรียนทุกมาตรฐาน โดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.23 ถึง 0.55 รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า PNI_{Modified} หรือมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (PNI_{Modified}=0.55) ลำดับที่ 2 คือ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (PNI_{Modified}=0.52) ลำดับที่ 3 คือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ (PNI_{Modified}=0.45) ลำดับที่ 4 คือ มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (PNI_{Modified}=0.35) ลำดับที่ 5 คือ

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ($PNI_{Modified}=0.28$) ลำดับที่ 6 คือ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ($PNI_{Modified}=0.26$) ลำดับที่ 7 คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุนนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ($PNI_{Modified}=0.23$) แสดงว่าในด้านผู้เรียน สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาในด้านผู้เรียนความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอย่างเร่งด่วนมากกว่ามาตรฐานอื่นๆ

ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน

มาตรฐาน	I	D	$PNI_{Modified}$	ลำดับความสำคัญ
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	4.62	3.62	0.28	5
2. ผู้เรียนมีสุนนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	4.62	3.75	0.23	7
3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	4.47	3.56	0.26	6
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	4.40	3.04	0.45	3
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	4.41	2.84	0.55	1
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.42	2.90	0.52	2
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	4.48	3.31	0.35	4

ตารางที่ 4.6 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านครู พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านครูทั้งสองมาตรฐาน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.29 ถึง 0.24 รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ หรือมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.29$) ลำดับที่ 2 คือ มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรง

กับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ ($PNI_{Modified}=0.24$) แสดงว่าในด้านครู สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาในด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเร่งด่วนมากที่สุด

ตารางที่ 4.6 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านครู

มาตรฐาน	I	D	$PNI_{Modified}$	ลำดับความสำคัญ
8. ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ	4.68	3.78	0.24	2
9. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.67	3.62	0.29	1

ตารางที่ 4.7 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านผู้บริหารทุกมาตรฐาน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.31 รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{Modified}$ หรือมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}=0.31$) ลำดับที่ 2 คือ มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.26$) ลำดับที่ 3 คือ มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ($PNI_{Modified}=0.22$) ลำดับที่ 4 คือ มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ ($PNI_{Modified}=0.21$) และมาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา แสดงว่าในด้านผู้บริหาร สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาให้สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างเร่งด่วนมากกว่ามาตรฐานอื่นๆ

ตารางที่ 4.7 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใน
การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้บริหาร

มาตรฐาน	I	D	PNI _{Modified}	ลำดับ ความสำคัญ
10. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จ ในการบริหารจัดการ	4.70	3.90	0.21	4
11. สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	4.64	3.84	0.21	4
12. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียน การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.62	3.67	0.26	2
13. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ ท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.56	3.47	0.31	1
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และ ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	4.60	3.77	0.22	3

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใน
การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ
สถานศึกษาในด้านผู้เรียนมากที่สุด (PNI_{Modified}=0.33) รองลงมา คือด้านครู (PNI_{Modified}=0.21)
และ ด้านผู้บริหาร (PNI_{Modified}=0.18) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใน
การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

มาตรฐาน	I	D	PNI _{Modified}	ลำดับ ความสำคัญ
ด้านผู้เรียน	4.51	3.40	0.33	1
ด้านครู	4.72	3.92	0.21	2
ด้านผู้บริหาร	4.68	3.96	0.18	3

ตารางที่ 4.9 จำแนกตามภูมิภาค พบว่าภาคเหนือมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกมาตรฐาน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.54 ด้านผู้เรียนมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{Modified}=0.54$) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ($PNI_{Modified}=0.44$) ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.30$) ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}=0.30$) รองลงมาคือมาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.26$)

ภาคกลางพบว่ามี 2 มาตรฐานที่ไม่เป็นความต้องการจำเป็น คือมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และมาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ ด้านผู้เรียนมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ และ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{Modified}=0.55$) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($PNI_{Modified}=0.51$) ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทั้งสองมาตรฐานเท่ากัน คือ มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ และมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.23$) ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}=0.37$) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ($PNI_{Modified}=0.32$)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกมาตรฐาน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.56 ด้านผู้เรียนมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($PNI_{Modified}=0.56$) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{Modified}=0.54$) ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการ

จำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.31$) ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}=0.34$) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.27$)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 2 มาตรฐานที่ไม่เป็นความต้องการจำเป็น คือมาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ และมาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้เรียนมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($PNI_{Modified}=0.59$) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{Modified}=0.53$) ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด คือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.28$) ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ ($PNI_{Modified}=0.26$) รองลงมาคือมาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}=0.25$)

ภาคตะวันตกมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกมาตรฐาน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.69 ด้านผู้เรียนมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{Modified}=0.69$) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($PNI_{Modified}=0.53$) ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ ($PNI_{Modified}=0.36$) ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}=0.42$) รองลงมาคือมาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.32$)

ภาคใต้พบว่ามี 4 มาตรฐานที่ไม่เป็นความต้องการจำเป็น คือมาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และ

การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาและมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ด้านผู้เรียน มาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($PNI_{Modified}=0.53$) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{Modified}=0.43$) ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด คือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.23$) ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}=0.25$) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified}=0.21$)

ตารางที่ 4.9 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จำแนกตามภูมิภาค

มาตรฐาน	เหนือ	กลาง	ตะวันออก เฉิงเหนือ	ตะวันออก	ตะวันตก	ใต้
	$PNI_{Modified}$ (ลำดับ ความสำคัญ)	$PNI_{Modified}$ (ลำดับ ความสำคัญ)	$PNI_{Modified}$ (ลำดับ ความสำคัญ)	$PNI_{Modified}$ (ลำดับ ความสำคัญ)	$PNI_{Modified}$ (ลำดับ ความสำคัญ)	$PNI_{Modified}$ (ลำดับ ความสำคัญ)
ด้านผู้เรียน						
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	0.26 (4)	0.22 (6)	0.28 (5)	0.30 (5)	0.37 (6)	0.26 (5)
2. ผู้เรียนมีสุนนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	0.21 (6)	0.19 (7)	0.25 (7)	0.22 (7)	0.21 (7)	0.21 (7)
3. ผู้เรียนมีสุนทริยภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	0.25 (5)	0.25 (5)	0.26 (6)	0.26 (6)	0.38 (5)	0.22 (6)
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	0.44 (2)	0.44 (3)	0.47 (3)	0.48 (3)	0.45 (4)	0.37 (3)
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	0.54 (1)	0.51 (2)	0.56 (1)	0.59 (1)	0.53 (2)	0.53 (1)

มาตรฐาน	เหนือ	กลาง	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ตะวันออก	ตะวันตก	ใต้
	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	0.54 (1)	0.55 (1)	0.54 (2)	0.53 (2)	0.69 (1)	0.43 (2)
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต	0.32 (3)	0.35 (4)	0.37 (4)	0.34 (4)	0.48 (3)	0.34 (4)
ด้านครู						
8. ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ	0.25 (2)	0.23 (1)	0.25 (2)	0.12 (2)	0.36 (1)	0.19 (2)
9. ครูมีความสามารถในการ จัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	0.30 (1)	0.23 (1)	0.31 (1)	0.28 (1)	0.24 (2)	0.23 (1)
ด้านผู้บริหาร						
10. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมี ความสำเร็จในการบริหาร จัดการ	0.24 (3)	0.18 (5)	0.21 (5)	0.26 (1)	0.26 (5)	0.13 (4)
11. สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงาน อย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้ บรรลุเป้าหมายการศึกษา	0.20 (5)	0.25 (4)	0.22 (4)	0.20 (4)	0.28 (4)	0.16 (3)
12. สถานศึกษามีการจัด กิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.26 (2)	0.29 (3)	0.27 (2)	0.18 (5)	0.32 (2)	0.21 (2)
13. สถานศึกษามีหลักสูตรที่ เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อ การเรียนรู้	0.30 (1)	0.37 (1)	0.34 (1)	0.25 (2)	0.42 (1)	0.25 (1)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

มาตรฐาน	เหนือ	กลาง	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ตะวันออก	ตะวันตก	ใต้
	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)	PNI _{Modified} (ลำดับ ความสำคัญ)
14. สถานศึกษาส่งเสริม ความสัมพันธ์ และความร่วมมือ กับ ชุมชน ในการ พัฒนา การศึกษา	0.22 (4)	0.32 (2)	0.23 (3)	0.22 (3)	0.31 (3)	0.16 (3)

1.4 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน จากแบบสอบถามปลายเปิดจากผู้เสนอแนะทั้งหมด 53 คน ได้ประเด็นทั้งหมด 10 ประเด็น พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน คือ เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ คอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เป็นกลาง มีผู้เสนอแนะสูงสุด 10 คน รองลงมาคือ การบริหารจัดการที่ดี งบประมาณ และการจัดการปัจจัยภายนอก (เงินนอกระบบ) และการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน / ด้านการพัฒนาหลักสูตร / ด้านการเรียนการสอนแบบบูรณาการ/ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งมีผู้เสนอแนะ 9 คน และต้องการพัฒนาในทุกๆ ด้าน 6 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ คอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เป็นกลาง	10	18.87
2. การบริหารจัดการที่ดี งบประมาณ และการจัดการปัจจัยภายนอก (เงินนอกระบบ)	9	16.98
3. การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน / ด้านการพัฒนาหลักสูตร / ด้านการเรียนการสอนแบบบูรณาการ/ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	9	16.98
4. ความต้องการพัฒนาทุกๆ ด้าน	6	11.32
5. ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม	5	9.43

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
6. การพัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนเป็นคนดี มีจิตสำนึกใฝ่การเรียนรู้ ยึดมั่นในประเพณีที่ดีงาม และการพัฒนาเรื่องการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย ให้ผู้เรียนภูมิใจ รักชาติ พระมหากษัตริย์	5	9.43
7. การจัดระบบการทำงาน การมุ่งเน้นประเมินเพื่อพัฒนา และการนิเทศติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ	3	5.66
8. การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และให้ความร่วมมือในการดูแลบุตรหลานอย่างทั่วถึง คณะกรรมการเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อการพัฒนาโรงเรียน	3	5.66
9. การจัดโรงเรียนเรียนรู้ร่วมหรือมีศูนย์วิชาการในแต่ละตำบลให้เป็นแหล่งเรียนรู้ 24 ชม. ให้แก่ชุมชน	2	3.77
10. ส่งเสริมสวัสดิการความเป็นอยู่ของครูให้อยู่ดีกินดีจะได้มีกำลังใจสั่งสอนนักเรียน	1	1.89
รวม	53	100

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานในด้านต่างๆ จากแบบสอบถามปลายเปิด จากผู้เสนอแนะทั้งหมด 82 คน ได้ประเด็นทั้งหมด 17 ประเด็น พบว่า การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานควรมีการพัฒนาบุคลากรในเรื่องหลักสูตร / การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ/ การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน/ การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ / การวัดและประเมินผล มีผู้เสนอแนะสูงสุด 20 คน รองลงมาคือ การให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน องค์กร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้มากขึ้น(ยึดหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผลร่วมกัน) และเข้าหาชุมชนอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง โดยทำเป็นโครงการเป็นปีๆ ไป เชื่อมโยงชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น 18 คน และมีการวางแผน (ระดับโรงเรียน/ ระดับฝ่ายต่างๆ) ลงมือปฏิบัติ ปรับปรุง สรุปลงงาน และมีการรายงานผล นำผลงานไปใช้ แก้ไขข้อบกพร่องนำมาปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น 10 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา
คุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานในด้านต่างๆ

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. การพัฒนาบุคลากรในเรื่องหลักสูตร / การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ/การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน/การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ / การวัดและประเมินผล	20	24.39
2. ให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน องค์กร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้มาก(ยึดหลัก ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผลร่วมกัน) และเข้าหาชุมชนอย่างใกล้ชิด และทั่วถึง โดยทำเป็นโครงการเป็นปีๆ ไป เชื่อมโยงชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น	18	21.95
3. มีการวางแผน (ระดับโรงเรียน/ ระดับฝ่ายต่างๆ) ลงมือปฏิบัติ ปรับปรุงสรุปผลงาน และมีการรายงานผล นำผลงานไปใช้ แก้ไขข้อบกพร่องนำมาปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น	10	12.20
4. ปลุกฝังด้านความมีคุณธรรม จริยธรรม รักและภูมิใจในความเป็นไทย	9	10.98
5. อาคาร สถานที่ สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ อย่างหลากหลาย และเพียงพอ	5	6.10
6. งบประมาณในการพัฒนาสถานศึกษาทั้งด้านบุคลากรโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ ธุรการ นักการ อาคาร	4	4.88
7. ผู้บริหารเป็นผู้บริหารธรรมาภิบาลมีความรู้ความสามารถในการบริหาร เป็นผู้นำทางวิชาการมีวิสัยทัศน์กว้าง	2	4.88
8. จัดครูให้ครบชั้นเรียนตามเกณฑ์ของกคศ.	2	2.44
9. ใช้การศึกษานอกสถานที่และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา	2	2.44
10. มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2	2.44
11. ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน โดยการเทียบเคียงกับสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ภายใต้งบประมาณ และบริบทการทำงานที่ใกล้เคียงกัน โดยนำคณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน ศึกษาดูงานในโรงเรียนเหล่านั้นภาคเรียนละ 1 ครั้ง	2	2.44
12. พัฒนานักเรียน ครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อการ จัดการศึกษาเป็นไปตามระบบและมีคุณภาพ	1	2.44

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
13. การสรรหาเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการสอน	1	1.22
14. ด้านวิชาการ จัดให้มีการนิเทศภายในบ่อยครั้งเพื่อจะได้ช่วยเหลือครูและนักเรียนในกิจกรรมต่างๆ อย่างใกล้ชิด / ส่วนด้านอื่นๆ ปฏิบัติไปตามบทบาทและหน้าที่	1	1.22
15. สร้างความตระหนักให้ครูมีความรักในอาชีพ / การเสียสละ อุทิศเวลาให้กับการจัดการศึกษา	1	1.22
16. การให้บริการให้ครบวงจร โดยจัดหาโครงการที่สามารถให้บริการได้	1	1.22
17. ผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้	1	1.22
รวม	82	100

ตอนที่ 2 การวิจัยโดยใช้การสนทนากลุ่ม

วัตถุประสงค์ในการวิจัยโดยใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก การสนทนากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร รวมทั้งสิ้น 14 มาตรฐาน เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มคือ 1) จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เห็นด้วยหรือไม่ และท่านคิดว่าสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือไม่อย่างไร 2) ท่านมีแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานดังกล่าวอย่างไร เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา 3) ท่านคิดว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครู ผู้บริหาร ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ. ควรดำเนินการอย่างไรในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

2.1 การสนทนากลุ่ม (focus group) ในเขตกรุงเทพมหานคร

การจัดสนทนากลุ่มครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 8 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ 4 คน ผู้บริหารโรงเรียน 2 คน และครู 2 คน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1) ความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม

จากตารางที่ 4.12 แสดงผลความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนและด้านครูทุกมาตรฐานมีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านผู้บริหารมีความสอดคล้องในทิศทางตรงข้ามอย่างไม่มีนัยสำคัญ ในมาตรฐานที่ 10, 13 และมาตรฐานที่ 14 ที่ไม่สอดคล้องกัน ดังแสดงตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.12 ความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม(กรุงเทพมหานคร)

มาตรฐาน	ผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา		ความสอดคล้อง	r_s
	การสำรวจลำดับความสำคัญ	การสนทนากลุ่มลำดับความสำคัญ		
ด้านผู้เรียน				1.00**
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	5	5	✓	
2. ผู้เรียนมีสุนิสา สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	7	7	✓	
3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	6	6	✓	
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	3	3	✓	
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	1	1	✓	
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	2	2	✓	
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	4	4	✓	

**p<.01

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

มาตรฐาน	ผลการจัดลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คุณภาพสถานศึกษา		ความ สอดคล้อง	r_s
	การสำรวจ ลำดับ ความสำคัญ	การสนทนากลุ่ม ลำดับ ความสำคัญ		
ด้านครู				1.00**
8. ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงาน ที่ได้รับมอบและมีครูเพียงพอ	2	2	✓	
9. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1	1	✓	
ด้านผู้บริหาร				-0.29
10. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการ บริหารจัดการ	4	1	×	
11. สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และ การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษา	3	3	✓	
12. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียน การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2	2	✓	
13. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการ เรียนรู้	1	3	×	
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความ ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	3	4	×	

**p<.01

หมายเหตุ: ✓ หมายถึง สอดคล้อง

× หมายถึง ไม่สอดคล้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม

2.1) มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรควรมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน อยากเรียนมากขึ้น และทางกระทรวงศึกษาธิการควรสร้างแผนการบูรณาการมาเพื่อให้ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสื่อของครูเพื่อให้มีสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและหลากหลายมากขึ้น และใช้หลักจิตวิทยาการแนะแนวเพื่อให้นักเรียนรู้ถึงศักยภาพ ความถนัดของตนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์มากขึ้น ทั้งนี้ในการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของผู้เรียนนั้นควรคำนึงถึงสภาพของผู้เรียน และผลการทดสอบที่ผ่านมาประกอบด้วย

“ต้องบูรณาการ แต่ให้ทางกระทรวงช่วยเขียนเป็นกรอบแผนการบูรณาการมาให้ แล้วให้ครูประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบท”

(ผู้บริหารโรงเรียนที่ 1)

“ต้องดูเกณฑ์หลักของสพฐ. ดูสภาพของนักเรียนและผลเดิมนั้นบวกเพิ่มอีก 5%”

(ผู้บริหารโรงเรียนที่ 2)

“เรื่องของสื่อที่มีคุณภาพ ต้องมีวิธีและงบประมาณสนับสนุนการสร้างสื่อของครู”
(ศึกษานิเทศก์คนที่ 4)

“นำกิจกรรมแนะแนวมาใช้ในการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นการพัฒนาศักยภาพตามความต้องการของเด็ก ให้เด็กเกิดผลสัมฤทธิ์มากขึ้น”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 2)

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

ในการพัฒนาผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ครอบครัวและโรงเรียนต้องร่วมมือกัน โดยครอบครัวคอยดูแลทบทวนความรู้ให้ความใกล้ชิดกับนักเรียน เล่นเกมที่ให้นักเรียนได้ฝึกคิด ส่วนทางโรงเรียนจัดให้มีการตอบคำถามวิชาการ เล่นเกมสอดแทรกเนื้อหาในบทเรียนให้นักเรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ และไม่ให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน ทั้งนี้ครูควรมีการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ นอกจากนั้นโรงเรียนควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการริเริ่มจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนบ้าง

“ให้นักเรียนเขียนสรุปจากประสบการณ์ และเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของนักเรียนเอง”

(ครูคนที่ 2)

“จัดให้มีการตอบคำถามวิชาการ และให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมอย่างน้อยเด็กกลับถึงบ้านควรมีผู้ใหญ่ติดตาม ว่าเรียนอะไรมา ได้อะไรบ้าง เพื่อเป็นการทบทวน”

(ผู้บริหารโรงเรียนที่ 2)

“เล่นเกมสอดแทรกในเนื้อหา ผูกให้เด็กได้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ ครูตั้งใจเพราะถ้ามีแต่เนื้อหาทำให้เด็กเบื่อ”

(ผู้บริหารโรงเรียนที่ 1)

“ครอบครัวและคุณครูต้องมีส่วนช่วยกัน และอาจนำรายการเกมต่างๆ มาปรับใช้ได้”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 1)

“เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สืบเนื่องจากการอ่าน จะทำให้เด็กได้คิด โรงเรียนมัธยมที่เด็กโตหน่อยอยากให้ครูปล่อยวางในบางเรื่องบ้าง ให้เด็กได้จัดกิจกรรมเอง ครูเป็นผู้แนะนำ จะทำให้การคิดวิเคราะห์เกิดแทรกไป หรือการทำโครงงาน”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 4)

“ทั้งโรงเรียนและบ้านต้องช่วยกัน”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 3)

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ในการพัฒนาผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ครอบครัวและโรงเรียนต้องร่วมกันปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน โดยเริ่มจากที่บ้านก่อน อีกทั้งยังสอนให้รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยวิธีอื่นอีกมากมาย เช่น จากคอมพิวเตอร์ และต้องสอนให้นักเรียนรู้จัก แยกแยะเลือกรับสื่อได้ ส่วนทางโรงเรียนควรมีห้องสมุดที่มีหนังสือที่ใหม่ๆ หลากหลาย น่าอ่าน และเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน มีคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานได้เพียงพอแก่นักเรียน และมีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่บ้าง เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจมากขึ้น

“มีแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ และครอบครัวต้องมีส่วนร่วม”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 1)

“ครอบครัวมีส่วนสำคัญ ต้องรณรงค์ทุกหน่วยงานในเรื่องรักการอ่าน ไม่จำเป็นต้องแค่ครอบครัว โรงเรียน และสามารถแสวงหาความรู้ด้วยวิธีอื่นด้วย เพราะจากแหล่งอื่นจะเข้าใจมากกว่า แต่อาจจะมีผู้เรียนบางกลุ่มยังไม่มีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง บางกลุ่มมีทักษะ จึงต้องปลูกฝังให้หาความรู้เป็น และสามารถเลือกทำได้ ซึ่งครอบครัวเป็นแหล่งสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุด”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 3)

“หนังสือในห้องสมุดควรเลือกให้ตรงกับความต้องการของเด็ก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียน เช่น กิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์ หรือการแสดงละครจากการอ่าน เป็นการปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และให้ครอบครัวมีส่วนร่วมโดยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านตั้งแต่ยังเล็ก”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 4)

“โรงเรียนจัดกิจกรรมพาเด็กไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน”

(ผู้บริหารโรงเรียนที่ 1)

“ต้องปลูกฝังจากที่บ้าน ครอบครัว ความพร้อมมาจากที่บ้าน การปลูกฝังการรักการอ่าน โรงเรียนมีโครงการรักการอ่าน ต้องควบคู่กันไปทั้งบ้านและโรงเรียน โดยเริ่มจากที่บ้าน และโรงเรียนช่วยเสริม โรงเรียนควรทำห้องสมุดให้น่าใช้ มีสื่อหนังสือใหม่ๆ”

(ครูคนที่ 2)

2.2) มาตรฐานด้านครู

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำหรับการพัฒนาให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ซึ่งรัฐควรจัดให้ครูมีการสอบวัดความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งและให้ผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์มารับการอบรมเนื้อหาวิชาที่สอนเพิ่ม เพื่อกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และในการพัฒนาครูนั้น ควรหา Needs ของครูก่อนว่าครูมีความต้องการจะพัฒนาตนเองในด้านใดบ้าง การจัดการเรียนการสอนนั้นครูควรดูสภาพของเด็กว่าจะมีวิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างไรให้เหมาะสม และการวิจัยในชั้นเรียนนั้นต้องทำให้ครูเห็นความสำคัญก่อน ทั้งนี้ควรลดภาระงานอื่นๆ ของครูเพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

“ครูต้องเห็นความสำคัญของการวิจัย และให้ความรู้กับครูด้วยเพราะบางคนเขียนไม่เป็น”

(ครูคนที่ 2)

“ครูควรดูจากสภาพของเด็กว่าควรจัดการเรียนการสอนอย่างไร โดยให้เด็กได้เรียนอย่างมีความสุข สนุกสนานในการเรียน เมื่อเด็กมีความสุขในการเรียนแล้วทำให้เด็กเกิดความอยากเรียน ทำให้ได้ความรู้ที่ดีกว่า”

(ผู้บริหารโรงเรียนที่ 2)

“ควรให้ครูมีการสอวัตความรู้เป็นประจำโดยใช้ความรู้ที่สอนเป็นพื้น ถ้าได้คะแนนต่ำต้องมา work shop และอยากให้รัฐมีการสร้างแรงจูงใจ อาจจะเป็นเรื่องค่าครองชีพเพื่อจะได้ครูที่มีคุณภาพ”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 4)

“ครูต้องมีความรู้แน่นในเนื้อหา แล้วลืลจะมาเอง ถ้าครูไม่แน่นวิธีการสอนก็จะไม่มา ก็จะไปสออดคล้องกับที่ถามครูว่าอยากได้อะไร ครูอยากได้ความรู้เนื้อหาเยอะๆ คิดว่าน่าจะมีหน่วยงานที่ให้ความรู้ และน่าสังเกตว่าเราไม่เคยลงเนื้อหาให้ครู ให้แต่ทฤษฎี นโยบาย ก่อนจะพัฒนาควรหา Needs ของครูก่อน และลดภาระงานของครูด้วย”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 3)

2.3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ

ในการพัฒนาให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาควรมีการเปิดรับสมัครผู้บริหารอย่างเปิดเผยและไม่มีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง มีวาระในการบริหาร 4 ปี และสอบประเมินผลงานอยู่เสมอ ทั้งนี้ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำ มีหลักในการบริหาร

“ผู้บริหารต้องเอาหัวใจของครูและชุมชนให้ได้ มีคุณธรรม รับฟังทั้งคำติและคำชม ต้องใจเย็น หนักแน่น ภาวะผู้นำนั้นมีความสำคัญ บางทฤษฎีก็กล่าวว่าการบริหารนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ มีศิลปะในการบริหารคน พุดโน้มน้าวจิตใจ”

(ผู้บริหารโรงเรียนที่ 2)

“ผู้บริหารใช้ระบบเส้นสายน่าจะทลายกำแพงนี้ โดยจัดอิทธิพลทางการเมือง
ควรมีการสมัครผู้บริหารอย่างเปิดเผยของแต่ละโรงเรียน มีการสอบและประเมินผลงานอยู่เสมอ
และมีวาระการบริหาร 4 ปี”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 4)

3) การดำเนินการของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา

3.1) ครู

ครูต้องเป็นครูที่แท้จริง คือมีจิตวิญญาณความเป็นครู ใฝ่รู้ ทุ่มเท เสียสละ รู้จักใช้
เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

“ครูต้องเป็นครูแท้ ครูจริง ต้องซึ้งในวิชาชีพ”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 1)

“ครูต้องรู้จักใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเอง เน้นจิต
วิญญาณความเป็นครู ทุ่มเท เสียสละ พัฒนาคุณภาพอย่างจริงจัง”

(ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 1)

3.2) ผู้บริหาร

ผู้บริหารควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีคุณธรรม ทุ่มเท เสียสละ มีภาวะ
ผู้นำ รู้จักใช้หลักจิตวิทยาในการบริหารงาน ต้องร่วมคิดร่วมทำกับบุคลากรภายในโรงเรียน และ
รู้จักดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

“ผู้บริหารควรมีความเป็นผู้นำ มีจิตวิทยาในการปกครองลูกน้อง สร้างความ
สามัคคี มีการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีคุณธรรม เสียสละ นำลูกน้องไปในทางที่ถูก”

(ครูคนที่ 2)

“ผู้บริหารควรมีความคิดสร้างสรรค์ คิดสิ่งใหม่ๆ รู้จักใช้เทคโนโลยี พุดจริงใจให้
กำลังใจ มีวิสัยทัศน์ เน้นปฏิบัติมากกว่าคิด มุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นที่ตั้ง รู้จักใช้คนให้ตรงกับความถนัด
ทุ่มเท เสียสละ รู้จักดึงชุมชนเข้ามาช่วยเหลือ”

(ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 1)

“ผู้บริหารต้องร่วมคิดร่วมทำ ไม่ใช่สั่งอย่างเดียว”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 2)

3.3) ชุมชน

ชุมชนควรให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น และช่วยดูแลนักเรียนให้มีพฤติกรรมไปในทางที่ถูก

“ควรให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการดูแลเด็ก เป็นหูเป็นตาให้ ถ้าเห็นนักเรียนทำไม่ดีให้แจ้งโรงเรียน”

(ครูคนที่ 2)

“ต้องให้ความช่วยเหลือโรงเรียน สนับสนุนกิจกรรมที่โรงเรียนจัด ทั้งงบประมาณ และวัสดุ”

(ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 1)

“ชุมชนต้องร่วมมือ ระดมความคิดเห็น และแสดงความคิดเห็นร่วมกันกับผู้บริหารและครูในโรงเรียน”

(ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 2)

3.4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ควรมีการจัดอบรมพัฒนาครูเป็นระยะเพื่อเป็นการกระตุ้น และทำให้ครูได้รับความรู้ สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยแบ่งเป็นตามแต่ละช่วงชั้น และให้มีศึกษานิเทศก์มาตรวจเยี่ยมโรงเรียนในเขตรับผิดชอบของตนเองอยู่เสมอเพื่อเป็นการให้คำแนะนำแก่บุคลากรในโรงเรียน

“จัดอบรมโดยไม่เก็บเงินครู และมีคุณภาพ ศึกษานิเทศก์ลงโรงเรียนบ้าง ให้มาเป็นพี่เลี้ยงทำงานร่วมกับโรงเรียน ไม่ใช่มาสั่งหรือเก็บผลงานอย่างเดียว”

(ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 1)

“ให้เข้ามาร่วมมือช่วยเหลือบ้างในทุกๆ ด้าน เช่น งบประมาณ จำนวนครู”

(ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 2)

“ช่วยอำนวยความสะดวกในการพัฒนาครู จัดอบรมในกลุ่มสาระที่ควรพัฒนา และเวลาจัดอบรมควรเป็นช่วงชั้นไม่ใช่ให้ครูประมออบรมร่วมกับครุมัธยม”

(ครูคนที่ 2)

3.5) กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการควรมีคุณวุฒิด้านการศึกษาเพื่อให้เข้าใจการจัดการดำเนินการศึกษาอย่างแท้จริง ในการกำหนดนโยบายต่างๆ ควรคำนึงถึงสภาพโรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างกันเพื่อให้มีการพัฒนาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นๆ และสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างทั่วถึง

“ควรมีการดำเนินงานที่รวดเร็วในการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ เอกสารหลักสูตรควรออกให้เร็ว”

(ครูคนที่ 2)

“สนับสนุนสื่อ หนังสือหลักสูตรแกนกลาง งบประมาณ นโยบายเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้โรงเรียนสนองไม่ทัน”

(ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 1)

“รัฐมนตรีหรือผู้บริหารในกระทรวงศึกษาควรจบทางด้านการศึกษา และในการออกนโยบายต่างๆ ควรคำนึงถึงโรงเรียนเล็กๆ บ้าง”

(ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 2)

“กระทรวงศึกษาต้องออกนโยบายให้จริงจัง เรื่องจำนวนนักเรียนไม่ควร 40 คนต่อห้อง เพราะเด็กมากทำให้ความผูกพันระหว่างครูกับนักเรียนน้อย การจัดการเรียนการสอนก็ยาก ซึ่งนโยบายนี้ต้องควบคุมให้เป็นจริง เพราะมีระบบฝาก”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 4)

3.6) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.

ผู้ประเมินภายนอกของ สมศ. ควรมีอายุไม่มากนัก และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการวัดประเมินผลเป็นอย่างดี หรือเป็นบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เข้าใจบริบทการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ในการกำหนดมาตรฐาน เกณฑ์การประเมินควรให้ครูหรือบุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น และควรมีระดับเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนนั้นๆ ด้วย

“สมศ. ควรมีการประเมินแบบกัลยาณมิตรต่อไป ให้ประเมินตามสภาพจริงที่โรงเรียนเป็นอยู่ ว่าดีเหมาะสมกับชุมชนและงบประมาณที่ได้รับก็น่าจะผ่าน ผู้ประเมินภายนอกควรมีอายุไม่มากนัก ประมาณ 40-50 ปี เพื่อให้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งปัจจุบันบางคนเป็นข้าราชการเกษียณ และผู้ประเมินภายนอกควรเป็นบุคลากรทางการศึกษาหรือมีความรู้เฉพาะทางด้านการศึกษาและการประเมินผล”

(ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 1)

“การกำหนดเกณฑ์ควรมองถึงสภาพความเป็นจริง และให้ลดระดับเกณฑ์การประเมินลงบ้าง ควรใช้ระดับเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับโรงเรียนเช่นแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่”

(ผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 1)

“ควรให้มีครูฝ่ายประเมินเข้าร่วมในการสร้างหรือกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน เพราะบางครั้งเกณฑ์สูงเกินไป”

(ครูคนที่ 2)

“สมศ. อย่าให้ครูทำเอกสารมากนัก เพราะทำให้เป็นภาระของครู และผู้ประเมินภายนอกทำยังไงให้มีมาตรฐานเดียวกัน”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 4)

2.2 การสนทนากลุ่ม (focus group) ในเขตต่างจังหวัด

การจัดสนทนากลุ่มครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 6 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ 4 คน และครู 2 คน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1) ความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม

จากตารางที่ 4.13 แสดงผลความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่สอดคล้องกัน 3 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 2, 3 และ 4 ด้านครูทุกมาตรฐานมีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านผู้บริหารสอดคล้องกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทั้ง 5 มาตรฐานไม่มีความสอดคล้องกันเลย ดังแสดงตามตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม (ต่างจังหวัด)

มาตรฐาน	ผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา		ความสอดคล้อง	r_s
	การสำรวจลำดับความสำคัญ	การสนทนากลุ่มลำดับความสำคัญ		
ด้านผู้เรียน				0.99**
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	5	5	✓	
2. ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	7	6	×	
3. ผู้เรียนมีสุนทรีย์ภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	6	7	×	
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิด สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิด ไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	3	2	×	
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	1	1	✓	
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รัก การเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	2	2	✓	
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่อ อาชีพสุจริต	4	4	✓	
ด้านครู				1.00**
8. ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ	2	2	✓	
9. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและมั่นใจผู้เรียนเป็นสำคัญ	1	1	✓	
ด้านผู้บริหาร				-0.87
10. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ	4	1	×	
11. สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษา	3	2	×	
12. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2	5	×	
13. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	1	4	×	

** $p < .01$

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

มาตรฐาน	ผลการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา		ความสอดคล้อง	r_s
	การสำรวจ	การสนทนากลุ่ม		
	ลำดับความสำคัญ	ลำดับความสำคัญ		
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	3	3	✓	

**p<.01

หมายเหตุ: ✓ หมายถึง สอดคล้อง

✗ หมายถึง ไม่สอดคล้อง

2) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

2.1) มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ครูควรมีความเข้าใจในหลักสูตรให้ชัดเจนและกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

“ให้ครูศึกษาหลักสูตรให้ชัดเจนและแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนว่าจะได้อะไรเมื่อเรียนจบในเรื่องนี้ และนำโครงงานเข้ามาเพื่อให้เด็กได้ค้นคว้า ก็จะทำให้เด็กได้เปลี่ยนวิธีการเรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ไม่น่าเบื่อ”

(ครูคนที่ 1)

“ให้นักเรียนสร้าง mind map ทำให้นักเรียนเห็นภาพรวมในเรื่องนั้นๆ และชี้ถึงองค์ประกอบแต่ละส่วนและที่มา ซึ่งเป็นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เหมือนกัน”

(ครูคนที่ 2)

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ควรจัดหาแหล่งเรียนรู้ และมีสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน

“ต้องหาแหล่งเรียนรู้เพิ่ม จัดห้องสมุดให้เป็นเอกเทศมีหนังสือที่หลากหลายน่าสนใจ ซึ่งปัจจุบันส่วนมากเป็นหนังสือแบบเรียนทำให้เด็กไม่มีความสนใจ”

(ครูคนที่ 1)

“มีคอมพิวเตอร์เพียงพอ แต่เด็กใช้สื่อไม่ถูกทาง ดังนั้นครูและสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครอง ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมปลูกฝังให้เด็กรักและเห็นคุณค่าของการเรียน ชี้นะ ดูแล เอาใจใส่ให้เห็นแบบอย่างที่ดี”

(ครูคนที่ 2)

**มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์**

ในการพัฒนาผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้วิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน

“ครูให้เด็กได้ทำโครงงาน รายงานมากขึ้นให้ครบทุกกลุ่มสาระทำให้นักเรียนได้
รู้จักคิด เปรียบเทียบ”

(ครูคนที่ 1)

“จัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียน ตามบทเรียน และกิจกรรมภายนอก เช่นมีการ
ทดลอง ได้ใช้จินตนาการ นำเหตุการณ์ข่าวประจำวันให้นักเรียนได้วิเคราะห์ แต่ครูต้องคอยชี้แนะ
โดยการตั้งคำถามให้รู้จักคิดไม่ใช่ความจำ”

(ครูคนที่ 2)

2.2) มาตรฐานด้านครู

**มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมี
ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**

สำหรับการพัฒนาให้ครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารควรมีการนิเทศกำกับติดตามครูผู้สอนเป็นระยะและมีการส่งเสริมให้ครู
รักในวิชาชีพครู พร้อมทั้งมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอน

“มีการกระตุ้นและนิเทศอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือ
จากเขตพื้นที่ให้ออกไปดูบ้าง อย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูได้รับคำแนะนำ”

(ครูคนที่ 1)

“ต้องพัฒนาครูให้ครูมีความเข้าใจการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และครู
ต้องทำหน้าที่ให้เต็มที่ มีวิญญาณความเป็นครู วิจัยในชั้นเรียนอบรมแล้วไม่ได้ทำเพราะไม่มี
ตัวอย่างไม่รู้จะทำอย่างไร”

(ครูคนที่ 2)

2.3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ

ผู้บริหารควรมีการพัฒนาในด้านภาวะผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการและการสื่อสาร พร้อมทั้งมีการใช้อำนาจในการตัดสินใจที่เด็ดขาด และที่สำคัญต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นกัลยาณมิตรที่ดี

“ผู้บริหารมีลักษณะมิตรสัมพันธ์ เด็ดขาดเป็นบางเรื่อง มีการนิเทศอย่าง ต่อเนื่อง”

(ครูคนที่ 1)

“ผู้ที่จะมาเป็นผู้บริหารควรได้รับการเรียนหลักการบริหารมาก่อนพร้อมทั้งพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมด้วย จึงจะไปได้ดี”

(ครูคนที่ 2)

“ผู้บริหารโรงเรียนต้องได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำทางด้านวิชาการและการสื่อสาร ในองค์กร เพราะว่าก่อนที่จะสื่อสารให้ลูกน้องเข้าใจได้ ต้องเหนือกว่าครู คำว่าเหนือในที่นี้ไม่ใช่ เหนือด้วยอำนาจ แต่เหนือด้วยความรู้ เหนือด้วยประสบการณ์ เหนือด้วยความสามารถ”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 4)

“จะต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะเรื่องบอร์ด ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมียอำนาจในการตัดสินใจ การที่จะสรรหาผู้บริหาร สรรหาครูอะไรต่างๆ ต้องให้พร้อม ถ้าแบบนี้ผมว่าไปได้สวย”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 3)

3) การดำเนินการของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

3.1) ครู

ครูควรทำหน้าที่ของตนเองในการสอนให้เด็กมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตประจำวันได้

“ครูต้องรู้เป้าหมายตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง กำหนดวิธีการของตนเองแล้ว เดินไปให้ถึง”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 4)

“สอนให้เด็กมีความรู้ สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างน้อยอ่านออกเขียนได้”

(ครูคนที่ 1)

“ครูต้องมีความตระหนักว่าหน้าที่โดยตรงของครูคืออะไร (สอนจริงๆ ดูแลเด็กจริงๆ) ไม่ใช่ไปโรงเรียนวันๆ แต่จิตใจอยู่ที่ธุรกิจของตัวเอง ถ้าครูมีรายได้สูงขึ้นก็อาจทำให้คนอยากเป็นครูบ้าง”

(ครูคนที่ 2)

3.2) ผู้บริหาร

ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการที่จะประสานงานระหว่างครู นักเรียน และชุมชน ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน พร้อมทั้งต้องมีการนิเทศกำกับติดตามเป็นระยะ

“มีการนิเทศประสานงาน ให้กำลังใจ มีการบริหารที่เด็ดขาด”

(ครูคนที่ 1)

“ต้องมีภาวะผู้นำ ไม่ว่าจะนำเด็ก ครู ชุมชน ต้องมีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในภาวะผู้นำสูง ควรมีการประเมินผู้บริหารเป็นระยะ ถ้าไม่ผ่านก็ให้ย้าย”

(ครูคนที่ 2)

3.3) ชุมชน

โรงเรียนต้องมีการประสานงานกับชุมชน มีการจัดกิจกรรมร่วมกันโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งมีการส่งเสริมสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

“ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นตัวแทนในการประสานงานระหว่างชุมชนและโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน”

(ครูคนที่ 1)

“ชุมชนกับผู้บริหารและครูต้องมีกิจกรรมร่วมกันบ่อยๆ ให้เห็นการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อจะได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและทางรัฐควรจัดหางบสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียนกับชุมชน”

(ครูคนที่ 2)

3.4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดระยะเวลาในการนิเทศกำกับติดตามและประเมินสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ให้ทางสถานศึกษาทราบล่วงหน้า

“เขตพื้นที่ฯ ควรมีการติดตามตรวจเยี่ยมบ้างอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพราะปกติถ้าไม่มีคำสั่งก็ไม่ไป”

(ครูคนที่ 1)

“เขตพื้นที่ฯ เข้าไปช่วยเหลือทางโรงเรียนว่าโรงเรียนไหนมีปัญหาอะไรบ้าง อยากให้เขตออกไปนิเทศ บางปีก็ไม่เคยได้รับการนิเทศเลย อยากให้ทำงานให้เป็นระบบว่าใครรับผิดชอบส่วนไหนบ้างและในแต่ละปีจะนิเทศเรื่องอะไร”

(ครูคนที่ 2)

3.5) กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งมีการกำกับติดตามการทำงานและรายงานการประเมินผลงานให้ทางสถานศึกษาทราบ

“กระทรวงควรให้งบประมาณให้เต็มอัตราตามที่ทางโรงเรียนขอไป”

(ครูคนที่ 1)

“ควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการประเมินหรือติดตามการทำงานของสถานศึกษาและต้องดูความเหมาะสมของบริบทของโรงเรียนที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของทางราชการได้”

(ครูคนที่ 2)

3.6) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาควรมีเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากรที่จะมาเป็นผู้ประเมินภายนอก และบุคลากรต้องมีความรู้ในเรื่องการประเมินสถานศึกษาอย่างชัดเจน

“สมศ. จะหาคนมาประเมินภายนอก ต้องให้เข้าถึงปรัชญาและหลักของการจัดการศึกษา ไม่ใช่ใครก็ได้ ต้องมีมาตรฐานเดียวกัน ตัวเลขออกมาต้องให้ทุกคนยอมรับได้”

(ศึกษานิเทศก์คนที่ 3)

“ผู้ประเมินไม่มีความเข้าใจในการจัดการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นปัญหาที่ตัวผู้ประเมินน่าจะมาจากอาชีพเดียวกัน มีความรักในอาชีพนี้มากกว่าที่เป็นอยู่ มีความเข้าใจในเรื่องการประเมินและเกณฑ์การประเมินควรแยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน”

(ครูคนที่ 1)

“ไม่ควรจะให้ มี สมศ. กระทรวงควรประเมินเองไม่ใช่ให้บุคคลภายนอกมาประเมิน”

(ครูคนที่ 2)

2.3 ผลการสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมจากการสนทนากลุ่ม

การสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมจากการจัดสนทนากลุ่มระหว่าง 2 พื้นที่ซึ่งมีบริบทในการจัดการศึกษาที่ต่างกันคือ กรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด (ขอนแก่น) ได้ข้อสรุปแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาดังต่อไปนี้

1. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร: ครูควรมีความเข้าใจในหลักสูตรให้ชัดเจนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้โดยมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน และใช้หลักจิตวิทยาการแนะแนวเพื่อให้นักเรียนรู้จักศักยภาพ และความถนัดของตนเอง

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง: ทางโรงเรียนควรจัดแหล่งเรียนรู้ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และสอนให้นักเรียนสามารถเลือกรับสื่อได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์: ครอบครัวและโรงเรียน ควรร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ และทางโรงเรียนควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการริเริ่มจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน

มาตรฐานด้านครู

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ซึ่งควรมีการสอบวัดความรู้ครูอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผู้บริหารควรมีการนิเทศกำกับติดตามครูผู้สอนเป็นระยะ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และควรศึกษาความต้องการจำเป็นของครูก่อนว่าต้องการพัฒนาตนเองในด้านใดบ้าง ทั้งนี้ควรลดภาระงานอื่นๆ ของครูเพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ: ผู้บริหารควรมีการพัฒนาในด้านภาวะผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ และที่สำคัญต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นกัลยาณมิตรที่ดี พร้อมทั้งมีการใช้อำนาจในการตัดสินใจที่เด็ดขาด ทั้งนี้สถานศึกษาควรมีการเปิดรับสมัครผู้บริหารอย่างเปิดเผยและไม่มีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง มีวาระในการบริหาร 4 ปี และสอบประเมินผลงานอยู่เสมอ

2. การดำเนินงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ครู: ครูต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู ห่วงเท เสียสละ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรทำหน้าที่การสอนของตนเองให้ดีที่สุด

ผู้บริหาร: ต้องมีภาวะผู้นำ รู้จักใช้จิตวิทยาในการบริหารงาน ประสานงานระหว่างครู นักเรียน และชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ และมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีคุณธรรม พร้อมทั้งมีการนิเทศกำกับติดตามเป็นระยะ

ชุมชน: ควรให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น และช่วยดูแลนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา: ควรมีศึกษานิเทศก์มาตรวจเยี่ยมโรงเรียนในเขตรับผิดชอบของตนเองอยู่เสมอเพื่อเป็นการให้คำแนะนำแก่บุคลากรในโรงเรียน มีการกำหนดระยะเวลาในการนิเทศกำกับติดตามและประเมินสถานศึกษา พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ให้ทางสถานศึกษาทราบล่วงหน้า และมีการจัดอบรมพัฒนาครูเป็นระยะเพื่อเป็นการกระตุ้น และทำให้ครูได้รับความรู้ สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยแบ่งตามช่วงชั้น

กระทรวงศึกษาธิการ: มีการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และเพียงพอ ในการกำหนดนโยบายต่างๆ ควรคำนึงถึงสภาพโรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อให้มีการพัฒนาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นๆ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.: ผู้ประเมินภายนอกของสมศ. ควรมีอายุไม่มากนัก และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการวัดและประเมินผลเป็นอย่างดี หรือเป็นบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เข้าใจบริบทการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น และในการกำหนดมาตรฐานและเกณฑ์การประเมินควรให้ครูหรือบุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น และควรมีเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนนั้นๆ ด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 วิธีการกำหนดและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ขั้นตอนที่ 2 วิธีการกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยการสนทนากลุ่ม สำหรับการสนทนากลุ่มนั้นได้ทำการเก็บข้อมูลในเขตกรุงเทพฯ และขอนแก่น โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ประชากร คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) จำนวน 480 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน (ระดับปรับปรุง) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) โดยผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละภูมิภาค จำนวน 250 โรงเรียน ประกอบด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 750 คน คือกลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 250 คน กลุ่มครู-อาจารย์ โรงเรียนละ 1 คน รวม 250 คน และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวม 250 คน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน

3) ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา 4) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม และตอนที่ 2 การวิจัยโดยใช้การสนทนากลุ่ม ได้แก่ 1) การสนทนากลุ่ม (focus group) เขตกรุงเทพมหานคร 2) การสนทนากลุ่ม (focus group) เขตต่างจังหวัด 3) ผลการสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมจากการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (61.35) มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี (39.80) มีประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป (48.52) ระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่คือปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (69.74) อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (53.29) และส่วนใหญ่มีบทบาทในสถานศึกษาเป็นครู (54.28)

1.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน

จากผลการวิจัยที่ได้ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาด้านผู้เรียน พบว่าการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบันมาตรฐานที่ 2 มีระดับการดำเนินงานสูงสุด การดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังในมาตรฐานที่ 1 และมาตรฐานที่ 2 มีระดับความคาดหวังสูงสุด และมาตรฐานที่มีระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน และที่คาดหวังต่ำที่สุดคือมาตรฐานที่ 5 เมื่อพิจารณาด้านครู พบว่าการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบันและการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังในมาตรฐานที่ 8 มีระดับการดำเนินงานสูงสุด เมื่อพิจารณาด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบันและการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวังในมาตรฐานที่ 10 มีระดับการดำเนินงานสูงสุด ส่วนมาตรฐานที่มีระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน และที่คาดหวังต่ำที่สุดคือมาตรฐานที่ 13

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบันและระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกมาตรฐานทั้งในด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษา แสดงว่ามาตรฐานทั้งในด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

1.3 ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ด้านผู้เรียน พบว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอย่างเร่งด่วนมากกว่ามาตรฐานอื่นๆ

ด้านครู พบว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาในมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเร่งด่วนมากกว่ามาตรฐานอื่นๆ

ด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาในมาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างเร่งด่วนมากกว่ามาตรฐานอื่นๆ

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน พบว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ ด้านผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือด้านผู้เรียน และด้านผู้บริหารตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภาคเหนือมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มากที่สุด ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือมาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

สำหรับภาคกลางมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มากที่สุด ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทั้งสองมาตรฐานเท่ากัน คือ มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ และมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มากที่สุด ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

สำหรับภาคตะวันออกมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรมากที่สุด ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด คือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ

สำหรับภาคตะวันตกมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มากที่สุด ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

และสำหรับภาคใต้มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ด้านครูมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด คือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1.4 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสม

จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน พบว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการในด้าน เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ คอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เป็นกลางมากที่สุด (ร้อยละ 18.87) นอกจากนี้ยังพบว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการ

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานได้เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานในด้านต่างๆ ในประเด็นการพัฒนานุเคราะห์ในเรื่องหลักสูตร / การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ/ การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน/ การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ / การวัดและประเมินผลมากที่สุด (ร้อยละ 24.39)

ตอนที่ 2 การวิจัยโดยใช้การสนทนากลุ่ม

2.1 การสนทนากลุ่ม (focus group) ในเขตกรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนและด้านครูทุกมาตรฐานมีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านผู้บริหารมีความสอดคล้องกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญ และในมาตรฐานที่ 10, 13 และมาตรฐานที่ 14 ที่ไม่สอดคล้องกัน

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน พบว่ามาตรฐานที่ 5 มีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการควรสร้างแผนการบูรณาการมาเพื่อให้ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสื่อของครูเพื่อให้มีสื่อการเรียนที่มีคุณภาพและหลากหลายมากขึ้น การใช้หลักจิตวิทยาการแนะแนวเพื่อให้นักเรียนรู้ถึงศักยภาพ ความถนัดของตนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์มากขึ้น ทั้งนี้ในการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของผู้เรียนนั้นควรคำนึงถึงสภาพของผู้เรียน และผลการทดสอบที่ผ่านมาประกอบด้วย

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านครู พบว่ามาตรฐานที่ 9 มีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ ได้แก่ ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ซึ่งรัฐควรจัดให้ครูมีการสอบวัดความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งและให้ผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์มารับการอบรมเนื้อหาวิชาที่สอนเพิ่ม เพื่อกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และในการพัฒนาครูนั้น ควรหา Needs ของครูก่อนว่าครูมีความต้องการจะพัฒนาตนเองในด้านใดบ้าง การจัดการเรียนการสอนนั้นครูควรดูสภาพของเด็กว่าจะมีวิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างไรให้เหมาะสม และการวิจัยในชั้นเรียนนั้นต้องทำให้ครูเห็นความสำคัญก่อน ทั้งนี้ควรลดภาระงานอื่นๆ ของครูเพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มาตรฐานที่ 10 มีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ ได้แก่ ควรมีการเปิดรับสมัครผู้บริหารอย่างเปิดเผยและไม่มีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง มีวาระในการบริหาร 4 ปี และสอบประเมินผลงานอยู่เสมอ

แนวทางการดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา(สพท.) กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ. ดังนี้ คือ ครู ต้องเป็นครูที่แท้จริง มีจิตวิญญาณความเป็นครู ใฝ่รู้ ทุ่มเท เสียสละ รู้จักใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเองอยู่เสมอ สำหรับผู้บริหารควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีคุณธรรม ทุ่มเท เสียสละ มีภาวะผู้นำ รู้จักใช้หลักจิตวิทยาในการบริหารงาน ต้องร่วมคิดร่วมทำกับบุคลากรภายในโรงเรียน และรู้จักดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนชุมชนควรให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น และช่วยดูแลนักเรียนให้มีพฤติกรรมไปในทางที่ถูก นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) ควรมีการจัดอบรมพัฒนาครูเป็นระยะเพื่อเป็นการกระตุ้น และทำให้ครูได้รับความรู้ สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยแบ่งเป็นตามแต่ละช่วงชั้น และให้มีศึกษานิเทศก์มาตรวจเยี่ยมโรงเรียนในเขตรับผิดชอบของตนเองอยู่เสมอเพื่อเป็นการให้คำแนะนำแก่บุคลากรในโรงเรียน ส่วนกระทรวงศึกษาธิการควรมีผู้บริหารที่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาเพื่อให้เข้าใจการจัดการดำเนินการศึกษาอย่างแท้จริง ในการกำหนดนโยบายต่างๆ ควรคำนึงถึงสภาพโรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างกันเพื่อให้มีการพัฒนาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นๆ และสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างทั่วถึง รวมทั้งผู้ประเมินภายนอกของ สมศ. ควรมีอายุไม่มากนัก และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการวัดประเมินผลเป็นอย่างดี หรือเป็นบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เข้าใจบริบทการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ในการกำหนดมาตรฐาน เกณฑ์การประเมินควรให้ครูหรือบุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น และควรมีระดับเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนนั้นๆ ด้วย

2.2 การสนทนากลุ่ม (focus group) ในเขตต่างจังหวัด

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนมีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญ และไม่สอดคล้องกัน 3 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 2, 3 และ 4 ด้านครูทุกมาตรฐานมีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนด้านผู้บริหารมีความสอดคล้องกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และทั้ง 5 มาตรฐานไม่สอดคล้องกัน

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน พบว่า มาตรฐานที่ 5 มีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ ได้แก่ ครูควรมีความเข้าใจในหลักสูตรให้ชัดเจนและกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่หลากหลาย

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านครู พบว่า มาตรฐานที่ 9 มีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ ได้แก่ ผู้บริหารควรมีการนิเทศกำกับติดตามครูผู้สอนเป็นระยะและมีการส่งเสริมให้ครูรักในวิชาชีพครู พร้อมทั้งมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มาตรฐานที่ 10 มีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ ได้แก่ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาในด้านภาวะผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการและการสื่อสาร พร้อมทั้งมีการใช้อำนาจในการตัดสินใจที่เด็ดขาด และที่สำคัญต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นกัลยาณมิตรที่ดี

แนวทางการดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา(สพท.) กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ. ดังนี้ คือ ครูควรทำหน้าที่ของตนเองในการสอนให้เด็กมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตประจำวันได้ สำหรับผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการที่จะประสานงานระหว่างครู นักเรียน และชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน พร้อมทั้งต้องมีการนิเทศกำกับติดตามเป็นระยะ ส่วนชุมชนโรงเรียนต้องมีการประสานงานกับชุมชน มีการจัดกิจกรรมร่วมกันโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งมีการส่งเสริมสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ สพท. ควรมีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดระยะเวลาในการนิเทศกำกับติดตามและประเมินสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ให้ทางสถานศึกษาทราบล่วงหน้า ส่วนกระทรวงศึกษาธิการควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาอย่าง เหมาะสม พร้อมทั้งมีการกำกับติดตามการทำงานและรายงานการประเมินผลงานให้ทางสถานศึกษาทราบ รวมทั้ง สมศ. ควรมีเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากรที่จะมาเป็นผู้ประเมินภายนอก และบุคลากรต้องมีความรู้ในเรื่องการประเมินสถานศึกษาอย่างชัดเจน

2.3 ผลการสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมจากการสนทนากลุ่ม

จากการสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมจากการจัดสนทนากลุ่มระหว่าง 2 พื้นที่ซึ่งมีบริบทในการจัดการศึกษาที่ต่างกันคือ กรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด (ขอนแก่น) ได้ข้อสรุปแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาดังต่อไปนี้

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมจากความต้องการจำเป็นในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร: ครูควรมีความเข้าใจในหลักสูตรให้ชัดเจนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้โดยมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน และใช้หลักจิตวิทยาการแนะแนวเพื่อให้นักเรียนรู้ถึงศักยภาพ และความถนัดของตนเอง มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง: ทางโรงเรียนควรแหล่งเรียนรู้ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และสอนให้นักเรียนสามารถเลือกรับสื่อได้อย่างเหมาะสม และมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์: ครอบครัวยุคใหม่และโรงเรียนร่วมมือกัน ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ และทางโรงเรียนควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการริเริ่มจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน มาตรฐานที่ 9 ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ซึ่งควรมีการสอบวัดความรู้ครูอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผู้บริหารควรมีการนิเทศกำกับติดตามครูผู้สอนเป็นระยะ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และควรศึกษาความต้องการจำเป็นของครูก่อนว่าต้องการพัฒนาตนเองในด้านใดบ้าง ทั้งนี้ควรลดภาระงานอื่นๆ ของครูเพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ: ผู้บริหารควรมีการพัฒนาในด้านภาวะผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการและที่สำคัญต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นกัลยาณมิตรที่ดี พร้อมทั้งมีการใช้อำนาจในการตัดสินใจที่เด็ดขาด ทั้งนี้สถานศึกษาควรมีการเปิดรับสมัครผู้บริหารอย่างเปิดเผยและไม่มีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง มีวาระในการบริหาร 4 ปี และสอบประเมินผลงานอยู่เสมอ

แนวทางการดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของบุคคลที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา(สพท.) กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ. ดังนั้น คือ ครู: ครูต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู ห่วงเท เสียสละ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรทำหน้าที่การสอนของตนเองให้ดีที่สุด ผู้บริหาร: ต้องมีภาวะผู้นำ รู้จักใช้จิตวิทยาในการบริหารงาน ประสานงาน

ระหว่างครู นักเรียน และชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ และมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีคุณธรรม พร้อมทั้งมีการนิเทศกำกับติดตามเป็นระยะ ชุมชน: ควรให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น และช่วยดูแลนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา: ควรมีศึกษานิเทศก์มาตรวจเยี่ยมโรงเรียนในเขตรับผิดชอบของตนเองอยู่เสมอเพื่อเป็นการให้คำแนะนำแก่บุคลากรในโรงเรียน มีการกำหนดระยะเวลาในการนิเทศกำกับติดตามและประเมินสถานศึกษา พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ให้ทางสถานศึกษาทราบล่วงหน้า และมีการจัดอบรมพัฒนาครูเป็นระยะเพื่อเป็นการกระตุ้น และทำให้ครูได้รับความรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยแบ่งตามช่วงชั้น กระทรวงศึกษาธิการ: มีการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ในการกำหนดนโยบายต่างๆ ควรคำนึงถึงสภาพโรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างกันเพื่อให้มีการพัฒนาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นๆ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.: ผู้ประเมินภายนอกของสมศ. ควรมีอายุไม่มากนัก และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการวัดและประเมินผลเป็นอย่างดี หรือเป็นบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เข้าใจบริบทการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น และในการกำหนดมาตรฐานและเกณฑ์การประเมินควรให้ครูหรือบุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น และควรมีเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนนั้นๆ ด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอนที่ 2 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตอนที่ 3 แนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบันและระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกมาตรฐานทั้งในด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษา แสดงว่ามาตรฐานทั้งในด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอย่างไร

ให้ประสบความสำเร็จ กรณีตัวอย่างโรงเรียนราชวินิตมัธยม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ (2545) กล่าวว่าในมิติของการจัดการศึกษานั้นเป้าหมายหลักคือ การสร้างคุณภาพ
ผู้เรียน คุณภาพของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ การเรียนการสอนต้องมีคุณภาพก่อน การปฏิรูปคนใน
โรงเรียนจึงเป็นบันไดขั้นแรกของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนและคนที่จะทำให้การปฏิรูปการ
เรียนรู้ทั้งโรงเรียนบรรลุผลก็คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง และคนในชุมชนนั่นเอง
จุดเด่นของรูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งโรงเรียน ซึ่ง
เป็นแรงผลักดันสำคัญอย่างยิ่ง

2. การจัดลำดับความสำคัญของการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้ มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
ที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านผู้เรียน มาตรฐานที่
5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรมีความจำเป็นในการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
มากกว่ามาตรฐานอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544-2548) ที่พบว่าในด้านผู้เรียนนั้น มาตรฐานในเรื่อง
ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรไม่ได้มาตรฐาน

สำหรับด้านครูในมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมี
ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความจำเป็นในการพัฒนาอย่างเร่งด่วนมากกว่า
มาตรฐานอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544-2548) ที่พบว่าในด้านครูนั้น มาตรฐานในเรื่องนี้ไม่ได้มาตรฐาน
นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชร ชันอาสาละ (2544) ที่พบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้
เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับด้านผู้บริหารในมาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ
ท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีความจำเป็นในการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
มากกว่ามาตรฐานอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544-2548) ที่พบว่าในด้านผู้บริหารนั้น มาตรฐานในเรื่องนี้
ไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของนพรัตน์ ศรีรุ่ง (2542) ที่พบว่าใน
โรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและ
ข้อมูลพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสนทนากลุ่ม ในเขตกรุงเทพและต่างจังหวัด พบว่ามีความแตกต่างกันในมาตรฐานด้านผู้เรียน และด้านผู้บริหารอาจเนื่องมาจากบริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่เช่น ความพร้อมของบุคลากร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ลักษณะของนักเรียนของโรงเรียนนั้นๆ ชุมชนเป็นต้น

ส่วนความไม่สอดคล้องกันด้านผู้บริหารของการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการสำรวจและการสนทนากลุ่ม ทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด อาจเนื่องมาจากความแตกต่างกันของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการสำรวจนั้นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ บุคลากรภายในสถานศึกษา ได้แก่ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนการสนทนากลุ่มนั้นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ศึกษาานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู ซึ่งทำให้มีมุมมองความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพราะศึกษาานิเทศก์จะให้ความคิดเห็นเชิงนโยบายมากกว่า ส่วนบุคลากรภายในสถานศึกษาจะให้ความคิดเห็นเชิงปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้จริง

3. แนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านผู้เรียน ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตต่างจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาตรงกัน กล่าวคือ 1) ควรมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและใช้วิธีที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิในเขตกรุงเทพมหานครยังมีความเห็นว่า 2) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสื่อของครู และ 3) จัดการแนะแนวเพื่อให้นักเรียนรู้ถึงศักยภาพ ความถนัดของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา ตามมาตราที่ 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กล่าวว่า จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

สำหรับด้านครู พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตต่างจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาตรงกันคือ 1) ควรมีการนิเทศกำกับติดตาม 2) จัดสอบความรู้ครูเป็นระยะ และ 3) จัดอบรม และส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจตุภูมิ เขตจัตุรัส (2547) ที่พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนครูในด้านต่างๆให้มากขึ้น เช่น การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนของครู สร้างความตระหนักให้ครูด้วย

วิธีการที่หลากหลาย มีการปรับปรุงระบบนิเทศของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

สำหรับด้านผู้บริหาร พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตต่างจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาตรงกันคือ 1) ผู้บริหารควรมีการพัฒนาด้านภาวะผู้นำ ทั้งด้านวิชาการและด้านการบริหาร นอกจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิในเขตกรุงเทพมหานคร เห็นว่า 2) ควรมีการเปิดรับสมัครผู้บริหารอย่างเปิดเผยและไม่มีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง และ 3) มีการประเมินผลงานอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทรา พรหมานนท์ (2546) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารมืออาชีพควรมีทักษะในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ครู ผู้บริหาร มีความรู้ความเข้าใจในการบริหาร จัดการหลักสูตร และความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

ส่วนแนวทางการดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตต่างจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาตรงกัน กล่าวคือ ครูต้องเป็นครูที่แท้จริง มีจิตวิญญาณความเป็นครู ห่มเทเสียสละ ทำหน้าที่ของตนเองในการสอน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา (2540) ที่กล่าวว่า ครูต้องมีการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ คำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ National Board for Professional Teacher Standards (1994 อ้างถึงใน Epp, S.A., 1999; จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2547)

สำหรับผู้บริหาร เห็นว่าควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีคุณธรรม มีภาวะผู้นำ พร้อมทั้งมีการนิเทศกำกับติดตามเป็นระยะ ต้องร่วมคิดร่วมทำกับบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสาวณี ตรีพุทธรัตน์ (2546) ที่เสนอว่า ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องเป็นผู้บริหารที่มีความเข้มแข็งในงานวิชาการ เป็นผู้บริหารที่มีทักษะเชิงมนมิตสูง เป็นผู้นำในเชิงรุก และเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง

สำหรับชุมชนควรให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น พร้อมทั้งมีการส่งเสริมสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pelco, Jacobson and Ries (2000) ที่พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างครอบครัว ชุมชน และโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่ ควรมีการจัดอบรมพัฒนาครูเป็นระยะ มีการทำงานอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งมีการนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวถึงบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่ว่าสพท. มีหน้าที่อบรมให้ความรู้ ให้การปรึกษาหารือ สนับสนุน

เอกสาร และมีหน้าที่ดูแลนิเทศกำกับติดตาม พร้อมทั้งดูแลเรื่องปัญหาอุปสรรค และให้การช่วยเหลือ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ Candoli, Cullen and Stufflebeam (1994 อ้างถึงใน สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) ที่ระบุว่า สพท.มีหน้าที่ด้านการสนับสนุนการสอน โดยส่งเสริมประสานงานทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอน การจัดหาอุปกรณ์การสอน เป็นต้น

สำหรับกระทรวงศึกษาธิการ ควรมีผู้บริหารที่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาเพื่อให้เข้าใจการจัดการอย่างแท้จริง และสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา ตามมาตราที่ 52 ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่จัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

และสำหรับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ควรมีเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากรที่จะมาเป็นผู้ประเมินภายนอก โดยผู้ประเมินควรมีความรู้ในเรื่องการประเมินสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา และการวัดประเมินผลเป็นอย่างดี และควรมีระดับเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา ตามมาตราที่ 49 ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กล่าวว่า สมศ. มีหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งองค์กร หน่วยงาน และบุคลากรทางการศึกษา ควรนำแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านผู้เรียนครูควรมีความเข้าใจในหลักสูตรให้ชัดเจนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้โดยมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน และใช้หลักจิตวิทยาการแนะแนวเพื่อให้นักเรียนรู้ถึงศักยภาพ และความถนัดของตนเอง 2) ด้านครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ซึ่งควรมีการสอบวัดความรู้ครูอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผู้บริหารควรมีการนิเทศกำกับติดตามครูผู้สอนเป็นระยะ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และควรศึกษาความต้องการจำเป็นของครูก่อนว่าต้องการพัฒนาตนเองในด้านใดบ้าง ทั้งนี้ควรลดภาระงานอื่นๆ ของครูเพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ 3) ด้านผู้บริหารควร

มีการพัฒนาในด้านภาวะผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการวิชาการและที่สำคัญต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นกัลยาณมิตรที่ดี พร้อมทั้งมีการใช้อำนาจในการตัดสินใจที่เด็ดขาด ทั้งนี้ สถานศึกษาควรมีการเปิดรับสมัครผู้บริหารอย่างเปิดเผยและไม่มีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง มีวาระในการบริหาร 4 ปี และสอบประเมินผลงานอยู่เสมอ

2. ผลการวิจัยพบว่า ในด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด สำหรับด้านครู มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด และสำหรับด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด ดังนั้นองค์กร หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินการพัฒนาในมาตรฐานเหล่านี้อย่างเร่งด่วน

3. ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ ด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 5 โดยมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพคือ 1) ครูควรมีความเข้าใจในหลักสูตรให้ชัดเจนและกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ 2) จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหรือจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียนอยากเรียนมากขึ้น 3) กระทรวงศึกษาธิการควรสร้างแผนการบูรณาการมาเพื่อให้ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสื่อของครูเพื่อให้มีสื่อการเรียนที่มีคุณภาพและหลากหลายมากขึ้น และ 4) ใช้หลักจิตวิทยาการแนะแนวเพื่อให้นักเรียนรู้ถึงศักยภาพ ความถนัดของตนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์มาก ด้านครู มาตรฐานที่ 9 โดยมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพคือ 1) ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ซึ่งรัฐควรจัดให้ครูมีการสอบวัดความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งและให้ผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์มารับการอบรมเนื้อหาวิชาที่สอนเพิ่ม เพื่อกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 2) ในการพัฒนาครูนั้น ควรหา Needs ของครูก่อนว่าครูมีความต้องการจะพัฒนาตนเองในด้านใดบ้าง 3) การจัดการเรียนการสอนนั้นครูควรดูสภาพของเด็กว่าจะมีวิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างไรให้เหมาะสม และ 4) การวิจัยในชั้นเรียนนั้นต้องทำให้ครูเห็นความสำคัญก่อน 5) ผู้บริหารควรมีการนิเทศกำกับติดตามครูผู้สอนเป็นระยะและมีการส่งเสริมให้ครูรักในวิชาชีพครู พร้อมทั้งมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ควรลดภาระงานอื่นๆ ของครูเพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพมากที่สุดสำคัญ และด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 13 โดยมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพคือ 1) ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจโครงสร้างหลักสูตรเป็นอย่างดี 2) นักวิชาการหรือศึกษานิเทศก์ควรร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น 3) ทางโรงเรียนควรเชิญผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง หรือประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นให้

เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร หรืออาจเป็นอาจารย์พิเศษสอนนักเรียนด้วย ดังนั้น บุคลากรภายในสถานศึกษา องค์กร หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายควรนำ แนวทางดังกล่าว พิจารณาพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ศึกษาเฉพาะการประเมินและการจัดลำดับความต้องการจำเป็น และแนวทางในการแก้ไข แต่ยังไม่ได้ระบุถึงสาเหตุของความ ต้องการจำเป็น ดังนั้น ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุของความ ต้องการจำเป็นเพิ่มเติม เพื่อจะได้ แก้ไขปัญหาได้ตรงตามสาเหตุที่ทำให้เกิดความ ต้องการจำเป็น

2. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในภาพรวม โดยไม่ได้จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน และระดับช่วงชั้น เนื่องจากข้อมูลเบื้องต้นลักษณะของสถานศึกษาที่มีผลการ ประเมินในรอบแรกในระดับปรับปรุงนั้นเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาโดย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และระดับช่วงชั้นต่อไป อันจะนำไปสู่ข้อสารสนเทศที่มีประโยชน์ใน การพัฒนาการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

3. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ผลการประเมินภายนอกรอบแรกของสมศ. เพื่อ ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาติดตาม พัฒนาการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของสถานศึกษาเหล่านี้ต่อไปโดยศึกษาจากผลการ ประเมินรอบแรกและรอบสองประกอบกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เก็จนก เอื้อวงศ์. (2546). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมศร วงษ์รักษา. (2540). การเปรียบเทียบคุณภาพและเทคนิคความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คำนวน สามเมือง. (2532). ลักษณะของผู้บริหาร ครู นักเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์ พรหมมานนท์. (2546). ปฏิรูปการศึกษา การเตรียมความพร้อมของครูและผู้บริหารมืออาชีพ. วารสารวิชาการ. 6, 1 (มกราคม): 63-67.
- จตุภูมิ เขตจตุรัส. (2547). ความริเริ่มของความเป็นหุ้นส่วนในการวิจัยกับการเปลี่ยนแปลงของความรู้และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนและอาจารย์มหาวิทยาลัย: กรณีศึกษาพื้นที่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา หัวใจเพชร. (2542). การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2538). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุตินันท์ อธิรัตน. (2546). รูปแบบการจัดการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาญชัย อาจีนสมาจาร. (2543). การประเมินโรงเรียนโดยรวม. วารสารวิชาการ. 3, 8 (สิงหาคม): 35-43.

ดวงใจ กฤดากร. (2545). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา หลังได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิสาร์ตน์ ตริโรจน์อนันต์. (2545). การพัฒนาและการวิเคราะห์กลุ่มพหุของโมเดลคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเมิน รร.ตกมาตรฐาน 2 หมื่นโรง. 23 สิงหาคม 2549. ไทยโพสต์: 8.

ปิยะธิดา ทองอร่าม. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา: การวิเคราะห์พหุระดับด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรี ชันอาสาสะวะ. (2544). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาณุวัฒน์ ภัคติวงศ์. (2540). การวิเคราะห์เชิงการเมืองของการพัฒนาการและทางเลือกในการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภารดี อนันต์นาวี. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วารสารศึกษาศาสตร์. 15, 1(มิถุนายน-ตุลาคม): 95-108.

มณีญา งามแสง. (2547). กลยุทธ์ทางเลือกในการพัฒนาทักษะการประเมินภายในสำหรับครูอนุบาล: การประเมินความต้องการจำเป็นสมบูรณแบบโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ และพหุเทศกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มัสตี แวดราแม. (2547). การวิเคราะห์หมันทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและการปฏิบัติในการประเมินคุณภาพการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รติกร ชันดียานันท์. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการประเมินภายใน รูปแบบการ
ใช้ผลการประเมินภายในและผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). ประกันคุณภาพการศึกษา :ทุกคนทำได้ไม่ยาก. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- เร่งพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กเริ่มเชียงใหม่ไม่เกี่ยวกับการเมือง. 26 กรกฎาคม 2549. เดลินิวส์: 23.
- วัชร เทพพุทธานุการ. (2544). การศึกษาการวางแผนประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ บุญเยี่ยม. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์เครือข่าย สมศ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549). การประเมินอภิมานวิธีวิทยาและการ
ประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ นพรัก และเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไทย. (2547). ความต้องการพัฒนาด้านวิชาการและความ
พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. มปท.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2547). มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา: เจตนารมณ์และสาร
บัญญัติ (ตอน 1). วารสารวงการครู. 1, 2 (กุมภาพันธ์): 86 - 89.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2547). มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา: เจตนารมณ์และสาร
บัญญัติ (ตอนจบ). วารสารวงการครู. 1, 3 (มีนาคม): 84 - 86.
- สินีนาง ศรีพัฒนะพิพัฒน์. (2545). การพัฒนาแบบตรวจสอบการประเมินหลักเพื่อประเมินความ
เหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์
ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้าย. (2545). การวิเคราะห์หมโนทัศน์และการปฏิบัติงานประเมินผลภายในสถานศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2549). การให้การศึกษาโดยองค์กรวม. วารสารการศึกษาไทย. 4, 20
(พฤษภาคม): 9-14.

- สุวิมล ว่องวานิช. (2548 ก). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548 ข). กลยุทธ์ทางเลือกเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมและสมรรถภาพการวิจัยและประเมินผลของครูมืออาชีพในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนสู่โรงเรียนฐานความรู้: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิพงศ์ ยงค์มกล. (2543). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ? กรณีตัวอย่างโรงเรียนราชวินิตมัธยม. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2546). หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร:
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ. (2549). คนไทยคิดอย่างไรกับการศึกษาไทยวันนี้. วารสารการศึกษาไทย 4,20 (พฤษภาคม). 49-52.
- เสาวณี ตรีพุทธรัตน์. (2546). ผู้บริหารยุคใหม่กับการนิเทศการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์. 26, 3 (ธันวาคม-กุมภาพันธ์): 32-34.

- หทัยรัตน์ เสี่ยงดัง. (2546). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อริศรา เล็กสรรเสริญ. (2549). พฤติกรรมการบริหารที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จทางการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในประเทศไทย. *วารสารการศึกษาไทย*. 3, 19 (เมษายน): 75-79.
- องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา (OECD). (2544). *การสอบที่มีคุณภาพ*. แปลโดย นัยนา ทองศรีเกตุ. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). *การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย*. เอกสารประกอบการสัมมนา. กรุงเทพมหานคร.
- อำรุง จันทวานิช และคณะ. (2545). *โรงเรียนสมบูรณ์แบบ [ออนไลน์]*. กลุ่มงานจัดการฐานข้อมูล กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์สารสนเทศ สป. ศธ. แหล่งที่มา www.moe.go.th/main2/article/Perfect_school1.html [25 กันยายน 2549].

ภาษาอังกฤษ

- Barbour, R.S., & Kitzinger, J. (1999). *Developing focus group research: Politics, theory and practice*. Thousand Oaks, CA : Sage Publications.
- Cheng, Y.C; and Tam, W.M. (1997). Multi-models of Quality in Education. *Quality Assurance in Education*. 5, 1.
- Chrispeel, J. & Ann, H. (1990). *A study of factor contributing to achieving and sustaining school effective in elementary schools*. Dissertation Abstracts International.
- Cowley, P. (2004). The Good School: A Quality Check-list. *Education Canada*. 3: 10-12.
- Cryer, P. (1993). *Preparing for Quality Assessment and Audit Establishing and Quality Assurance System in Higher Education*. (11. 18-20): CVCP Publication.
- Friedman, E. (2001). *Educational Indicators for School Evaluation: Perceptions of Principals and Teachers* (online). Available from: <http://www.tau.ac.il/education/toar3/etazkir>

2001-10.doc [2006, August 21]

Nevo, D. (2001). School Evaluation: Internal or External. *Studies in Educational Evaluation*. 27: 95-106.

Reviere, R., Berkowitz, S., Carter, C.C., & Ferguson, C.G. (1996). *Needs Assessment: A creative and practical guide for social scientist*. Washington, D.C : Taylor & Francis.

Sandra B. and Christine S. (2006). The Baldrige Program: Self-Assessment for Continuous Improvement. *Assessing The Assessment* (online). Available from: <http://www.naesp.org>. [2006, September 15]

Soriano, F.I. (1995). *Conducting needs assessment: A multidisciplinary approach*. Thousand Oaks, CA : Sage Publications.

Witkin, B.R., & Altshuld, J.W. (1995). *Planning and conducting needs assessment: A Practical guide*. Thousand Oaks, CA : Sage Publications.

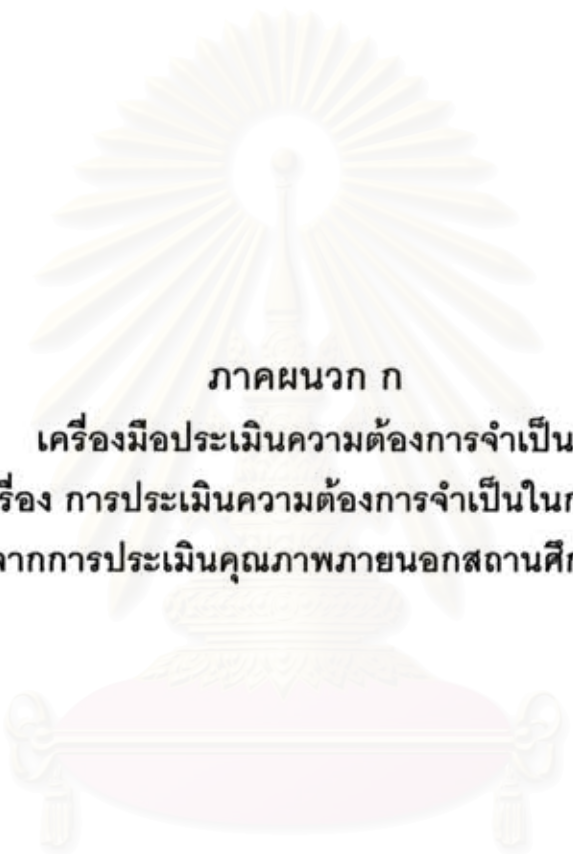
Wortman, C.N. (1990). *The relationship between bureaucratization and effectiveness in secondary school*. Dissertation Abstracts International.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

"แบบสอบถามเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ
สถานศึกษาจากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน"

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจาก การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจาก
การประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพ
สถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ลักษณะการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ ผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษาซึ่งสามารถนำไปแก้ปัญหาที่
เป็นจุดอ่อนของตนได้อย่างถูกต้องและสามารถวางแผนในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอีกทั้งช่วย
ให้ผู้เกี่ยวข้อง หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน
การดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านใน
การตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริงและโปรดตอบทุกข้อ ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยจะ
นำไปพิจารณาในภาพรวมเท่านั้นไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านหรือโรงเรียนของท่านแต่อย่างใด และผู้วิจัยจะเก็บ
ไว้เป็นความลับ

ขอกราบขอบพระคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้เป็นอย่างดี

นางสาวอังคณา วงษ์รักษา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่างและใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริง

1. เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง
2. อายุ ☐ 1. 30 ปี หรือต่ำกว่า ☐ 2. 31-40 ปี
☐ 3. 41-50 ปี ☐ 4. มากกว่า 50 ปี
3. ประสบการณ์ทำงาน ☐ 1. 1-5 ปี ☐ 2. 6-10 ปี
☐ 3. 11-15 ปี ☐ 4. 16-20 ปี
☐ 5. 21 ปี ขึ้นไป
4. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ 2. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
☐ 3. ปริญญาโท ☐ 4. ปริญญาเอก
5. สถานที่ศึกษาตั้งอยู่ในภาค ☐ 1. เหนือ ☐ 2. กลาง
☐ 3. ตะวันออกเฉียงเหนือ ☐ 4. ตะวันออก
☐ 5. ตะวันตก ☐ 6. ใต้
6. บทบาทของท่านภายในสถานศึกษา ☐ 1. ผู้บริหาร ☐ 2. ครู ☐ 3. คณะกรรมการสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ลักษณะการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนนี้ เป็นแบบสอบถามที่แต่ละข้อจะประกอบด้วยข้อมูล 2 ลักษณะได้แก่ ลักษณะการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน และลักษณะความต้องการในการได้รับการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่คาดหวัง

2. แบบสอบถามตอนนี้เป็นแบบมาตราประมาณค่า ซึ่งมีตัวเลือก 5 ระดับ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และโปรดตอบทุกข้อ

เกณฑ์การพิจารณามีดังนี้

ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่เป็นอยู่

- 5 หมายถึงว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้น ๆ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึงว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้น ๆ ในระดับมาก
- 3 หมายถึงว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้น ๆ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึงว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้น ๆ ในระดับน้อย
- 1 หมายถึงว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนั้น ๆ ในระดับน้อยที่สุด

ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่พึงประสงค์

- 5 หมายถึงว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้น ๆ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึงว่า สถานศึกษามีความต้องการดำเนินงานในด้านนั้น ๆ ในระดับมาก

[illegible]

[illegible]

3. ด้านผู้บริหาร

[illegible]

สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินงานจัดการศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้ในระดับใด	ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในปัจจุบัน					ระดับการดำเนินงานจัดการศึกษา ของสถานศึกษาที่ท่านต้องการจะมี				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
156. สถานศึกษามีการนำผลประโยชน์มาใช้ตัดสินใจปรับปรุงระบบและกลไกในการสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา										
157. สถานศึกษามีกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษา										
158. สถานศึกษามีการร่วมกิจกรรมของชุมชนและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีกิจกรรมให้บริการชุมชนอย่างเหมาะสม										
159. สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในชุมชนมีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับชุมชน										

สถานศึกษาของท่านมีความต้องการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษานอกเหนือจากเกณฑ์การพิจารณาข้างต้นหรือไม่ อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

สถานศึกษาของท่านมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ในด้านต่าง ๆ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ขอกราบขอบพระคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้เป็นอย่างดี

นางสาวอังคณา วงษ์รักษา

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เขตกรุงเทพมหานคร

อาจารย์ สุปราณี สงวนงาม	ศึกษานิเทศชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1
อาจารย์ ชุมศรี เนียมประดิษฐ์	ศึกษานิเทศชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1
อาจารย์ รัตนา ต่านศิริสมบุรณ์	ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1
ดร. ปรียาพรรณ เผ่าวิพัฒน์	ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 2
อาจารย์ สุรางค์ ประไพพงษ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนสุลักษณ์ะ จังหวัดปทุมธานี
อาจารย์ จุฑามาศ ตระการฤทธา	อาจารย์โรงเรียนสุลักษณ์ะ จังหวัดปทุมธานี
อาจารย์ บงกช จันทร์พานิชกิจ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอุทัยธาราม กรุงเทพมหานคร
อาจารย์ ศรัณยา ธนอมวงศ์	อาจารย์โรงเรียนวัดอุทัยธาราม กรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เขตต่างจังหวัด(ขอนแก่น)

อาจารย์ พงษ์ศักดิ์ ภูคาบขาว	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1
อาจารย์ ชูชาติ จันทร์สูงค์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1
อาจารย์ ชุมพล สายแสนทอง	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1
อาจารย์ จรีญา สุวรรณภาส	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1
อาจารย์ ประดับศรี ไชยสิงห์	อาจารย์โรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยา จังหวัดขอนแก่น
อาจารย์ สาคร บุตรคุณ	อาจารย์โรงเรียนบ้านหนองตาไก้หนองเม็ก จังหวัดขอนแก่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗/๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

กันยายน ๒๕๔๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ด้วย นางสาวอังศุวรา วงษ์รักษา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังอยู่ระหว่างพัฒนา โครงร่างวิทยานิพนธ์เพื่อเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษา (สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์มหาชน)" โดยมีผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร. ณัฏฐกรณ์ หลาทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งในการจัดทำยังขาดข้อมูล เกี่ยวกับรายชื่อสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ได้มาตรฐาน และบทสรุป ผู้บริหารของสถานศึกษา โดยนิสิตต้องการข้อมูลดังกล่าวจากหน่วยงานของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ในการขอข้อมูลจากหน่วยงานของท่านเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนา หัวข้อวิทยานิพนธ์ของนิสิตดังกล่าว ภาควิชาหวังว่าจะได้รับความร่วมมือทางวิชาการด้วยดี และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์นิติ ๐-๔๔๐๐๙๑๗๐๗

โทรศัพท์และโทรสารภาควิชา ๐-๒๒๑๔-๒๕๗๔

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจาก
การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้วย นางสาวอังศัรวา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล
การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง
ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ
ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น
อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้มีความประสงค์จะขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ครูและ
คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนของท่านด้วยแบบสอบถาม ท่านละ 1 ชุด รวมทั้งสิ้น 3 ชุด และหากท่าน
ดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ขอความกรุณาส่งแบบสอบถามคืนกลับมาตามที่อยู่ในซองเอกสารที่นิตได้
จัดเตรียมไว้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความร่วมมือกับนิตในการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็น
ประโยชน์สำหรับนิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๕๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๒๕๗๘

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑

ด้วย นางสาวอังคณา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญนางสาว สุปราณี สงวนงาม ศึกษาานิเทศชำนาญการ และนางชุมศรี เนียม ประดิษฐ์ ศึกษาานิเทศชำนาญการ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดสนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความร่วมมือกับนิสิตในการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็น ประโยชน์สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สถาบันวิทยบริการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)
หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๕๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๔-๒๕๗๔

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอุทัยธาราม
สิ่งที่แนบมาด้วย รายละเอียดในการสนทนากลุ่ม

ด้วย นางสาวอังคณา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านและอาจารย์โรงเรียนของท่าน ๑ ท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการจัด สนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความร่วมมือกับนิสิตในการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็น ประโยชน์สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)
หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๔๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๔-๒๕๗๘

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑

ด้วย นางสาวอังคณา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ระหว่าง
การศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ
ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น
อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ นางรัตนา ตำนศิริสมบุรณ์ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ เป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดสนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
จากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความร่วมมือกับนิสิตในการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็น
ประโยชน์สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๔๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๒๕๗๘

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต ๒

ด้วย นางสาวอังศุวรา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ ดร. ปรียาพรรณ เผ่าวิวัฒน์ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ เป็น ผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดสนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความร่วมมือกับนิสิตในการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็น ประโยชน์สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๕๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๔-๒๕๗๔

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสุลักษณ์ฯ

ด้วย นางสาวอังคณา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านและอาจารย์โรงเรียนของท่านอีก 1 ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการจัด สนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความร่วมมือกับนิสิตในการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็น ประโยชน์สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)
หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๕๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๒๕๗๘

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองกุ้งวิทยาคาร

ด้วย นางสาวอังคณา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านและอาจารย์โรงเรียนของท่านอีก 1 ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการจัด สนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความร่วมมือกับนิสิตในการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็น ประโยชน์สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ชุตินา พงศ์วินทร์)
รักษาราชการแทนหัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๔๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๔-๒๕๗๔

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองตาไก้หนองเม็ก

ด้วย นางสาวอังคิรา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญเป็นท่านและอาจารย์โรงเรียนของท่านอีก 1 ท่านผู้ทรงคุณวุฒิในการจัด สนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความร่วมมือกับนิสิตในการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็น ประโยชน์สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ชุตินา พงศ์รินทร์)

รักษาราชการแทนหัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๕๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๒๕๗๘

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

เรียน คุณพงษ์ศักดิ์ ภูกาบขาว

ด้วย นางสาวอังคณา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดสนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่ เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๕๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๒๕๗๘

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

เรียน คุณชูชาติ จันทร์สุวงศ์

ด้วย นางสาวอังคณา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา ภาควิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดสนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่ เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๕๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๔-๒๕๗๔

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

เรียน คุณชุมพล สายแสนทอง

ด้วย นางสาวอังคิรา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดสนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่ เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๕๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๔-๒๕๗๔

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

เรียน คุณจิรญา สุวรรณภาส

ด้วย นางสาวอังคณา วงษ์รักษา นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่าง ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง เป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดสนทนากลุ่ม หัวข้อ แนวทางแก้ปัญหาที่ เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ สำหรับนิสิตและประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป จักขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘-๕๐๐๙-๑๗๐๗

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๒๕๗๘

ภาคผนวก ง
กรอบแนวทางในการจัดสนทนากลุ่ม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายละเอียดการสนทนากลุ่ม

หัวข้อการจัดสนทนากลุ่ม : แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ : เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้ดำเนินการสนทนา : นางสาวอังศุวรา วงษ์รักษา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. ณัฏฐภรณ์ หลาวทอง

วัน เวลา สถานที่ในการสนทนากลุ่ม : วันที่ 16 มีนาคม 2550 เวลา 9.00-11.00 น. ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1

ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน (n= 85)

มาตรฐาน	PNI _{Modified}	ลำดับความสำคัญ
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	0.27	5
2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	0.23	7
3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	0.26	6
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	0.44	3
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	0.54	1
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	0.52	2
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	0.34	4

ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านครู (n=85)

มาตรฐาน	PNI _{Modified}	ลำดับความสำคัญ
8. ครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ	0.24	2
9. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.28	1

ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้บริหาร (n=85)

มาตรฐาน	PNI _{Modified}	ลำดับความสำคัญ
10. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการ	0.21	4
11. สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	0.22	3
12. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.25	2
13. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	0.31	1
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	0.22	3

ประเด็นในการสนทนากลุ่ม

1. จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เห็นด้วยหรือไม่ และท่านคิดว่าสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่อย่างไร
2. ท่านมีแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานดังกล่าวอย่างไร เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา
3. ท่านคิดว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครู ผู้บริหาร ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสมศ. ควรดำเนินการอย่างไรในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอังศัวรา วงษ์รักษา เกิดเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526 อยู่บ้านเลขที่ 42/24 หมู่ 1 ต. ท่าช้าง อ.เมือง จ.นครนายก สำเร็จการศึกษา หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์- เคมี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อปีการศึกษา 2547 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2548

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย